

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 20 augusti.

2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Tredje vice talmannen meddelade att *Fredrik Malm* (fp) återtagit sin plats i riksdagen som statsrådsersättare för utbildningsminister Jan Björklund (fp) från och med den 3 september, varigenom uppdraget som statsrådsersättare upphört för *Gulan Avci*.

3 § Ledighet

Tredje vice talmannen meddelade att *Hillevi Larsson* (s) ansökt om ledighet under tiden den 14 september–16 oktober.

Kammaren biföll denna ansökan.

Tredje vice talmannen anmälde att *Rose-Marie Carlsson* (s) skulle tjänstgöra som ersättare för *Hillevi Larsson*.

4 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Solveig Hellquist* (fp) av sagt sig uppdraget som ledamot i kulturutskottet,

att *Christer Nylander* (fp) av sagt sig uppdraget som ledamot i utbildningsutskottet,

att *Barbro Westerholm* (fp) av sagt sig uppdraget som suppleant i socialutskottet,

att *Camilla Lindberg* (fp) av sagt sig uppdraget som suppleant i kulturutskottet,

att *Fredrik Malm* (fp) av sagt sig uppdraget som suppleant i utbildningsutskottet och

att *Rosita Runegrund* (kd) av sagt sig uppdraget som suppleant i arbetsmarknadsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

5 § Anmälan om kompletteringsval till utskott

Tredje vice talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Rosita Runegrund* som ledamot i utrikesutskottet och *Michael Anefur* som suppleant i arbetsmarknadsutskottet.

Tredje vice talmannen meddelade att Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp anmält *Barbro Westerholm* som ledamot i socialutskottet, *Christer Nylander* som ledamot i kulturutskottet, *Camilla Lindberg* som ledamot i kulturutskottet, *Fredrik Malm* som ledamot i utbildningsutskottet, *Emma Carlsson Löfdahl* som suppleant i civilutskottet och socialförsäkringsutskottet, *Erik Ullenhag* som suppleant i utrikesutskottet, *Solveig Hellquist* som suppleant i kulturutskottet och *Christer Nylander* som suppleant i utbildningsutskottet.

Tredje vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Rose-Marie Carlsson* som suppleant i justitieukskottet och civilutskottet under *Hillevi Larssons* ledighet.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i utrikesutskottet
Rosita Runegrund (kd)

ledamot i socialutskottet
Barbro Westerholm (fp)

ledamöter i kulturutskottet
Christer Nylander (fp)
Camilla Lindberg (fp)

ledamot i utbildningsutskottet
Fredrik Malm (fp)

suppleant i civilutskottet
Emma Carlsson Löfdahl (fp)

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Emma Carlsson Löfdahl (fp)

suppleant i utrikesutskottet
Erik Ullenhag (fp)

suppleant i kulturutskottet
Solveig Hellquist (fp)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Michael Anefur (kd)

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 14 september–16 oktober* till

suppleant i justitieutskottet
Rose-Marie Carlsson (s)

suppleant i civilutskottet
Rose-Marie Carlsson (s)

6 § Utökning av antalet suppleanter i socialutskottet

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i socialutskottet skulle utökas från 25 till 26.

Kammaren medgav denna utökning.

7 § Val av extra suppleant i socialutskottet

Företogs val av extra suppleant i socialutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i socialutskottet
Michael Anefur (kd)

8 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Tredje vice talmannen meddelade att *fredagen den 2 oktober kl. 9.00* skulle interpellationssvar utgå.

9 § Anmälan om interpellationer

Tredje vice talmannen anmälde att under tiden den 21 augusti–2 september hade tio interpellationer framställts.

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 september.

10 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:582

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:582 Den svenska besöksnäringen
av Sven-Erik Österberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 10 september
2009.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.

Stockholm den 26 augusti 2009

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2008/09:587

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:587 Dubbelgranskning av nationella prov med
anledning av ökad betygsinflation
av Mats Pertoft (mp)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 3 september
2009.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och re-
sor.

Stockholm den 20 augusti 2009

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

Interpellation 2008/09:588

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:588 Extern utredning av framtida välfärdssta-
tistik

av Lennart Levi (c)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 3 september
2009.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 24 augusti 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Tf. expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:594 Tremånadersregeln i jobbgarantin
av Luciano Astudillo (s)

Interpellationen kommer att besvaras torsdag 10 september 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 27 augusti 2009

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

11 § Svar på interpellation 2008/09:569 om israelisk bosättningspolitik

Svar på
interpellationer

Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att Israel ska följa Genèvekonventionerna och omedelbart upphöra med expansionen av bosättningar samt vilka initiativ jag avser att ta för att EU ska förmå Israel att förstå att de inte samtidigt som de vräker palestinier själva kan bosätta sig på marken.

Låt mig inledningsvis slå fast att Europeiska unionens inställning till bosättningarna och bosättningsexpansionen är mycket tydlig och har uttalats vid åtskilliga tillfällen.

Europeiska unionen framför kontinuerligt i olika sammanhang vår inställning till bosättningarna och vår oro över bosättningsexpansionen och utvecklingen i östra Jerusalem. Det entydiga budskapet till den israeliska regeringen är att omedelbart upphöra med bosättningsaktiviteter på ockuperad mark – vilket inbegriper östra Jerusalem – i enlighet med internationell humanitär rätt och Israels åtaganden enligt färdplanen för fred. Europeiska unionen har också varit tydlig med att undantag inte kan medges för så kallad naturlig tillväxt.

Samtidigt välkomnar EU de steg som Israel nyligen tagit med hänsyn till rörelsebegränsningarna på Västbanken. Vi ser fram emot ytterligare lättnader i rörelsebegränsningarna, liksom ett genomförande fullt ut av avtalet om Movement and Access från 2005.

Anf. 2 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag ska börja med att tacka för svaret. Det är ett skarpt och tydligt svar som Carl Bildt har gett. Det är bra att vår regering också tar ett tydligt avstånd från den idiotiska bosättningspolitik som just nu pågår och som har pågått en lång tid i Israel och Palestina.

Samtidigt vill man veta mer. Vad ska Sverige som ordförandeland göra härnäst? Vad kan vi göra för att bistå, bidra och på något sätt hindra dessa konflikter att fortsätta? Man kan börja fundera på: Varför fortsätter konflikterna hela tiden?

Varför bygger israelerna en mur? Många i Sverige tror att muren går på den tilltänkta gränsen. Men inte ens där bygger de den förbannade muren, utan rakt genom städer och samhällen för att hindra palestinier att över huvud taget kunna leva ett normalt liv.

Varför gör Israel på detta sätt? Varför vräker israeler palestinier från deras hem som de har bott i sedan de förra gången blev förflyttade av israeler från västra delen av Jerusalem? Nu har de bott i östra delen av Jerusalem i över 50 år, och så blir de vräkta därifrån.

Detta pågår hela tiden. FN fördömer, EU fördömer och Sverige fördömer. Barack Obama har också visat tydliga tecken på att vi inte kan fortsätta så här, men ändå fortsätter det. Man kan fundera på: Är det verkligen fred Israel vill ha? Eller är det så att de bara vill fortsätta med oroligheterna tills de blir av med palestinierna?

Är det verkligen så att de vill ha en tvåstatslösning och gör allt för att fredsförhandlingarna ska få möjlighet att fortsätta? Jag tvivlar på det. Vi får gång på gång höra talas om exempel på israeler som bosätter sig på mark som de inte får bosätta sig på i Jerusalem men också på många andra håll i Palestina.

Det bara breder ut sig. Sedan får vi ibland höra uttalanden från Israel: Okej, vi ska stoppa detta, och vi accepterar inte detta längre. Ändå fortsätter det. Varför är det så? Vad kan vi göra?

Nu när Sverige är ordförandeland i EU kan vi flytta fram positionerna än mer och vara ännu tydligare med att vi inte accepterar detta. Vi måste hitta lösningar. Människor ska kunna leva i fred som grannar i två stater bredvid varandra och acceptera varandra. Det ska inte vara som nu när en stat bedriver påtryckningar och apartheid mot det palestinska folket. Det är en åtskillnadspolitik som Israel bedriver mot palestinierna. Detta kan vi bara inte acceptera.

Jag vill att vi, nu när vi är ordförande i EU, också tar chansen att ännu tydligare protestera och säga ifrån att nu får det vara slut på detta.

Anf. 3 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Det här är en väldigt viktig interpellation som har ställts. Frågan har sysselsatt oss här i riksdagen i många år.

I somras hade Miljöpartiets internationella kommitté anordnat ett sommarläger. Till det lägret hade de också bjudit in en av våra gröna kolleger från Palestina. Han visade en film som berättade hela historien, hur Palestina från att ha varit 100 procent av landet blivit mindre, mindre och mindre. Den visade hur litet det kommer att bli med de planerade utbyggnaderna, det som Israel i dag planerar, de murar som byggs och de som ännu inte är byggda. Vad kommer att bli kvar?

När man ser den här filmen och ser hur palestiniernas område till slut reduceras till små öar inne i det som i dag är Västbanken blir man naturligtvis väldigt bestört.

Det pratades om apartheid. Vår gröna kollega berättade att de hade haft besökare från ANC som hade uttryckt: Det här är ju till och med värre än hur vi hade det en gång i tiden.

Vi tittade på de här kartorna och såg hur palestinierna inne på Västbanken hade det när de skulle ta sig från en stad till akutsjukhuset som låg i en närbelägen stad två mil längre bort, ungefär som Gävle-Sandviken. Det tog fem timmar att ta sig till akutsjukhuset på grund av

alla vägspärrar på vägen. Människor har dött på grund av att de inte har kommit till sitt eget akutsjukhus. Det är en oerhört svår situation.

När vi tittar på detta ser vi ofta vad som händer nu. Vi blir glada när Israel ger med sig lite grann i någon fråga. Här står det till exempel att vi välkomnar de steg som man nyligen har tagit med hänsyn till rörelsebegränsningarna etcetera. Får vi någonting tillbaka av Israel är vi också villiga att ge, men då glömmar vi bort hela den här historieber beskrivningen. Hade vi för ett antal år sedan vetat var vi skulle vara i dag och vilken oerhörd inskränkning av palestiniernas möjligheter att leva i sitt eget land som det har blivit, är de här små stegen som vi välkomnar egentligen ingenting. Israel har ju hela tiden flyttat fram positionerna, och vi har bara följt efter. Det är som om vårt kollektiva dåliga samvete har tillåtit att Israel har skaffat sig det läge man har i dag, och ingen har egentligen stoppat dem. Frågan är: Skulle vi acceptera ett liknande beteende från andra länder?

Jag tycker att det är bra att både EU och Sverige det senaste året, särskilt efter Gazakriget, har blivit mycket tydligare i kritiken mot Israel. Vi vet att vi måste nå en tvåstatslösning. Det är vi alla överens om. Alla, både palestinierna och israelerna, har rätt att leva i det här området. Men såsom situationen ser ut är det ett av folken som hela tiden missgynnas så oerhört mycket mer och som inte har några framtidsutsikter.

Utrikesministern får gärna utveckla frågan lite mer.

Anf. 4 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Det är en viktig debatt. Det är viktigt att EU agerar med tydlighet och samsyn visavi USA i det här arbetet för att åstadkomma utveckling och få fredsarbetet att ånyo komma i gång. Det har utan tvivel haltat rejält under senare tid sedan den nya regeringen tillträdde.

Det är naturligtvis också intressant att höra hur utrikesministern ser på möjligheterna att få en fredsprocess värd namnet att komma i gång under den höst som vi är ordförande i EU.

Fru talman! Jag vill också kommentera Monica Greens anförande. Hon säger att nu när Sverige är ordförande ska vi gå ut på gator och torg och driva opinion. Jag tycker att det är bra om vi har en regering som inte ägnar sig åt att gå ut på gator och torg och driva opinion utan verkligen driver på i EU för att åstadkomma framgång och resultat när det gäller att få fredsprocessen att komma i gång.

Jag måste också säga att det var bra med det förtydligande som utrikesministern gjorde att avtalet Movement and Access ska genomföras fullt ut. Det är oerhört viktigt att vi inte får en utveckling där Västbanken blir en schweizerost, där ekonomisk utveckling inte blir möjlig och där förändring och välståndsutveckling haltar på grund av nya eller förändrade sätt att hantera just rörelsebegränsningar. Det är ett av de bekymmer som måste åtgärdas för att man ska kunna skapa välståndsutveckling, hopp och känslan av att det faktiskt händer någonting på marken. Bosättningar och rörelsebegränsningar är oerhört viktiga.

Jag hoppas verkligen att vi ska få en utveckling som svarar upp mot vad israelerna önskar. Vi vet att israelerna vill ha fred. Israelerna vill ha fred, frihet och välståndsutveckling. Vi vet att palestinierna också vill ha fred, frihet, välståndsutveckling och ett eget land som får erkännande i omvärlden.

Jag hoppas verkligen att vi ska kunna se att vi under hösten åtminstone har tagit steg i den riktningen och inte i en annan riktning, vilket också skulle kunna vara en möjlighet.

Anf. 5 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag vet faktiskt inte om jag har så hemskt mycket att tillägga i den här debatten. Som Monica Green sade är det ett tydligt svar. Jag vet inte om det är möjligt att bli så mycket klarare och tydligare än vad jag har varit när det gäller den israeliska bosättningspolitiken i det här svaret eller för all del också i de officiella uttalanden som Europeiska unionen har gjort under de senaste månaderna.

Det kom ett mycket tydligt uttalande från utrikesministermötet i mitten på juni. Därefter har EU-ordförandeskapet som talesman för de 27 länderna gjort två mycket tydliga uttalanden den 21 juli och den 3 augusti när det gäller den mer aktuella situationen, de mer aktuella händelserna, inom ramen för den politik som vi återigen bekräftade i samband med utrikesministermötet i mitten av juni. Positionen kan inte gärna bli mycket tydligare än vad den är.

Men jag kan kanske ge några kommentarer till det allmänna läget. Vi har självfallet både förhoppningar och krav på att direkta fredsförhandlingar mellan israeliska och palestinska företrädare ska återupptas. Gaza-kriget har inneburit en väsentlig förändring av förutsättningarna, liksom de politiska förändringar som har skett framför allt på den israeliska sidan.

Det pågår nu ett omfattande diplomatiskt arbete för att skapa förutsättningar för detta. I centrum står de ansträngningar som görs av Obamaadministrationen och dess speciella sändebud senator Mitchell. Jag hoppas kunna tala med honom senare i dag om läget både inför de diskussioner som EU:s utrikesministrar ska ha här i Stockholm i morgon och på lördag också på basis av vad Javier Solana som har varit nere i regionen de senaste dygnen har att säga men också inför den resa som jag vet att senator Mitchell ska göra till regionen under den kommande veckan.

Det som bör ske, hoppas jag, är att Israel gör de begränsningar, det stopp, i bosättningspolitiken som det internationellt nu ställs krav på. I utbyte mot detta, eller i det sammanhanget, kan det vara naturligt att de arabiska staterna återgår till en del av de kontaktinsatser och annat gentemot Israel som fanns tidigare för att vi ska visa en god vilja från bägge sidor och för att detta skulle kunna leda till att de direkta fredsförhandlingarna skulle kunna återupptas.

Det är många ”om”, ”borde” och ”skulle” i mitt resonemang, men så är det i ett rätt osäkert läge. Men det är det som vi försöker från den europeiska unionen med mycket tydligt stöd också till de amerikanska fredsanssträngningarna att åstadkomma. Det ställer krav på Israel när det gäller att upphöra med bosättningspolitiken, och där ska vi vara alldeles entydiga. Men det är självfallet också rimligt att arabstaterna i det sammanhanget rullar tillbaka en del av de restriktiva åtgärder gentemot Israel som man har vidtagit i samband med konflikterna framför allt under det senaste året och att vi börjar med att ta små steg för att möjliggöra en fredsprocess som sedan relativt snabbt skulle kunna föra fram mot ett fredsavtal.

Jag säger detta utan att ha några alltför stora illusioner om att detta skulle vara vare sig enkelt eller omedelbart förestående. Det har förekommit stunder under de senaste två åren då jag har varit mer optimistisk än jag har anledning att vara i dag. Det visade sig att jag då hade fel. Jag hoppas att jag i min något mer dämpade optimism i dag kommer att ha fel åt det negativa hållet.

Anf. 6 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Tack så mycket! Jag uppskattar att Carl Bildt är saklig och besvarar våra inlägg på ett sakligt sätt. Det gjorde inte den centerpartistiska representanten här, utan hon pådyvlade mig saker som jag inte ens har sagt. Men jag uppskattar att utrikesministern håller detta på en saklig nivå. Det är bra, för det är det vi behöver. Vi behöver saklighet, vi behöver tydlighet och vi behöver nu på alla nivåer göra uttalanden och fatta beslut som gör att fredsprocessen kan fortsätta igen.

Jag sade i mitt första inlägg att jag ibland tvivlar på om det verkligen är så att Israel vill ha fred. Det gör jag just för att man märker att så fort det blir något slags medieskugga ökar våldet och förtrycket mot palestinierna igen. Så fort man får minsta möjlighet att trycka till det palestinska folket gör man det. Bit för bit gör man det, precis som vi hörde här tidigare om att Palestina har blivit mindre och mindre och nu i stort sett är små öar och öppna fångelser som det palestinska folket ska få röra sig i. När man förtrycker ett folk så mycket och trycker det tillbaka på allt mindre ytor och minskar tillgången på mat blir det till slut ohållbart att leva ett normalt liv. Det gör inte många av palestinierna i dag. Man kan inte leva ett normalt liv. Man kan inte ens ta sig till skola och arbete. Man kan inte köpa mat. Vi har hört talas om mat och färska grönsaker som blir stående vid check points i flera dagar och blir för gammal och ruttnar. Vi hör otaliga sådana exempel på hur man förtrycker det palestinska folket. Vi måste på alla sätt och med alla medel visa vår avsky mot det och förmedla att så här kan man inte bete sig mot ett folk.

Vi ska acceptera tvåstatslösningen, och det borde också Israel göra – acceptera den tänkta gränsen, acceptera att här ska vi bo fredligt och vi ska komma överens som grannar. Man betar sig inte hur som helst mot sin granne, och man flyttar faktiskt inte in i sin grannes hus och säger: Nu ska jag bo här! Man är respektfull mot sina grannar. Det är därför som jag tvivlar på om Israel verkligen vill ha fred. Men, som sagt och som Carl Bildt också sade, vi ska vara optimistiska, och politik är ett sätt att tro på framtiden och att det är möjligt att förändra. Vi vill förändra med politiska medel i stället för med våld och krig. Det är därför vi använder oss av diplomati, politik och överenskommelser över gränserna genom FN och nu också genom USA, och mitt hopp står nu också till EU och att vi skulle kunna göra mycket mer nu när vi är ordförandeland.

Eftersom Sverige har drivit frågan länge och vi nu vet att EU har samma uppfattning, samma tydliga uppfattning, om att detta inte kan fortsätta, kan vi också ta tillfället i akt att som ordförandeland i EU flytta fram positionerna och se till att fredsprocessen tar steg i rätt riktning.

Anf. 7 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Utrikesministern sade att han under hösten var optimistisk, och han lyckades till och med smitta mig med den optimismen. Men det tog ett abrupt slut under december månad när Gazakriget inleddes.

Monica Green frågar sig: Vill Israel egentligen ha fred? Det är klart att man måste fråga sig det, för att från den israeliska regeringens sida verkar det faktiskt inte som att landet vill ha fred med Palestina. Det verkar snarare som att man vill utplåna resterna av Palestina. Däremot vill israelerna ha fred. Det är jag övertygad om. Och palestinerna vill ha fred. Och många grupperingar – israeler och palestinier tillsammans – arbetar för att få fred i landet.

Det som jag oroar mig lite grann för är just de små eftergifterna som Israel gör som gör att vi blir positivt inställda, och så låter man dem komma fram med de här små eftergifterna samtidigt som de tar stora kliv åt det andra hållet. När vi nu ser på kartan hur det ser ut i Palestina – de här små öarna som finns – och tänker oss framtiden: Vad är det Israel och Palestina ska förhandla om? Är det helt enkelt bara överlevnad för några små enklaver med palestinier, eller är det så att Palestina kommer att få ett sammanhållet territorium? För de kan ju inte leva på det sätt som det förmodligen kommer att bli. Vi ser redan de här öarna och att man inte kan ta sig mellan olika orter i sitt eget territorium. Det viktiga är att inte världssamfundet ger sig och bara säger: Okej, om ni har kommit överens om det här så får det väl vara så!

Vi måste sätta större press också på Israel att faktiskt ge palestinerna ett territorium där det går att överleva. Annars kommer de att helt utplånas som stat i vilket fall som helst.

Anf. 8 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Det är naturligtvis oerhört viktigt att de små stegen går i rätt riktning och att vi inte släcker det hopp som möjligen kan finnas kvar efter allt det som har hänt. Historien talar inte så hoppfullt om alla avtal som har träffats och alla överenskommelser som inte har blivit vad man hoppats på. Därför är det viktigt att vi åtminstone nu försöker att lyfta blicken och förutsättningarna för att åtminstone tro att det kan komma i gång en fredsutveckling i ett läge där den israeliska regeringen har talat och handlat på ett sätt som får många att tvivla.

Men jag måste, fru talman, ändå knyta an till det som Monica Green sade. Det var inte min avsikt att vara oförsämnd, att lägga orden i Monica Greens mun eller att vara osaklig. Det var mer en fråga om hur EU skulle agera, eller hur Sverige skulle agera som ordförande. För jag hörde, fru talman, Monica Green tala om att vi på alla sätt ska visa vår avsky. Men jag hörde inte vad hon krävde att regeringen skulle göra mer specifikt. Det är väl rimligt att vi inte har en regering som visar sin avsky. Som ordförandeland för EU är det viktigt att vi har en regering som kan samla EU och som kan åstadkomma resultat och inte bara visa en känsla. Det är därför jag valde att tolka Monica Green på det sätt jag gjorde.

Det är viktigt, fru talman, att vi har en tydlighet, men vi måste också vara ansvariga som EU-ordförande.

Anf. 9 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag har egentligen ingenting att tillägga. Jag tror att vi kommer att återkomma till denna fråga när vi kanske har lite större klarhet i huruvida vi har en fredsprocess eller inte.

Anf. 10 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag kan hålla med Carl Bildt om det. Vi får återkomma i den här frågan. Jag tror att vi måste lägga på ett kol under det här halvåret, för vi kan ju inte bara se på när israelerna förtrycker det palestinska folket mer och mer. Det har blivit värre och kan eskalera. Jag välkomnar alla uttalanden och fördömanden som kan göras när man vräker människor från sina hem där de har bott i över 50 år, när israeliska bosättare bygger på mark som de inte har rätt till och när man stänger in människor i öppna fängelser och bedriver apartheid mot det palestinska folket. Då måste vi, hela omvärlden, reagera mycket skarpt och tydligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2008/09:586 om utvecklingen i Iran

Anf. 11 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Bodil Ceballos har ställt ett antal frågor till mig avseende utvecklingen i Iran, principen om non-refoulement med särskild hänsyn till personer i Pakistan och Irak som eventuellt riskerar att återsändas till Iran och hur Sverige under ordförandeskapet i Europeiska unionen kommer att agera.

Valrörelsen i Iran kännetecknades av en öppenhet vi inte sett i Iran tidigare. De fredliga protesterna mot valresultatet med krav på omval bemöttes emellertid av iranska säkerhetsstyrkor på ett sätt som strider mot flera grundläggande mänskliga rättigheter. Den våldsutveckling som följt på valet, med liv som gått till spillo, är oroande.

Europeiska unionen ser allvarligt på detta liksom på uppgifter om att journalister, demonstranter, MR-försvare, medarbetare och anhängare till övriga presidentkandidater har frihetsberövats. Sverige delar den oro som FN:s specialrapportörer om tortyr respektive MR-försvare har uttryckt över rapporter om tortyr och övergrepp vid förhör som dessa fått utstå. Vidare är vi mycket oroade över att de massrättegångar som nu genomförs inte respekterar de mänskliga rättigheter som är grundläggande för ett rättvist rättegångsförfarande.

Europeiska unionen har under vårt ordförandeskap fortsatt att reagera starkt och tydligt mot de iranska myndigheternas brutala reaktion på fredliga demonstrationer, massarresteringar av oliktankande och begränsningar i yttrande- och informationsfrihet som följt på valet.

Vidare är vi oroade över det fortsatta användandet av dödsstraff i Iran. Det svenska ordförandeskapet har gjort tre uttalanden, i vilka vi särskilt fördömer de kollektiva och storskaliga avrättningar som den senaste tiden har ägt rum.

Fru talman! Bodil Ceballos kan vara förvissad om att Europeiska unionen kommer att fortsatt följa vad som sker i Iran med fängslade EU-

medborgare och även medborgare i tredjeland samt pröva på vilka sätt vi bäst kan bistå dem och hävda deras rättigheter. Ett ordförandeskapsuttalande om rättegångarna mot anställda på EU-ambassader och en EU-medborgare som ägde rum efter valet gjordes den 8 augusti. Det är välkommet att samtliga dessa nu är frigivna mot borgen. EU förväntar sig dock att Irans rättsväsen också nu friar dem från de i grunden alldeles orimliga anklagelser som riktats mot dem.

Såväl Sverige som Europeiska unionen fäster stor vikt vid principen om non-refoulement. Vi stöder UNHCR:s ansträngningar att försvara denna, som är en för flyktingkonventionen grundläggande princip.

När det gäller den norske medborgare som Bodil Ceballos frågar om vill jag börja med att påpeka att vad som tidigare sagts om medborgares mänskliga rättigheter självfallet även gäller i Pakistan och i andra länder. Sverige har varit i kontakt med norska myndigheter, men vi har inte fått någon förfrågan om assistans.

Det bör understrykas vad gäller det i Irak belägna Ashraflägrat att det inte rör sig om ett flyktingläger utan om en före detta militärbas på irakiskt territorium för den iranska gruppen Folkets mujaheddin. Jag har kommenterat den aktuella situationen rätt utförligt i mitt svar på riksdagsfråga 1159 av Kent Olsson. För att återknyta till Bodil Ceballos fråga kan jag notera att irakiska myndigheter vid ett flertal tillfällen åtagit sig att inte sända lägerinvånare till Iran mot deras vilja.

Jag kan försäkra Bodil Ceballos att Sverige som ordförandeland i Europeiska unionen kommer att fortsätta påtala övergrepp mot mänskliga rättigheter och de demokratiska brister som det iranska systemet uppvisar.

Anf. 12 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Carl Bildt för ett i grunden bra svar, även om jag tycker att inte alla frågor är besvarade.

Anledningen till interpellationen är att Iran varit på tapeten vid flera tillfällen under sommaren. Det började med valet. Det var ett val som vi var många som hoppades skulle leda till en förändring och som skulle kunna innebära en förbättrad dialog med landet. Precis som utrikesministern säger var det en öppnare valrörelse, även om resultatet är att vi ännu inte vet vem som egentligen vann valet. Vi kommer förmodligen aldrig att få veta det heller. Precis som utrikesministern säger så slogs de fredliga demonstrationerna ned brutalt med både dödade och skadade förutom alla som fängslats och misshandlats i fängelserna. Det här är uppenbara brott mot de mänskliga rättigheterna, som Iran också förbundet sig att respektera.

För mig är det oacceptabelt att en stat behandlar sina medborgare på det sättet, och när det sker måste omvärldens svar vara klart och tydligt. Men vad gjorde då Sverige? Jo, vi skickade vår ambassadör till presidentinstallationen. Det förstår inte jag. Jag tycker att otydligheten inte kan bli större i det fallet. Vi legitimerar för hela EU:s räkning i det här fallet att de iranska säkerhetsstyrkorna behandlade medborgarna på det sätt som skedde.

Utrikesministern svarar att utvecklingen efter valet är oroande, att Sverige ser allvarligt på det och att vi delar FN-rapportörernas oro över rapporter om tortyr och övergrepp. Men är vi inte mer än oroliga? Vad

bryr sig Irans regering om att vi ser allvarligt på det som skett och att vi är oroliga? Förmodligen inte särskilt mycket. Vi kunde ha markerat vårt avståndstagande mycket tydligare. Därför tycker jag att EU faktiskt inte har reagerat särskilt starkt, även om det är bra att ordförandeskapet har fördömt de många avrättningar som skett den senaste tiden.

Nästa stora fråga under sommaren har varit Ashrafläget. Upplysningsvis kan jag tala om för ministern att jag vet att det handlar om Folkets mujaheddins läger, men även individer i motståndsrörelser omfattas av de mänskliga rättigheterna. Dessutom handlar det om en grupp som avvärjats och lovats beskydd. Det är inte acceptabelt att irakiska styrkor stormar ett läger, dödar en del och kidnappar andra, och den humanitära situationen är under all kritik i läget.

För att veta vad utrikesministern faktiskt tycker har jag läst svaret på Kent Olssons fråga. Även när det gäller Ashrafläget följer Sverige och EU utvecklingen, och vi är oroade. Vi har talat med de irakiska myndigheterna om vikten av att respektera lägerinvånarnas mänskliga rättigheter. Men räcker det, och borde inte EU gjort det redan före den 28 juli, när läget stormades?

Ministern säger att det är de irakiska säkerhetsstyrkornas ansvar att upprätthålla ordningen på Iraks territorium, och så är det naturligtvis. Men frågan är då om vi kan förvänta oss att Irak ska klara av det i nuläget efter år av väpnad konflikt och svåra motsättningar mellan olika grupper i landet.

Med Iraks regering har Sverige, åtminstone i nuläget, goda relationer, och då blir ju följdfrågan på vilket sätt Sverige eller EU har erbjudit sig att hjälpa Iraks regering att hålla emot påtryckningarna från Iran i den här frågan. Irak har ju samtidigt många andra problem att brottas med också.

Fru talman! Minoriteternas situation i Iran är värre än för övriga invånare. De drabbas av ett dubbelt förtryck. Efter presidentvalet har regimen nu också passat på att göra sig av med ett antal personer ur olika minoritetsgrupper genom allehanda anklagelser. I mitten av sommaren avrättades 13 balucher och därefter ett antal till. Det är därför mycket viktigt att vi också är mycket tydliga när det gäller principen att länder inte ska skicka tillbaka människor till länder där de riskerar dödsstraff eller att utsättas för tortyr.

Jag får återkomma till den här frågan i mitt nästa inlägg.

Anf. 13 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag vet inte om jag har så mycket att tillägga i den här frågan heller. Om vi inskränker oss till Irak och Ashraf till att börja med säger Bodil Ceballos att man kan ifrågasätta om de irakiska myndigheterna har möjlighet att klara av de uppgifter de har vad gäller säkerheten på det irakiska territoriet.

Det är alldeles riktigt att det pågår ett tillbakadragande av de internationella styrkorna från Irak. Vi har välkomnat detta. Jag vet inte om Bodil Ceballos menar att vi nu ska kräva att amerikanerna ska gå tillbaka in i Irak och svara för säkerheten. Jag tror inte att det vore helt lämpligt.

Det är alldeles korrekt att det brister i vissa hänseenden. Det har pågått, och pågår delvis fortfarande, konflikter inne i Irak mellan olika grupper. Vi har försökt ge de irakiska myndigheterna det stöd vi kan ge för att klara säkerheten, också när det gäller Camp Ashraf. De övertog

ansvaret för detta. Det är inte orimligt att de gjorde det när de ska ha kontrollen över sitt lands territorium.

Sedan ska de självfallet respektera de regler som finns för medborgerliga fri- och rättigheter. Det har vi också påpekat för dem. Vi försöker, med de begränsningar som självfallet finns, följa utvecklingen så noga som möjligt.

Utvecklingen i Iran är en av våra allra största utmaningar på det utrikespolitiska området. Det gäller såväl den inre utvecklingen i landet och respekten för medborgerliga fri- och rättigheter som, självfallet, en del av de vidare utrikespolitiska frågeställningarna, nota bene kring den nukleära frågan.

Jag har haft en relativt omfattande dialog med den iranska regimen, framför allt utrikesminister Mottaki, vid ett flertal olika tillfällen. Det har centererats, som jag noterade i svaret, kring framför allt vad vi kan kalla konsulära frågor, när det gäller att de ska respektera EU-medborgare eller anställda på EU-ambassader. Vi har noterat vissa framsteg även om de, som jag påpekade, inte är fullständiga. Vi kommer att fortsätta den mycket tydliga dialog vi har haft med dem i dessa hänseenden.

Vi har också varit mycket tydliga när det gäller inställningen till det som har inträffat efter presidentvalet. Vi har varit tydligare än någon annan ledande internationell aktör. De reaktioner vi har sett från vissa mer konservativt inriktade i den iranska regimen gentemot Europeiska unionen och gentemot olika medlemsländer inklusive Sverige visar att de signaler vi har sänt och det vi har sagt i alla fall har uppfattats där.

Sedan kan man alltid fråga sig: Vilka möjligheter har vi att påverka en utveckling som den i Iran? Möjligheterna är begränsade – det ska vi inse. Men ett viktigt instrument som vi har är ambassaden i Teheran. Jag tillhör inte dem som företräder den, som jag tycker, helt felaktiga teorin att om någonting är fel tar man bort ambassadören eller stänger ambassaden. Det är då vi behöver den.

I själva verket har vår ambassadör berövats större delen av sin sommarssemester i och med att vi har bett honom vara kvar hela tiden och följa allting så uppmärksamt som möjligt, att vara närvarande på allt man över huvud taget kan vara närvarande på för att få alla de kontakter, all den insikt, all den information och alla de underrättelser man kan få angående vad som inträffar i och kring denna regim. Det har vi gjort i samarbete med andra EU-länder, och det tänker vi fortsätta att göra.

Det är det instrument på plats som Sverige förfogar över i Teheran för att också hjälpa enskilda människor i konkreta fall, bortsett från de politiska uttalanden och de politiska deklARATIONER som vi gör, och också bortsett från den dialog på något högre nivå – högre nivå åtminstone rent formellt – som jag har med utrikesminister Mottaki i de här frågorna.

Anf. 14 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Jag kan börja med att tala om för utrikesministern att jag inte alls vill ha tillbaka utländsk trupp i Irak.

Däremot ställde jag en konkret fråga, och det var vad den svenska regeringen kan göra för att hjälpa Irak att hålla emot påtryckningarna från Iran i den här frågan. Vad kan vi som stat, som EU-ordförande, göra för att hjälpa Irak i denna svåra övergångsperiod när de utländska trupperna

har lämnat landet och de fortfarande inte har kontrollen över det egna territoriet?

Det handlar snarare om det: Vad kan vi göra rent konkret? Det räcker inte med att säga att vi har påpekat det för dem. Vi påpekar att de inte bör storma Ashraflägrret, eller vi påpekar andra saker, men det handlar om detta: Vad kan vi konkret göra för att hjälpa Iraks regering i det här fallet?

Jag har inte föreslagit att vi ska dra tillbaka vår ambassad i Bagdad. Däremot har jag ifrågasatt varför vår ambassadör befann sig på installationen av president Ahmadinejad. Att inte vara där hade varit ett tydligt avståndstagande eller en tydlig markering. Jag tycker inte att det fanns någon anledning för oss att skicka vår ambassadör dit.

Jag vill återkomma till frågan om de många avrättade balucherna. Jag avslutade mitt förra inlägg med att säga att vi ska vara väldigt tydliga när det gäller principen att länder inte ska skicka tillbaka människor till länder där de riskerar dödsstraff eller att utsättas för tortyr. Så är fallet i det här lägrret i Pakistan där flera personer riskerar att utlämnas till Iran, människorna i Ashraflägrret etcetera.

Men det här gäller oss själva också. I dag har jag fått oroande signaler om att det planeras en massutvisning av burundier från Sverige. Burundi är också ett land där staten inte kan garantera de återvändande flyktingarna skydd. Vi måste också tänka på hur vi själva agerar. Vi kan inte bara kräva det av andra, utan vi ska också tänka på hur vi agerar.

Jag är mycket oroad över den utveckling som vi ser i Sverige, där vi skickar människor till andra länder och säger åt dem att det är deras sak och att det är deras regeringar som ska skydda dem när vi vet att de inte kan det.

Sedan tycker jag att det är väldigt bra att regeringen och EU har protesterat mot dödsstraffen. Det är bra, om det är så som utrikesministern säger, att ni har varit mycket tydliga i kritiken och att det har gett någon form av genklang. Jag har bara inte sett vad det är som har hänt, vad det är för gensvar som Iran har gett i det här fallet.

Det är väldigt bra om ni också lyfter fram minoriteternas utsatta situation i de här länderna i den dialog ni för med Pakistan, Iran, Irak, Afghanistan och många andra länder i det här området. Det är ju inte så att alla medborgare har samma värde i alla lägen för dessa länders regeringar. Då är det viktigt att vi visar att för oss är alla människor lika mycket värda, oavsett vilken grupp man tillhör, och att det är viktigt för våra relationer till de här länderna.

Jag tycker också att det är positivt att Sverige har hört sig för med de norska myndigheterna om de behöver hjälp i fallet med den norske medborgaren. Om de nu anser att de inte behöver det kan vi inte göra så mycket mer, men vi har i alla fall frågat.

Anf. 15 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Det som Bodil Ceballos säger om minoriteternas rättigheter är alldeles utomordentligt viktigt, och kanske speciellt viktigt i situationer som denna. När det är auktoritära regimer eller svaga stater och det uppstår konflikter är det ofta minoriteter som kommer i kläm först. Då har vi en skyldighet att göra det som vi kan – det är inte alltid så mycket, ska sägas – för att häva upp vår röst och försöka hjälpa. Det kan

*Svar på
interpellationer*

handla om balucher eller bahaier i Iran, för att ta två mycket konkreta exempel. Det kan också, för att ta ett annat konkret exempel, handla om olika kristna utsatta minoriteter som hamnar i gränsområdet mellan arabiska och kurdiska intressen i Irak just nu.

Det är väldigt viktigt att vi i direkta kontakter med myndigheter, både i Bagdad och i Teheran, kan understryka vad vi tycker i dessa fall. Det är därför viktigt med en diplomatisk närvaro. Vi öppnar nu – det har kostat en hel del pengar – en ambassad i Bagdad för att kunna vara närvarande och hjälpa Irak med alla de svåra stora frågor som landet står inför när man nu försöker, och nog kommer att lyckas förr eller senare, stå på egna ben. Det är inte perfekt, men vi ska vara där och försöka hjälpa till.

Vad gäller utvecklingen i Iran är det kanske inte så mycket att tillägga. Jag ska inte förhäva mig över vad vi har lyckats uppnå, för det är rätt marginellt, även om det är betydelsefullt för de enskilda individer som är berörda. Vi har fått en betydande erkänsla från ett antal EU-länder som vi har haft möjlighet att hjälpa genom den närvaro och den dialog som vi har haft.

I det stora hela håller jag med om att det är marginellt. Varje insats för varje individ är marginell i de stora sammanhangen. Men det innebär inte att det är oviktigt att man gör det, även om man kanske inte påverkar den stora situationen. Jag tror att det kommer att bli beroende av andra, större utvecklingskedan än dem vi diskuterar i dag.

Det som närmast står på agendan när det gäller Iran är självfallet en dialog inte bara i den nukleära frågan utan i hela frågan om relationerna mellan Iran och det internationella samfundet. Den frågan blir mycket viktig under de närmaste veckorna och månaderna.

Anf. 16 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Då måste jag återkomma lite grann till en av de frågor som inte besvarades och som jag ännu inte har tagit upp, och det är på vilket sätt utrikesministern tänker prioritera Iranfrågan under ordförandeskapet. Precis som ministern säger är det en av de allra viktigaste utrikespolitiska frågorna, därför att en stor del av världsfreden kanske ligger i att vi hittar en lösning eller en dialog med Iran. Det är naturligtvis inte lätt – det skriver jag också i min interpellation. Det är hela tiden en balansgång när det handlar om Iran.

Ministern påpekar själv att detta kommer att vara viktigt under de kommande månaderna, och då vore det intressant att få veta vad som planeras i Iranfrågan. Det kommer ibland upp i EU-nämnden, men inte alltid.

Ministern nämnde också de kristna i Irak. Just nu pågår ett möte i Klara kyrka, som jag missar, om de kristna i Irak. Jag hinner kanske vara med en liten stund. Det är en fråga som har uppmärksamats hela sommaren, liksom utvisningarna av kristna till Irak. Man ska inte skicka tillbaka människor till länder där de riskerar fängelse, tortyr, dödsstraff etcetera, och vi vet att vi skickar tillbaka dem till ett land som inte klarar av att garantera deras säkerhet.

Det finns många sådana situationer, och egentligen borde regeringen kunna ta upp de här frågorna. Återvändandeavtal och sådant borde egentligen ligga under Utrikesdepartementet och inte någon annanstans.

Anf. 17 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! I den frågan kan jag bara säga att regeringen arbetar under lagarna. Lagarna är stiftade av riksdagen, och det ser ut som det gör. Sedan kan man tycka vad man vill om det. Man kan tycka att det är bra eller inte, men det har inte med saken att göra. Regeringen har att arbeta enligt lagarna.

Jag vill inte hålla Bodil Ceballos borta från mötet i Klara kyrka alltför länge. Jag vill bara säga att Iranfrågan nog är en av de frågor som jag har ägnat mest uppmärksamhet under de senaste månaderna. Jag fruktar att det kommer att bli en av de frågor som jag kommer att få ägna mest uppmärksamhet under de kommande veckorna också.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2008/09:591 om hot mot tilltron till rättsstaten Sverige

Anf. 18 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jan Lindholm har frågat mig om jag avser att vidta någon åtgärd

- med anledning av att det finns brott av så allvarligt slag, mot vår demokrati, att de inte borde omfattas av preskription för att därmed för evigt hålla dörren öppen för prövning,
- med anledning av att brott med livstidsstraff av många skäl borde undantas från preskriptionstid,
- med anledning av att preskriptionstiden för Palmemordet närmar sig utan att några nya initiativ tas i utredningen,
- med anledning av att en högt uppsatt företrädare för landets rättssystem, en domare, öppet i medierna utpekats som statsministermördare,
- för att Sverige ska slippa ett svenskt Kennedytrauma, samt
- med anledning av att vittnesmål som av kritiker betraktas som avgörande fortsätter att hålla liv i konspirationsteorier och myter runt påstådd mörkläggning av det verkliga händelseförloppet kvällen den 28 februari 1986.

När det först gäller de frågor som mer specifikt avser den pågående brottsutredningen rörande mordet på dåvarande statsminister Olof Palme, så kan jag inte som minister kommentera eller styra hur denna brottsutredning bedrivs.

Vad gäller Jan Lindholms frågor om preskription vill jag säga att jag är positiv till att avskaffa preskriptionen för vissa allvarliga brott, såsom mord. I dag är principen att alla brott preskriberas. I departementspromemorian *Preskription vid allvarliga brott* har föreslagits bland annat att preskriptionen avskaffas för vissa allvarliga brott. Ett flertal remissinstanser har varit positiva till en sådan förändring. Eftersom ett avskaffande av preskription för vissa brott innebär en principiell avvikelse från

vad som gäller i dag förutsätter detta noggranna överväganden. Min ambition är att presentera ett förslag till ändrade preskriptionsbestämmelser under hösten.

Anf. 19 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Jag har läst väldigt många berättelser på nätet, av ungdomar men även av äldre, om hur de uppfattar polisövergrepp. Många gånger är det berättelser om händelser på vägen hem från några vänner sent på natten, då man av en slump har råkat komma till en plats där polisen misshandlar någon. Berättarna är inte sällan måna om att rättvisa ska skipas, så de tar fram sina kameror och mobiltelefoner för att dokumentera det som sker för att sedan i en eventuell framtida rättslig prövning kunna bidra till en rimlig bedömning av om det våld som de har bevittnat är rätt eller fel.

För de flesta av oss är allt våld fel. När sedan den person som har börjat dokumentera själv blir nedslagen och misshandlad av polisen enbart på grund av att hon eller han har råkat befinna sig på platsen och försökt bidra till bra förutsättningar för en saklig rättslig prövning senare förstår nog de flesta att den personen tappar tron på polisen och i förlängningen på själva rättsstaten.

Min interpellation handlar om risken för att vår rättsstat tappar sin legitimitet. Jag tar upp några svenska fall som exempel men hänvisar även till brott mot demokratin i andra länder som har skapat myter som lett till att konspirationsteorierna växer. Anser ministern att det är helt okej att allt fler medborgare slutar tro på att det går att få en rättvis behandling i vårt land, eller är det ett problem?

När jag under sommaren läste Sven Anérs senaste bok om Palmemordet, där författaren pekar ut en nu levande person som Palmes mördare, blev jag riktigt chockerad. Det är ju en domare i det svenska rättsväsendet som pekas ut – en före detta polis. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att inte rättsväsendet startar en förtalsprocess mot den här författaren. Anser inte ministern att domstolsväsendets trovärdighet tar skada av att en domare utpekats som grov brottsling, och växer inte den skadan om anklagelsen inte bemöts?

Företag, banker och försäkringsbolag har ibland utpekats som bedragare som har förskingrat pengar eller lurat människor. De brukar omedelbart stämma den som förtalar dem om de anser att de har rent mjöl i påsen. Men ibland gör de precis tvärtom. Då bjuder de in till total genomlysning, granskning och öppenhet. Ingenting ska förtigas, utan allt ska upp på bordet. Då kanske det blir någon som får gå också, för det kanske fanns något bakom anklagelserna.

Jag begär inte att ministern ska gå in på några mordutredningar, ge direktiv eller ministerstyra – absolut inte. Men ministern har till och med fått brev från medborgare som har krävt att Sven Anér ska lagföras, och hon har inte ens svarat på de breven såvitt jag vet.

Förstår inte ministern att om makthavare bara tiger, oavsett vilka det nu är som sitter i regeringsställning, så drar många medborgare sina egna och tyvärr väldigt otäcka slutsatser? Det tror jag skadar tilltron till den svenska rättsstaten. Vore det inte bra att försöka göra något åt det?

Anf. 20 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Nu gällde inte frågeställningarna påstådda övergrepp av polisen utan preskription och brottsutredningar. Självklart är kvaliteten i rättsväsendet och det sätt som olika myndigheter arbetar på avgörande för den tilltro och det förtroende som medborgarna har för rättssystemet. Det är något som vi hela tiden måste arbeta med och se seriöst på. Tron på rättsstaten är synnerligen central.

Däremot kan naturligtvis inte statliga institutioner eller myndigheter ge sig ut i den allmänna debatten. I ett fritt och öppet samhälle skrivs det många böcker och artiklar, och man gör uttalanden av alla möjliga slag. Det är klart att det kan finnas synpunkter på det. Men det ligger i sakens natur att det inte är staten som går ut och agerar mot olika synpunkter. Tvärtom tror jag att garanten för tilltron till demokratin är den fria debatten, där man också får föra fram konspirationsidéer och de får bemötas.

När det gäller mordet på statsminister Olof Palme har Sverige på ett mycket seriöst sätt arbetat för att också granska den brottsutredning som fortfarande pågår. Jag vill gärna påminna riksdagen om att Justitiekanslern har tittat på frågan. Vi har haft en juristkommission i slutet av 1980-talet, en parlamentarisk kommission, en granskningskommission och så vidare.

Man har återkommande visat ett väldigt stort intresse för att granska de olika spåren och de insatser som har gjorts i utredningen. Det är på det sättet som man säkrar att arbetet bedrivs på ett riktigt sätt, och jag tycker att det är på den vägen som man ska arbeta.

Det är alltså inte så att inte olika fristående kommittéer och andra har synat polisutredning och ageranden i sömmarna på olika sätt.

Det är naturligtvis oerhört centralt att detta görs, för det är någonting alldeles fruktansvärt att en statsminister mördas i en demokrati som Sverige. Jag tror att vi alla fortfarande är chockade över att det kunde hända.

Likväl är det en brottsutredning som pågår.

Den andra delen av interpellationen, som jag har fått, handlar om: Är det rimligt att allvarliga brott som mord preskriberas?

Jag har då redovisat att vi har en utredning som vi har remissbehandlat. Jag har också berättat om min grundläggande syn i den här frågan.

Jag tycker att vi med tanke på dagens teknik och med tanke på allvaret i brott som mord, och en del andra, faktiskt har skäl att lyfta preskriptionen. Vi arbetar med ett förslag i den frågan som jag inte i detalj vill presentera här i kammaren i dag.

När det gäller tillit generellt vill jag gärna säga att jag tycker att det är otroligt viktigt att arbeta med tilltron och rättssäkerheten i systemet. Man kan aldrig få ett perfekt system, men man måste anstränga sig.

En viktig åtgärd som jag har vidtagit är att jag har tillsatt en utredning om bättre effektivitet och rättssäkerhet i förundersökningsförfarandet.

Hovrättslagmannen Staffan Levén har ganska nyligen fått ett stort och brett uppdrag i avsikt att säkra kvalitet i brottmålsprocessen.

I det här uppdraget ingår principiellt centrala frågor som tillämpning av objektivitetskravet, förundersökningsledarnas ansvar, metoder som de brottsutredande myndigheterna tillämpar för kvalitetssäkring och mycket annat.

Det här är en otroligt viktig genomgång. Det är bra längesedan detta gjordes, och jag tror att det är väldigt viktigt.

Men jag har också när det gäller anmälningar mot polisens agerande haft mer än en utredning som har tittat på hur detta ska ske. Vi har också på åklagarsidan en särskild enhet som arbetar med de här frågorna. Så även här har riksdag och regeringar agerat för att säkerställa att människors kritik och frågor ska besvaras på ett sakligt och korrekt vis.

Anf. 21 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Min interpellation handlar om tilltron till rättsstaten, som jag menar håller på att krackelera.

Ministern uttrycker en positiv inställning till att arbeta med att rätts-säkerheten ska skärpas men svarar ändå inte på min konkreta fråga.

Anser ministern att det är helt okej att allt fler människor slutar tro på att det går att bli rättvist behandlad i vårt land, eller anser ministern att det är ett problem? Det vore intressant att få ett svar på den frågan.

Eftersom det är rätt vanligt att ministrar, när de står här i kammaren, gömmer sig bakom att de i sin roll riskerar att fällas för ministerstyre har jag låtit riksdagens utredningstjänst granska den frågan.

De har bland annat tittat på regeringsformen ordentligt. Och de har tittat på vad konstitutionsutskottet har sagt de senaste 15 åren vid de tillfällen då detta har tagits upp.

Det är väldigt tydligt att vad det handlar om är att ministern härifrån talarstolen inte får uttrycka sig på ett sådant sätt att det kan uppfattas som ett direktiv till myndigheten. Så enkelt är det.

Därför tycker jag att ministrarna, när de står i talarstolen här i kam-maren, faktiskt inte lever upp till vad vi i riksdagen har rätt att kräva, nämligen att få svar på våra frågor när det blir knepigt.

Man kan mycket väl svara på mina frågor utan att utforma svaret så att det kan uppfattas som ett direktiv.

Man kan mycket väl ha en uppfattning till exempel om huruvida det är rimligt att stenkastande ungdomar först kan bli dömda till 24 månaders fängelse i en tingsrätt, att det därefter mildras till 20 månader i en hovrätt för att sedan i Högsta domstolen bli 4 månader.

En minister kan alltså mycket väl uttrycka en åsikt om huruvida män-niskor i samhället ska kunna uppfatta det som rent slumpartat vilka straff ett visst brott ger. I de fall jag har tittat på finns det ingen tillkommande bevisföring mellan de olika instanserna. Det är viktigt att man från rege-ringssidan och från oss politiker talar om ifall man tycker att det är rim-ligt att människor kan uppfatta rättsväsendet som mycket slumpartat.

Jag skulle också vilja fråga om material som finns i omlopp i sam-hället trots att det är hemligstämplat. Det används i flera olika fall för att bidra till mytbildningar – vi har Osmo Vallo-fallet och en hel del andra fall, till exempel när det gäller oroligheterna i Göteborg. Om sådant material diskrediterar rättsväsendet, är det då inte rimligt att rättsväsendet uttalar sig om det? Är det rimligt att man håller tyst? Det är det jag är så orolig för.

Jag tycker att regeringen – och en minister – borde kunna ha en upp-fattning om huruvida det är ett bra debattklimat för en rättssäker stat. När den här informationen sprids bidrar den nämligen till att undergräva förtroendet för rättssamhället. Vem ska stå upp för rättssamhället om inte den högsta instansen, den minister som har ansvar för rättssäkerheten i landet, kan göra det?

Anf. 22 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Den fråga som har ställts i interpellationen är inte om det är okej att fler människor inte tror på rättssystemet, som Jan Lindholm säger nu. Det är helt andra frågor som ställs i interpellationen, och jag besvarar det som står där.

Nu är detta en allmän fråga som man kan svara på utan att behöva en lång beredningstid, men det första jag skulle vilja säga är: Vilket belägg har Jan Lindholm för att allt fler människor anser att rättssystemet krackelerar? Det stämmer inte med de mätningar och undersökningar som jag har tagit del av, men det finns säkert undersökningar eller exempel som Jan Lindholm har.

Även om det inte skulle vara så att det finns en ökning av misstron är det ett bekymmer om det så bara skulle vara enstaka människor som ifrågasätter rättstryggheten och rättssamhället – självklart! Där har vi alla ett ansvar att faktiskt redovisa vilka lagar och regler som gäller och hur olika institutioner arbetar på ett seriöst sätt. Inte minst riksdagens ledamöter har ett mycket stort ansvar, eftersom riksdagen stiftar lagar.

Jag blir väldigt förvånad över att i den här kammaren få höra att många uppfattar det som rent slumpartat vilken påföljd som döms ut i våra domstolar – jag fick nästan för mig att interpellanten själv uppfattade det så. Det är ju ett förfärligt antagande. Jag menar att vi har en lagstiftning, straffskalor och en ganska god ordning i vårt rättssystem. Det betyder inte att det aldrig kan bli fel, men vi har ett väldigt bastant rättssystem.

När saker ifrågasätts går inte domstolar, åklagare eller andra ut och för en debatt på Expressens insändarsida eller så. Man ger sig som institution inte ut och för diskussioner med enskilda författare och andra. Däremot brukar ifrågasättande av allvarligt slag leda till att man gör en granskning. Så är fallet när det gäller utredningen av Osmo Vallo-fallet, om jag inte minns fel. Det har granskats av en särskild utredare som också har gjort en väldigt noggrann genomgång. Jag tycker att genomgången är mycket tänkvärd, och den ligger till grund för åtgärder på olika nivåer för att säkra att människor inte ska utsättas för den typ av tveksam behandling som man tror och vet att Osmo Vallo utsattes för.

Det är också mot den bakgrunden som jag har tillsatt en särskild utredning för att titta på vad vi kan göra för att höja kvaliteten och för att säkra ytterligare att det inte blir fel. För den enskilda personen som berörs av ett ärende i rättssamhället är det oerhört viktigt att allt går rätt till och att det granskas på ett sakligt sätt. Jag tror att det är mycket viktigare att man gör så än att man allmänt deltar i debatten.

Omsorgen om oss ministrar från interpellanten är rörande. Det är ändå på det sättet att vi inte har rätt att diskutera pågående brottsutredningar. Den typ av samhälle där ministrar i parlamentet eller någon annan anstans börjar diskutera hur polisen sköter sitt jobb och jag vet inte vad är en typ av samhälle vi inte vill ha. Vi vill ha självständiga myndigheter som arbetar utifrån lagar och med den professionalism de har. Vi vill inte ha ministerstyre. För mig är det alldeles självklart.

Jag tycker att det är viktigt att myndigheterna arbetar utifrån de principer som riksdag och regering har lagt fast. Det är precis så det sker i dag. Det tror jag i längden ger det största förtroendet för rättsstaten.

Anf. 23 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Jag har i min interpellation i texten och två gånger här från talarstolen mycket tydligt talat om att jag absolut inte på något som helst sätt begär att ministern ska kommentera någon pågående brottsutredning. Jag har mycket noggrant låtit riksdagens utredningstjänst utreda vad detta betyder. Det går mycket bra att kommentera frågor utan att uttrycka sig så att det av myndigheten på något som helst sätt kan uppfattas som en styrande signal som skulle påverka deras verksamhet.

Det är tråkigt att ministern inte vågar diskutera interpellationen, och det är tråkigt att ministern väljer att inte läsa rubriken och förstå vad interpellationen handlar om. Interpellationen handlar om risken för vårt samhälles rättssäkerhet och att medborgarna i vårt samhälle slutar att tro på att det fungerar på ett rättvist sätt.

Ministern uttrycker också här i talarstolen att det skulle vara konstigt att man upplever saker som slumpartade i domstolar. Det vore då intressant, eftersom det inte är någon brottsutredning som pågår, att höra vad ministern tycker om att det kan inträffa – nu råkar det ha inträffat – att en människa eller en grupp människor, ett antal människor som döms för ett brott, i första instans kan få en dom, i nästa instans en helt annan dom och så småningom i Högsta domstolen en dom som avviker i mycket stor omfattning från den ursprungliga. Det finns ingen skillnad i bevisföringen.

Ta det som ett rent teoretiskt exempel! Jag har exempel där det har hänt. Hur ska människorna i samhället uppfatta det om inte som slumpartat?

Anf. 24 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är väl alldeles självklart att jag läser både rubriker och interpellationer. Jag har verkligen som ambition att svara på de frågor som ställs. En fråga som interpellanten ställde till mig var vilka åtgärder jag avser att vidta mot bakgrund av att vi närmar oss preskriptionstiden för mordet på Olof Palme och att inga nya initiativ tas.

Det handlar definitivt om huruvida jag ska göra något för att lägga mig i en brottsutredning. Jag har valt att inte svara på den frågan, för jag ska inte lägga mig i brottsutredningar. Däremot har jag i mitt svar varit väldigt tydlig med att preskriptionsfrågan bereds inom Regeringskansliet och att jag tänker lämna ett förslag under hösten. Jag anser också att allvarliga brott som mord inte bör ha preskriptionstid, eftersom det är så viktigt att de kan redas ut. Vi kan i dag med ny teknik ibland lyckas lösa sådant som tidigare inte var möjligt.

Det innebär ett principiellt förändrat förhållningssätt i lagstiftningen. Därför får man vara ytterst noggrann med de olika detaljfrågorna som kommer med anledning av det. Det är vi också.

Den mer generella frågan som interpellanten tar upp handlar om idéer och synpunkter och den diskussion som alltid förs om olika brott i samhället och vad man ska göra åt dem. Uppenbarligen har interpellanten intrycket att det betyder att väldigt många människor ifrågasätter rättsstaten. Jag tror inte alls att det är på det sättet. Däremot finns det ett otroligt engagemang bland människor för att den som begår brott också ska lagföras. Därför diskuteras naturligtvis brott som inte är färdigutredda, där

man inte har gått i mål, men också frågor som rör olika utredningar och annat som görs.

Det tolkar jag snarast som ett stöd för rättssamhället. Jag ser det som något positivt. Det finns mer att göra på det här området, men jag har nog inte samma bild av verkligheten som interpellanten har när det gäller tilltron till rättsstaten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2008/09:140
3 september

Svar på
interpellationer

14 § Svar på interpellation 2008/09:572 om kunskapsbegreppet och hur man bäst främjar kunskapsutvecklingen i skolan

Anf. 25 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Louise Malmström har frågat mig om jag har definierat begreppet kunskap och om jag kan redovisa hur min politik främjar landets elevers kunskapsutveckling.

Kunskapens natur är en av filosofins evighetsfrågor. Det vore förmått av mig att under en interpellationsdebatt försöka döma av den. Det går inte att svara med en ordboksdefinition eller ens genom att läsa upp Nationalencyklopedins artikel om begreppet kunskap.

I läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan görs det en åtskillnad mellan fyra olika former av kunskap: fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet. Som läroplanskommittén skriver i sitt betänkande *Skola för bildning* (SOU 1992:94) samspelar formerna med varandra och utgör varandras förutsättningar. Det ingår i skolans uppdrag att föra en aktiv diskussion om begreppet kunskap.

Den kunskapssyn som läroplanerna förmedlar är fullt förenlig med tydliga kunskapskrav. En rädsla för att ställa krav på eleverna och utvärdera vad de har lärt sig gynnar inte någon. Den aktuella forskningen visar tvärtom att framgångsrika skolor har höga förväntningar på sina elever med utgångspunkt i att alla har förutsättningar att lära och att det är skolans och undervisningens kvalitet, inte elevernas sociala bakgrund, som är avgörande för resultaten. De framgångsrika skolorna utvärderar kontinuerligt elevernas kunskaper och ger uppmuntran och belöning för ett väl utfört arbete.

Avslutningsvis, fru talman, menar jag att alla större reformer som regeringen genomför på skolområdet på ett eller annat sätt främjar elevernas kunskapsutveckling. Det är därför de genomförs.

Anf. 26 LOUISE MALMSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka utbildningsminister Jan Björklund för svaret på min interpellation. Jag konstaterar att om denna debatt inte leder till något annat har den i alla fall lett till att utbildningsministern har tvingats försöka formulera sin kunskapssyn för sig själv.

Jag har länge varit nyfiken på och uppriktigt intresserad av hur utbildningsministern tänker kring de här frågorna, eftersom jag tycker mig i regeringens utbildningspolitik se många korta och som jag bedömer det rätt så populistiska utspel. Ibland är det kring självklarheter som alla är överens om, ibland med rena stolligheter som innehåll.

Framför allt saknar jag långsiktigheten och den röda tråden. Jag miss-tänker att det har att göra med att grunden på något sätt saknas. När man inte är trygg i sin egen syn på kunskap och lärande är det lätt att stoppa fingret i luften och känna åt vilket håll det blåser, kalla det för sunt för-nuft och sedan slå lite i blindo. Allt landar inte fel. Som bekant hittar även blinda hönor korn ibland.

Fru talman! Därför blir jag glatt överraskad när jag hör Björklund re-ferera till de fyra f:en. Det betyder ändå att han har kommit en bit på väg i själva teorin. Jag blir också glad när han poängterar tydliga krav, tät uppföljning och höga förväntningar på eleverna. Där prickar han också in några viktiga förutsättningar för kunskapsutveckling hos landets elever.

Jag skulle kunna fylla på med en rad andra viktiga förutsättningar, men det tillåter inte en kort interpellationsdebatt. Jag får väl återkomma till det vid annat tillfälle.

Hur som helst: Björklund är en bit på väg i teorin. I praktiken tycker jag dock att utbildningsministern agerar väldigt annorlunda. Ett exempel är den gymnasieskola han drev fram. Den har många poänger, men den delar upp f:n och skapar en faktainriktning och en färdighetsinriktning och stänger dörrar för dem som vill skaffa sig de kunskaper man behöver i ett modernt arbetsliv och i vardagen, trots att pedagogisk forskning är överens om att det är fel väg att gå.

Ungefär så här uttrycker sig till exempel Wenestam och Rosendal: En erfarenhet måste, för att vara källa till ny kunskap som leder till nya handlingar, erfaras på ett medvetet sätt av den lärande. Man måste göra något med sin medvetenhet, annars riskerar den att bli enbart en upprepning av ett handlingsmönster.

Så här säger Hedin och Svensson – alla de här är alltså professorer el-ler liknande i pedagogik: I diskussioner ställs ofta teori mot praktik. Detta är en ofruktbar motsättning. Snart sagt alla mänskliga aktiviteter har såväl praktiska som teoretiska inslag. Det slutliga beviset på att man förstår något är att man har integrerat teori och praktik.

Jag har flera exempel där Björklund gör tvärtemot vad han nu står här och ger sken av – han förespråkar övervakningskameror i skolorna och att hämta elever som inte kommer till skolan med polis. Det är inte, Jan Björklund, att visa att man har höga förväntningar på eleverna. Att införa ett nytt betygssystem där det saknas en rad kriterier är inte att visa tyd-lighet när det gäller kunskapskraven. När det gäller den täta uppföljning-en är den avgörande – under förutsättning att man använder sig av den information den ger. Att mäta för att sortera är inte kunskapsfrämjande. Det är bara om man vidtar åtgärder och satsar utifrån det man får veta som det kan ge resultat.

Därför undrar jag: Varför säger Björklund en sak och gör någonting helt annat?

Anf. 27 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Louise Malmström konstaterar inledningsvis att vi har samma kunskapssyn, men sedan återkommer i Louise Malmströms in-lägg den mer flummiga syn som så många socialdemokrater har.

När det gäller övervakningskameror tycker jag att dagens lagstiftning är bra. Jag såg att Thomas Bodström, Louise Malmströms partikamrat, skulle motionera om att öka antalet kameror i skolorna. Jag tycker att

dagens lagstiftning är bra på den punkten och finner alltså ingen anledning till en sådan ändring, men den diskussionen får väl Louise Malmström ta i sitt parti.

När det gäller gymnasieskolan hävdar Louise Malmström att alla forskare är överens om att regeringens reform är dålig. Om Louise Malmström kan namnge några forskare som hävdar att regeringens gymnasireform är dålig ska jag namnge rätt många som tycker att den är bra. Hon får gärna förtydliga detta. Det är så oerhört lätt att stå här och vara svepande och säga att alla forskare är överens.

Så är det inte, Louise Malmström. Det är klart att vi bygger våra skolreformer både på vetenskap och på beprövad erfarenhet. Självklart gör vi det. Men det är faktiskt så att Sveriges och världens skolforskare inte är överens. Du kommer att hitta rätt många skolforskare och pedagoger, om vi avgränsar det till det, som är motståndare till betyg och som stöder Socialdemokraternas linje. Men du kommer även att hitta många som är för betyg och som stöder den borgerliga regeringens linje.

I humanistisk forskning, Louise Malmström, finns det sällan en enda saliggörande sanning. Det kan finnas inom matematik eller naturvetenskap, men i humanistisk forskning finns det inte. Det finns olika teser och hypoteser, och man prövar sig fram. Ibland är kanske alla överens om något man tycker är självklart, men en hel del saker kommer man fram till olika slutsatser kring. Så stå inte och försök mästra mig om att alla forskare skulle vara överens i betygsfrågan, för så är det inte, Louise Malmström.

Anf. 28 LOUISE MALMSTRÖM (s):

Fru talman! Jan Björklund kan raljera kring flummighet om han vill, men jag sade inte – och det kan han läsa i protokollet sedan – att hela gymnasireformen är dålig. Jag tycker att många delar i gymnasireformen är bra, och jag är själv en av dem som försökte driva fram dessa delar under den förra mandatperioden.

Jag sade inte heller att alla forskare är överens om att gymnasireformen var dålig, utan jag sade att forskningen lutar åt att man ska ha så mycket teori och praktik som möjligt tillsammans. Jan Björklund sade ju själv i sitt interpellationssvar att det var viktigt att sammanlänka fakta, förståelse, färdigheter och så vidare.

Jan Björklund antyder redan i sitt första svar att jag och mitt parti skulle vara rädda för att ställa krav på elever och utvärdera hur väl lärare lyckas skapa ett klimat som gynnar elevernas kunskapsutveckling. Detta är rent nonsens. Jag vill däremot gärna diskutera hur man gör detta bäst och hur stor tilltro man ska ha till pedagogernas egen skicklighet och förmåga att bedöma var det behövs extra stöd.

Jag vill också veta vad det evinnerliga testandet och Björklunds disciplinåtgärder får för andra effekter på lärandeprocessen hos eleverna. Vi vet till exempel att ökad press och olika former av bestraffningar och hot påverkar lärandeprocessen negativt. Möjligen kan sådana metoder ge tysta och rädda elever som rapar upp fakta utantill, men det är inte vad vi menar med lärande, varken du eller jag – hoppas jag.

Jag är heller inte ensam om att vara kritisk. Jag gjorde ett litet experiment och rotade i min egen lilla tidningshög hemma. Jag bläddrade igenom det som låg där som handlade om pedagogik. Jag behövde inte

*Svar på
interpellationer*

leta särskilt länge förrän jag hittade en artikel i Pedagogiska magasinet där Olle Holmberg talar om en ohållbar lärarutbildning som inte är för framtiden utan är en nostalgitripp. Jag bläddrade vidare: Björklunds betygshets leder fel, säger Hans-Åke Scherp, docent i pedagogik vid Karlstads universitet. Jag läser också i tidningen Alfa, en tidning för svenska- och SO-lärare, att forskare är skeptiska till proven i trean.

I princip varenda tidskrift eller artikel som på något vis behandlar Jan Björklunds politik sågar delar av den. Då undrar jag om Jan Björklund är immun mot all denna kritik som riktas mot hans politik och hur många gånger utbildningsvetenskapliga forskare och pedagoger tvingas ropa att han har fel innan han är beredd att ompröva politiken. I synnerhet om han, som i interpellationssvaret, säger att han delar den syn på kunskap som står i läroplanerna borde det vara hög tid att ompröva själva politiken.

Anf. 29 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! De forskare som Louise Malmström namnger finns. De är högljudda i debatten. Jag möter dem av och till. Det är de forskare som, liksom Louise Malmström, har skapat den gamla skolpolitiken som har misslyckats. Den politiken har man prövat, och den har misslyckats. Resultaten i svenska skolor har sjunkit. Vi har svårt att rekrytera lärare till skolorna. Det är låg status på yrket. Avhoppen från gymnasiet är jättehöga. Visst finns det många forskare som har stått bakom den politiken. Ännu mer har Socialdemokraterna gjort det, ihop med sina stödpartier.

Vi lägger om den politiken nu. Jag kan också namnge några forskare – Martin Ingvar, Grosin och allt vad de heter – men det är väl inte intressant att se hur många forskare vi kan räkna upp här. Det vi behöver diskutera är politikens innehåll.

Alla ungdomar vill inte bli akademiker, Louise Malmström. Alla kan förmodligen inte heller bli akademiker. Samhället fungerar inte om alla blir akademiker. Vi måste också ha yrkesutbildningar i vårt land. Vi måste uppvärdera yrkesutbildningarna. Hur kan det komma sig att ditt eget parti som kallar sig ett arbetareparti har ett sådant totalt förakt för yrkesutbildningar? Det är det som är så märkligt. Är det något kvardröjande förakt för studentmössan som gör att alla ska ha exakt samma utbildning på gymnasiet, annars är det inte jämlikt och rättvist? Ni måste lämna 70-talet, Louise Malmström!

Den politik för gymnasiet som ni har drivit har lett till att mängder av ungdomar hoppar av – ungdomar som vill lära sig ett yrke och gå en yrkesutbildning. Men ni kräver att de ska bli akademiker på köpet. Då hoppar de av, för de orkar inte med. Är det inte bättre att de går färdigt, får en yrkesexamen och blir anställningsbara?

Vi har en mycket hög ungdomsarbetslöshet i Sverige jämfört med andra länder. Louise Malmström kommer kanske snart att säga att det är den borgerliga regeringens fel, men jag lovar att vi hade det även på den gamla regeringens tid. Vi har strukturellt högre ungdomsarbetslöshet, och en viktig orsak är att vi har försummat yrkesutbildningarna. Vi tvingar yrkesleverna att läsa in akademiska kunskaper vilket gör att de hoppar av, och den som har hoppat av har väldigt svårt att få jobb.

Anf. 30 LOUISE MALMSTRÖM (s):

Fru talman! Ska man tro på dem jag just citerade innebär det att vi återvänder till 1800-talet.

Det är ni som har ett stort förakt för yrkesutbildningar. Ni skapar en gymnasieutbildning light där eleverna får lära sig saker som inte räcker för att de ska bli anställningsbara. För de blir ju inte anställningsbara.

Ingen har någonsin sagt att vi eller någon annan tror att alla vill bli akademiker. Vi vill ha en utbildning som ger möjlighet att fortsätta utbilda sig, antingen inom yrkesområdet eller inom det akademiska.

Det är heller inte så enkelt som Jan Björklund vill framställa det, att vissa tycker så och andra så bland forskarna. Möjligen kan Jan Björklund hänvisa till någon hjärnforskare som hävdar nedsatta funktioner i delar av hjärnans hjässlob för dem som har svårt för matematik för att få stöd för några av sina teser, men då bryter han å andra sidan mot det han själv säger i interpellationssvaret, nämligen utgångspunkten att alla har förutsättningar att lära och att det beror på miljön och inte på individen om man lyckas.

Det finns en del teorier kring lärande och kunskap, även om lärsituationer aldrig kan renodlas utifrån sådana teorier. Jag tycker att många av utbildningsministerns förslag verkar bygga på de behavioristiska tankegångarna. För behavioristerna är det det yttre beteendet som är relevant. Man tänker på Pavlovs hundar, på stimuli och respons. Tänkande och reflexion lämnas helt därhän. Bestraffningar ges utan att man förstår varför. För mig hör inte det här hemma i dagens kunskapsskola, Björklund. De allra flesta utbildningsvetenskapliga forskare har lämnat det renodlat behavioristiska bakom sig för årtionden sedan.

Man kan också skilja mellan kvantitativ, ytrinriktad kunskap och kvalitativ, djupinriktad. Om man omfattas av det förstnämnda ser man kunskap som en produkt som man kan förmedla och eleverna som mer eller mindre tomma tunnor som ska fyllas. Annars ser man det som en process som sker hos varje individ. Den ser olika ut och beror på omgivande faktorer. Det skulle vara spännande att höra hur du tänker om det, men det får vi ta en annan gång.

Om du verkligen vill främja landets elevers kunskapsutveckling är det dags att reflektera över vad som verkligen kan främja lärande och underlätta för en kunskapsskola som bygger på 2000-talets kunskapssyn. Allt annat är flummigt, Björklund.

Anf. 31 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag är glad att Louise Malmström är så tydlig, för socialdemokraterna nu för tiden brukar vara väldigt luddiga med vad de tycker i skolfrågor. Jag tycker att det är bra att Louise Malmström står upp för de här idéerna. Jag önskar att ditt parti kunde vara lika tydligt som du är. Då får vi en tydlig skolpolitisk debatt.

Jag uppfattar att de som ska företräda ditt parti i de här frågorna bara duckar när vi diskuterar. Ena dagen tycker de som jag därför att de inte vill ha debatt. Nästa dag kritiserar de mig lite grann, men när jag svarar tycker de som jag egentligen. De vågar liksom inte ta debatten.

Svar på
interpellationer

Jag tycker att det är bra att Louise Malmström tar debatten. Låt oss i valrörelsen ta debatten om vi ska ha betyg i skolan, om vi ska ha yrkesutbildningar, om vi ska ha disciplin i skolan eller inte. Du kritiserade alla de disciplinära bestämmelser vi inför, men gå till val på att ta bort dem då! Lova mig det! Lova mig att göra det, så tar vi den debatten.

Jag tror nämligen att det socialdemokratiska partiet inte har någon aning om vilken fot man ska stå på i skolfrågan. Jag välkomnar om man nyktrar till, men det är klart att det blir tydligare för väljarna om man driver Louise Malmströms linje så det uppskattar jag.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2008/09:587 om dubbelgranskning av nationella prov med anledning av ökad betygsinflation

Anf. 32 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Mats Pertoft har frågat mig vilka belägg jag stöder min bedömning att det förekommer en betygsinflation i Sverige på och om jag har tagit initiativ till att beräkna kostnaden för uppdraget att dubbelrätta 10 procent av de nationella proven.

Statens skolinspektion, och tidigare Statens skolverk, har många gånger i sin inspektionsverksamhet konstaterat att det finns stora brister i skolornas arbete med bedömning och betygssättning och att likvärdigheten mellan skolor när det gäller betygssättning är otillräcklig. Till detta kommer olika rapporter om betygsinflation, nu senast rapporten av Magnus Henrekson och Jonas Vlachos som Mats Pertoft själv nämner i sin interpellation. Även Christina Wikström, forskare vid Umeå universitet, har visat att betygssättningen blivit alltmer generös över tiden. Det gäller generellt på alla skolor.

I rapporten som Mats Pertoft nämner i sin interpellation kommenterar Skolverket betygsinflationen utifrån att den genomsnittliga betygspoängen, i gymnasieskolan märk väl, har varit i det närmaste konstant de senaste fem åren. I andra sammanhang har Skolverket samtidigt bekräftat att andelen elever med toppbetyg har ökat, även om betygen har stabiliserats de allra senaste åren. Dock är situationen annorlunda i grundskolan där det har skett en betydande ökning av meritvärdet under en följd av år.

Sammantaget menar jag att det finns många tecken på olika typer av problem när det gäller bedömning och betygssättning. Till exempel har Skolverket visat att det förekommer skillnader mellan resultat på nationella prov i ett ämne och ämnesbetyget för samma elev. Vissa skillnader på elevnivå är naturliga på grund av de nationella provens roll och syfte, men Skolverket visar på systematiska avvikelser på skolnivå som måste undersökas närmare.

Jag anser att problemen med en likvärdig bedömning och betygssättning till stor del handlar om att kursplaner och betygskriterier är för otydliga och lämnar för stort tolkningsutrymme vid bedömningen av elevernas kunskaper. Regeringen vidtar en rad åtgärder för att komma till rätta med problemen. En ny och mer nyanserad betygsskala införs och betygskriterier ska förtydligas. Grundskolans kursplaner ska ses över i syfte att ge dem en mer ändamålsenlig struktur och ett mer konkret innehåll.

Regeringen har uppdragit åt Skolverket att utarbeta förslag till nya kursplaner för grundskolan och att formulera nya tydliga kunskapskrav för tre av de godkända betygsstegen i årskurs 9. Skolverket kommer också att få i uppdrag att föreslå nya ämnesplaner för gymnasiet. Där ingår också att föreslå nya kunskapskrav för tre av de godkända betygsstegen. Fler nationella prov införs, och en viss andel av dessa ska kontrollrättas av Skolinspektionen. Verksamheten ska utvärderas efter tre år.

I uppdraget till Skolinspektionen framgår att myndigheten får använda högst 20 miljoner kronor för central rättning av nationella prov.

Anf. 33 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Tack för svaret! Det här är en oerhört viktig fråga. Vad man än må tycka om betyg är rättvisa betyg oerhört viktiga, inte minst ur ett elevperspektiv. Betygen är ju de urvalsinstrument som vi använder för vidare utbildning. Då är det otroligt viktigt att eleverna kan lita på att de är korrekta, jämförbara, motsvarar kunskaper och så vidare. Det är en anledning till att Miljöpartiet har ställt sig bakom att använda avgångsbetygen som ett urvalsinstrument.

Det är otroligt viktigt att veta vad som är fel. Det är också viktigt att vara noggrann och att det vi går vidare på är forskningsbaserat. Själva sakfrågan tror jag att vi är ganska överens om.

Det som förvånade mig i den här hanteringen var när jag såg vad Skolverket har yttrat, för de har faktiskt sagt för ett halvår sedan, i december 2008, att betygsinflation inte förekommer. Samma dag som debattartikeln stod i Dagens Nyheter, den 17 augusti, om jag inte minns fel, lyssnade jag på utbildningsministern i Studio Ett där han menar att betygsinflation har förekommit kontinuerligt ända sedan det nya betygssystemet infördes. Då blir jag ändå förvånad. Ett så onyanserat ställningstagande, att säga att det har pågått en betygsinflation ända sedan vi införde det målstyrda betygssystemet, tycker jag är lite anmärkningsvärt att höra från en minister.

Sedan kan man också fundera över om det är så att utbildningsministern vill införa det relativa betygssystemet. I ett relativt betygssystem har vi inte risken för betygsinflation. Nu tycker jag principiellt att vi ska ha ett målstyrt betygssystem. Eleverna ska veta vad som förväntas av dem, vilka kriterier som gäller och att man inte ska jämföras med klassen på det sättet.

Jag måste ändå fråga ministern om han kan förklara ställningstagandet i Studio Ett, att vi ända sedan införandet av det målstyrda betygssystemet har haft en kontinuerlig betygsinflation, trots att Skolverket flera gånger har sagt att det inte förekommer en betygsinflation på detta sätt.

Sedan kan man diskutera hur man mäter på gymnasiet. Mäter man de höga betygen eller genomsnittsbetygen? Det finns olika sätt att mäta. Jag konstaterar att även debattartikeln hänvisar till gymnasiebetygen, inte till grundskolebetygen.

Det finns många frågor kring detta, och därför måste man ta de här frågorna väldigt allvarligt och seriöst och se till att vi får ett betygssystem i Sverige som är rättvist.

Jag kan väl slänga in en fråga till slut också. När vi vet att det finns så många frågor, vore det inte berättigat att göra betygen överklagningsbara?

Anf. 34 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! År 1998 var meritvärdet på grundskolan 201,2. Nio år senare, 2007, hade det ökat till 207,3 och ytterligare ett år senare till 209,3. Det har skett en kraftig ökning av meritvärdet i årskurs 9 under de här tolv åren.

En del säger att det ökade väldigt kraftigt i början av det nya betygssystemet, för man var osäker i början hur man skulle sätta betygen. Men kurvan – jag har den framför mig – ökar kontinuerligt år för år från 1997–1998 och fram till förra läsåret på grundskolans högstadium. Det är ingen tvekan om att meritvärdet har ökat rätt kraftigt. Det var inte alls bara de första åren utan under hela denna period.

Är detta då betygsinflation? Jag har ju inte bara blivit intervjuad i det radioprogram som Mats Pertoft hänvisar till, utan det är fråga om en lång rad intervjuer. Det är inte bara just den dag när detta blev uppmärksammat som vi talar om, utan det är en diskussion som förekommer av och till.

Jag säger så här: Det går naturligtvis inte att belägga att kraftigt ökade betyg under en viss tidsperiod är uttryck för inflation. I begreppet inflation ligger i detta sammanhang uttryck om att betygen sätts omotiverat höga jämfört med vad eleverna kan. Det kan naturligtvis vara så att elevernas kunskapsutveckling har lyft otroligt på tolv år, och därför är det rätt med högre betyg.

Då inträffar ett annat bekymmer, nämligen att i de internationella kunskapsundersökningar som Sverige deltar i sjunker Sverige i placering under samma tidsperiod. Samtidigt som elevernas faktiska kunskaper testade i internationella prov sjunker stiger betygsmeritvärdena. Därför har jag dristat mig till att säga att det finns anledning att tro att det förekommer betygsinflation. Men det går naturligtvis inte att bevisa. Det kan vara så att de internationella testerna är helt fel och att eleverna i själva verket har utvecklats väldigt kraftigt i positiv riktning under de här åren. Det är ändå väldigt märkligt. Jag antar att Mats Pertoft måste instämma i att det är konstigt om betygen stiger för varje år samtidigt som elevernas kunskaper sjunker för varje år. Då är det något som är konstigt. Det är precis det som vi ser här. Det är detta som gör att betygen ifrågasätts kraftigt.

Beträffande gymnasieskolan är det helt korrekt att det genomsnittliga meritvärdet har legat still under en lång följd av år. Det är det som Mats Pertoft hänvisar till och menar att Skolverket säger att meritvärdet ligger still, och på den punkten förekommer ingen betygsinflation. Men då finns det en annan svårförklarlig aspekt, och det är det att antalet elever som har det absolut högsta betyget, MVG, har stigit väldigt kraftigt under en följd av år. Det kan vara så att antalet extremt duktiga elitelever i Sverige helt plötsligt är mycket större än förut. Det kan vara så, men det kan också vara så att det förekommer en inflation.

Begreppet betygsinflation finns det dessutom ingen vetenskaplig definition på heller. Det är ett sätt att uttrycka att man är misstänksam. Är det ett verkligt kunskapslyft som ligger bakom detta betygslyft? Det är det som ligger bakom när man använder begrepp som betygsinflation eller glädjebetyg, som jag någon gång sagt.

Eftersom detta ifrågasatts så kraftigt – jag är verkligen inte den förste som ifrågasätter det, snarare den siste, utan det är mängder av påståenden

från alla möjliga aktörer som menar att det förekommer glädjebetyg – tycker jag att det i sig är skäl att ta detta på allvar och genomföra ett antal reformer för att säkerställa kvaliteten i betygssättningen. Precis som Pertoft själv konstaterar bygger ett betygssystemets trovärdighet och legitimitet på att elever, föräldrar, högskolor, avnämare och andra uppfattar betygen som korrekta, rättvisa, legitima och att de sätts efter vad eleverna kan. Eftersom vi har haft ett betygssystem under rätt många år men väldigt få kontroll- och uppföljningsmekanismer inför vi det nu när vi börjar dubbelrätta nationella prov.

Anf. 35 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Jag vill bara påpeka att jag inte ifrågasatt betygsinflationens existens. Vad min fråga syftar till är tre saker. Tre frågor vill jag alltså gå vidare med.

Den första är utbildningsministerns yttrande om att det har funnits en kontinuerlig betygsinflation ända sedan det målstyrda betygssystemet infördes. Finns det något belägg för det? Om inte det, tycker jag att utbildningsministern borde ta tillbaka det yttrandet och fundera på att vara lite försiktigare i framtiden när han yttrar sig.

Den andra är: När betygssystemet har de brister det har – vi kan vara helt överens om dessa brister, och jag tycker att det är bra att vi undersöker på vilket sätt betygen är relevanta eller inte – vore det inte lämpligt att regeringen tog initiativ och införde en rätt för eleverna att överklaga betyg? Det skulle öka elevernas rättssäkerhet i den frågan. Där har regeringen passat och vågar inte lägga fram ett förslag.

Sedan vill jag lägga till en annan sak. Utbildningsministern nämner gång på gång det nya betygssystem som riksdagen har fattat beslut om. Men det kommer inte att bli särskilt mycket bättre eftersom regeringen har tillfört två nya betygssteg men inte levererat några kriterier för det. Det är ett oerhört flummigt förslag, som snarare kommer att öka spridningen än minska den.

I övrigt vill jag säga att jag välkomnar att vi får en tydligare skrivning när det gäller läroplanen och så vidare. Det är inte det detta handlar om. Det handlar om överklagande. Ett flummigt betygssystem bättrar inte på detta. Framför allt blev jag lite bestört när jag hörde utbildningsministern uttala sig så raljerande om att det förekommit betygsinflation ända sedan vi införde det målstyrda betygssystemet. Är det så att utbildningsministern vill ha ett relativt betygssystem i stället?

Anf. 36 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Nej, det vill jag verkligen inte ha, och det vet Mats Pertoft mycket väl. Det var den borgerliga regeringen på 90-talet som införde det målrelaterade betygssystemet. De reformer som vi nu genomför förstärker det målrelaterade betygssystemet med tydligare krav, mål, medel och utvärderingar.

Meritvärdet i årskurs 9 har ökat oavbrutet sedan det här betygssystemet infördes 1997–1998. Eftersom elevernas kunskaper under samma period enligt internationella undersökningar har sjunkit är det svårt att förklara detta på annat sätt än att betygen sätts högre och högre utan att de motsvaras av större och större kunskaper. Alltså är det betygsinflation. Jag säger att det inte finns någon vetenskaplig definition på begreppet

betygsinflation. Med allt det som man kan lägga in i det begreppet finns det sannolikt i årskurs 9. När det gäller gymnasieskolan finns det sannolikt i fråga om betyget MVG. Jag säger det med den reservationen att det naturligtvis kan vara så att eleverna just de senaste åren varit otroligt mycket duktigare än eleverna förr om åren. Sannolikare är att det förekommer betygsinflation.

Alldeles oavsett detta är det centrala att vi är överens om vilka åtgärder som ska vidtas. Om Mats Pertoft stöder alla de åtgärder med dubbelrättning av nationella prov som vi nu inför för att stävja betygsinflationen är detta det riktiga. Tror man inte på betygsinflation behöver man inte vidta de här åtgärderna.

Får jag säga angående att eleverna ska ha rätt att överklaga betyg: Det kan man tycka, men jag är tveksam till det. Man kan naturligtvis tycka som Mats Pertoft tycker. Det är bara det att jag har svårt att se hur det skulle lösa det här problemet. Om en skola generellt sätter för höga betyg så att eleverna får mycket högre betyg än vad de egentligen borde få, för att de inte kan så mycket, är det ganska få elever som skulle utnyttja sin rätt till överklagande för att överklaga att de har fått för höga betyg och säga: Jag överklagar för att få ett lägre betyg. Det är väl väldigt få som skulle använda överklaganderätten på det sättet, antar jag.

Anf. 37 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! När det gäller betygsinflation eller ej kan vi konstatera att fackkunskapen och forskarkåren ändå verkar till en del splittrade. Skolverket skrev tydligt för ett drygt halvår sedan att betygsinflation inte förekommer på det sätt som man diskuterar. Sedan kan vi alltid diskutera olika stadier och vilka betyg man ska räkna och så vidare. Men det finns ingen entydig bild. Utbildningsministern hänvisar i sitt svar till systematiska avvikelser på skolnivå. Om jag inte minns helt fel betonar man särskilt att det är systematiska avvikelser inom skolorna också som är väldigt stora, kanske större skillnader inom samma skola än mellan olika skolor. Om man ser att bilden är så splittrad tycker jag att det är anmärkningsvärt att utbildningsministern så kategoriskt uttalar att det har förekommit betygsinflation ända sedan det målstyrda betygssystemet infördes.

Rätten till överklagande är för mig en principfråga. Om vi har orättvisa betygssystem som kan ge orättvisa resultat måste det finnas möjligheter att överklaga det och få det prövat. Det är vad det handlar om. Systemet må sedan påverka betygen positivt eller negativt, höjda eller sänkta betyg, men grundproblemet är att det är orättvist och inte motsvarar de prestationer eleverna verkligen har uppnått. Det är det ett betygssystem ska göra, även om vi kan vara överens om problemen.

Jag kan konstatera att utbildningsministern inte på något sätt svarar på min fråga om flummighet i det nya betygssystemet med två nya totalt odefinierade betygssteg.

Anf. 38 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! De som lyssnar på den här debatten får väl själva fundera på vad det står för när Mats Pertoft från Miljöpartiet anklagar den här regeringen för att skolpolitiken är flummig. Mats Pertoft tycker att det ska vara fler kriterier i betygsskalen. Samtidigt vill Miljöpartiet avskaffa

betygen i grundskolan. Kriterierna blir inte så användbara om man inte har några betyg över huvud taget.

Men jag är glad om Mats Pertoft tycker att de åtgärder som regeringen vidtar för att stävja betygsinflation är bra, med skarpare skolinspektion, dubbelrättning av nationella prov, tydligare kriterier och så vidare. Då är vi överens om vilka åtgärder som ska vidtas. Är man överens om åtgärderna beror det väl på att även Mats Pertoft antar att det kan finnas betygsinflation. Då är vi överens där också.

Med det underlag som finns går det inte att vetenskapligt belägga att de höjda betygen år efter år i årskurs 9 inte motsvaras av höjda kunskaper. Det är bara det att det är något konstigt. När alla internationella undersökningar som vi deltar i visar att vi antingen sjunker eller också ligger stilla – vi ökar inte i några ämnen, utan elevernas kunskaper sjunker under samma tidsperiod medan elevernas betyg stiger – är det svårt att dra någon annan slutsats än att här förekommer betygsinflation. Möjligen kan man säga att de nationella proven är helt felaktiga – det är en annan tänkbar slutsats – men jag tror inte det. Här förekommer inflation.

Vare sig det är så i stor eller i liten utsträckning är det allvarligt för tilltron till betygssystemet och för legitimiteten i systemet. Därför vidtar vi nu åtgärder så att man i framtiden inte ska behöva mistänka att betyg har satts av inflations skull eller för att sätta glädjebetyg.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2008/09:588 om extern utredning av framtida välfärdsstatistik

Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Lennart Levi har frågat mig hur en framtida väl fungerande välfärdsstatistik kan säkras och om det finns behov av en extern utredning för den framtida utformningen av välfärdsstatistiken.

Jag håller med Lennart Levi om att det är viktigt att en väl fungerande välfärdsstatistik säkras för framtiden. Såvitt jag förstår innebär utvecklingen av ULF, *Undersökning av levnadsförhållanden*, till "EU-ULF" en modernisering. Bland annat får man genom större urval i undersökningen en bredare täckning, en lägre osäkerhet i skattningarna och möjlighet att ställa nya frågor. Frågeområdena är desamma som i ULF men är uppdaterade för att bland annat vara tidsenliga. Dessutom kan vi i Sverige jämföra oss med andra länder.

Jag välkomnar det arbete som pågår på EU-nivå med att samordna den sociala statistiken i ett system. Det ger förutsättningar för att kunna ge en mer sammanhållen bild av samhället genom jämförelser mellan olika områden, till exempel arbetsmarknaden och hälsoområdet. Nya områden kan också tänkas ingå i ett sådant system.

Även SCB arbetar på nationell nivå med att samordna den sociala statistiken och med att mäta välfärden på ett mer enhetligt och jämförbart sätt.

Jag vill betona att det i det pågående arbetet är viktigt att SCB, som alltid, kontinuerligt för en dialog med intressenter och användare. Det sker bland annat genom de olika programråden som finns vid myndig-

heten, genom seminarieverksamhet och i SCB:s vetenskapliga råd. Jag ser i dag inte något behov av att tillsätta en extern utredning av välfärdsstatistiken.

Anf. 40 LENNART LEVI (c):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret från finansministern. Det gläder mig att vi är helt överens på huvudpunkten, nämligen om behovet av säkra framtida väl fungerande välfärdsstatistikbanker. Utan tvekan behövs sådana; de har behövts, behövs och kommer att behövas.

Finansministern talar om övergången från ULF till EU-ULF som en modernisering. Låt mig använda en metafor. Om man byter febertermometer, säg en graderad i Celsius till en graderad i Fahrenheit, är det inte särskilt svårt eftersom det finns möjligheter till omräkning mellan det ena och det andra måttet. Men här är det knepigare än så.

Vad innebär den här övergången från ULF till EU-ULF? Ja, för det första innebär den att man lämnar besöksintervjuerna och i stället inför telefonintervjuer.

Om finansministern ringer upp mig och frågar om min förekomst av huvudvärk för två veckor sedan är jag inte säker på att jag per telefon direkt kan redogöra för det. Jag är ganska övertygad om att det är väsentligt lättare att göra det i en öga-mot-öga-intervju.

För det andra anpassar man systemet från svenska behov till EU-behov. Men EU-behovet är ett slags minsta gemensamma nämnare för 27 länder, av vilka många är långt mindre utvecklade än Sverige, så det är inte säkert att de behoven motsvarar våra behov. Dessutom går man från höga ambitioner till lägre ambitioner, just av skäl som jag här nämnt.

Effekterna blir en sämre kvalitet i de data man får. Man får en sämre jämförbarhet bakåt i tiden eftersom man bytt mätsystem. Riktiga ULF har hållit på sedan 1970-talet, alltså i mer än 30 år, så det finns en utomordentligt omsorgsfullt genomförd serie av mått där man kan jämföra år efter år.

Vidare finns det en sämre jämförbarhet även inom EU – alltså just det argument som använts för införandet av det nya systemet. Eurostat har nämligen låtit de 27 medlemsländerna välja mellan besöksintervjuer och telefonintervjuer. Flertalet har valt besöksintervjuer, som vi ju hade med gamla ULF, medan SCB av någon outgrundlig anledning – förmodligen ekonomiskt betingad – valt telefonintervjuer. Men telefonintervjuer och besöksintervjuer är inte direkt översättbara – från den ena till den andra.

Jag är rädd att vi förlorar i både kvalitet och kvantitet och att vi egentligen inte vinner någonting, så min fråga till finansministern kvarstår: Varför i all världen göra saker och ting sämre? Don't fix something that works!

Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Låt oss försöka reda ut det här i några punkter.

Först: Vilket underlag har vi för att ha en uppfattning om levnadsundersökningen?

Ja, till att börja med har det skett en process inom SCB där de, utifrån de medel de har, gjort en egen bedömning och då landat i att man inte kan dra slutsatsen att kvaliteten på undersökningen försämras. Myndig-

hetens uppfattning är att det här ger en fullgod kvalitet och överensstämmelse med de inriktningar vi har om det gemensamma EU-arbetet i de här frågorna.

Den andra frågan rör naturligtvis vilket ansvar att agera här som jag som statsråd har.

Ja, mitt ansvar ligger primärt i tre led. Det första är att se till att verket i fråga har en ledning som är kvalificerad att göra de bedömningar som behövs. Det andra är att fastställa mål och riktlinjer för verket. Det tredje är att säkra att man har en överensstämmelse mellan mål, riktlinjer och medel.

Därmed blir det orimligt för mig att i detalj gå in i en diskussion om levnadsundersökningen och de beslut som SCB har fattat. Man kan inte ägna sig åt myndighetsstyrning på en sådan detaljnivå.

Jag har stor respekt för att Lennart Levi i sin roll som riksdagsman och forskare har synpunkter på detta. Men det jag som myndighetschef och som ytterst ansvarig för myndigheten har att göra är att säkerställa att man har en ledning som är kvalificerad för jobbet och att man har dels rimliga mål och riktlinjer, dels medel för att säkerställa att detta utförs – alltså inte gå in på en sådan detaljnivå att jag har synpunkter på om SCB har telefonundersökningar, besöksundersökningar eller intervjuundersökningar eller, för den delen, på om de använder sig av enkäter per post eller rena nätundersökningar.

Det kan inte vara rimligt att ett statsråd har synpunkter på sådant, utan det här är helt enkelt frågor som ska diskuteras inom SCB och inom de användarkonferenser som man har inom det vetenskapliga råd som uppenbarligen prövat frågan men naturligtvis också i den allmänna debatten där forskare och riksdagsmän är naturliga deltagare.

Som ansvarig för en myndighet måste man respektera den struktur vi har för myndighetsstyrning. Där kan det inte vara rimligt att jag som statsråd har så pass detaljerade synpunkter.

Anf. 42 LENNART LEVI (c):

Fru talman! Mitt förslag handlade inte om att finansministern skulle ingripa i diskussionen utan om att finansministern skulle tillsätta en extern utredare eftersom – det kommer jag nu att berätta om – rätt mycket kritik framförts mot de beslut som SCB har fattat.

Ett dussin ledande professorer skrev en debattartikel där de enhetligt kritiserade den förändring som införts. Statens folkhälsoinstitut och Socialstyrelsen har gemensamt analyserat vad det nya systemet skulle innebära och har anmält kraftig tvekan inför det tagna beslutet. Det egna vetenskapliga rådet har också varit kritiskt och ett programråd likaså. Jag var själv närvarande vid en hearing på Statistiska centralbyrån så nyligen som i juni då många kritiska synpunkter framkom, inte från mig utan från andra.

Min sista synpunkt i sammanhanget är att Socialstyrelsen i sin folkhälso rapport för 2009 har funnit det olämpligt att stödja sig på Statistiska centralbyråns färska data. Man har i stället utnyttjat data från 2005, alltså fyra år gamla data. Det talar sitt tydliga språk. Även denna stora avnämning av SCB:s tjänster har känt tvekan inför att lita på de data som kom fram.

SCB hade en förhoppning att man skulle kunna göra korrigeringar genom att göra en studie med besöksintervjuer och en annan studie med telefonintervjuer och sedan jämföra. Resultaten skiljer sig dock inte systematiskt utan osystematiskt, vilket gör det svårt att kompensera för de skillnader mellan de båda metoderna som uppstått.

Sammanfattningsvis är jag i likhet med finansministern angelägen om att vi har en fungerande febertermometer så att vi kan mäta temperaturen på vårt lands välfärd och dess förändring över tiden.

Jag är dock klart oroad över att en myndighet, och dessutom inte på högsta nivå utan på lägre nivå, tillåts göra saker som en rad avnämare, inklusive riksdagen, statsdepartementen, utredningar och många andra, har anmält tveksamhet inför.

Anf. 43 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! SCB har en ordnad process för att säkra kvaliteten i sin statistik. Den består av vetenskapliga råd och användarråd. I en del fall är användarna väl så kvalificerade som SCB att bidra med bedömningar. Slutgiltigt handlar det ändå om en avvägning där man måste landa i ett beslut. Här måste man förhålla sig till om man ska göra besöksintervjuer, telefonintervjuer, enkätintervjuer eller om det ska vara frågan om en webbaserad undersökning. Det finns en rad olika sätt att göra den här typen av studier på.

Såvitt jag kan bedöma finns det ingen grund för mig att underkänna de beslut som SCB har tagit. Det vore till och med olämpligt att jag gick in i en så detaljerad myndighetsstyrning att jag hade den typen av synpunkter.

Vi har en bra ledning för Statistiska centralbyrån och en ny, högt kvalificerad generaldirektör som tillträder. Vi har tydliga riktlinjer om att fortsätta höja kvaliteten på statistiken och har anslagit en del medel för detta.

Vi har haft en diskussion där det har framkommit en del synpunkter. Jag föreställer mig att SCB har tagit hänsyn till det i sitt arbete och gjort ytterligare ansträngningar för att kvalitetssäkra undersökningar och resultat. Jag är angelägen om att vi har en bra välfärdsstatistik, men jag är inte beredd att i dag tillsätta någon extra utredning för att pröva denna fråga. I grund och botten måste jag lita på att Statistiska centralbyrån sköter sin uppgift på ett bra och professionellt sätt.

Anf. 44 LENNART LEVI (c):

Herr talman! Finansministern har en beundransvärd egenskap, nämligen att lita på folk. Jag instämmer i det och applåderar det. Just på detta område skulle jag dock önska en lite mer kritisk inställning. Att en myndighet tycker saker och beslutar saker betyder inte med nödvändighet att den fattar rätt beslut.

Låt mig sluta med ett par frågor till finansministern: Vad krävs för att finansministern ska tillsätta en extern utredning någonsin någon gång? Är det automatiskt uteslutet hänvisande till att en sådan utredning skulle tolkas som ministerstyre?

Anf. 45 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Den grundläggande uppdelningen är klar. Regeringen tar fram propositioner som bereds noggrant i Regeringskansliet och underställs riksdagen för beslut. Därmed får vi lagar som i en del fall föranleder förordningar från regeringens sida. När det gäller verksamhetsstyrningen ska beslut fattas utifrån lagar och förordningar. Därutöver ska verken vara självständiga. Vårt ansvar är att tillsätta myndighetschefer, skriva förordningar och ge verken riktlinjer för sitt arbete – inte att gå in och detaljstyra i enskilda beslut.

Såvitt jag kan bedöma har SCB en tillfredsställande process för att säkra kvaliteten i den offentliga statistiken. Man har i detta fall följt processerna med vetenskapliga råd och programråd. Man har gjort avvägningar och landat i beslut. Därmed ser jag ingen anledning att tillsätta en offentlig utredning, utan såvitt jag kan bedöma är situationen tillfredsställande.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2008/09:589 om tonnageskatt i budgetpropositionen för 2010

Anf. 46 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Lars Johansson har frågat mig om jag avser att i budgetpropositionen för 2010 föreslå att tonnageskatt införs i Sverige.

Jag har tidigare redogjort för min inställning vid flera interpellationsdebatter i riksdagen och nu senast den 20 maj 2009 i svar på Lars Johanssons skriftliga fråga 2008/09:945. Jag har då framfört att det är angeläget att det råder likvärdiga konkurrensvillkor mellan den svenska handelsflottan och andra handelsflottor. Men jag har också påtalat att sjöfartsnäringen i dag är en skattemässigt gynnad bransch.

Rederinäringen erhåller ett omfattande sjöfartsstöd som innebär att branschen får tillbaka både inkomstskatt och socialavgifter trots att de ombordanställda tjänar in pension och andra sociala förmåner i Sverige. Avskrivningsreglerna har dessutom gjort att branschen har byggt upp stora latent skulder genom överavskrivningar på fartyg.

Ska vi ha ett system med tonnageskatt måste en rad utestående frågor ses över. Den samlade effekten av sjöfartsstödet och de skattevillkor som gäller för sjöfarten får inte heller utformas så att andra branscher missgynnas.

Jag kan därför fortfarande inte ge något besked om när ett förslag om tonnageskatt kan komma att läggas fram.

Anf. 47 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret, även om jag hade förväntat mig att finansministern skulle ha lyssnat in det som har hänt sedan vi hade interpellationsdebatt om detta senast.

Svensk handelsflottas betydelse för exportindustrin i Sverige är stor och har en lång historia. Den svenska handelsflottan har genom facklig kamp blivit föregångare när det gäller löner och anställningsförhållanden

men också när det handlar om arbetsmiljö. Den tekniska utvecklingen med bättre och renare fartyg och säkrare skrov som inte går läck vid grundstötningar kännetecknar också den svenska handelsflottan.

Den positiva utveckling som vi har kunnat se kommer dock att avstanna eftersom regeringen med Anders Borg i spetsen inte är intresserad av att införa tonnageskatt – trots att alla andra sjöfartsländer i EU och även andra europeiska länder utanför EU har tonnageskatt.

Att skapa likvärdiga konkurrensvillkor för den svenska sjöfarten är av avgörande betydelse om vi vill ha en svensk handelsflotta i framtiden.

Det förslag till tonnageskatt som utreddes under den socialdemokratiska regeringen och som var färdigt att läggas fram som proposition sommaren 2006 var remissbehandlat av bland andra Skatteverket.

Jag har noterat att finansministern ibland har anfört att det finns skattetekniska skäl till att man inte ska införa tonnageskatt. Jag har därför gått tillbaka till det svar som Skatteverket lämnade på den remiss som gick ut om tonnageskatt i Sverige.

Jag ska citera vad som står i remissvaret:

”Det huvudsakliga motivet för att införa en tonnagebeskattning är att rederierna ges möjlighet att använda samma skattesystem som används i flertalet av EU:s sjöfartsnationer. Svenska rederier får härigenom mera likvärdiga konkurrensvillkor med övriga rederier inom EU än tidigare. Detta står i överensstämmelse med vad som anförs i den transportpolitiska propositionen (prop. 2005/06:160 s. 301) i vilken regeringen anger att staten bör säkerställa att den svenska handelsflottan får likvärdiga konkurrensvillkor i förhållande till konkurrenter inom andra EU-länder.”

Det är kärnan i frågan. Jag har fortfarande inte fått några hållbara argument av finansministern för varför detta inte är möjligt att införa i Sverige.

Det som vi tidigare har befarat skulle kunna hända, nämligen att allt fler svenska rederier flaggar ut till andra EU-länder, håller just nu på att ske.

Genom Seko som organiserar sjöfolket på de svenska handelsfartygen kan vi konstatera att man nu förhandlar med tre olika rederier om utflaggning. Det handlar om tusentals jobb i Sverige i en tid då vi verkligen behöver så många jobb som möjligt.

Jag har fortfarande inte fått några hållbara argument av finansministern för varför man inte kan införa tonnageskatt i Sverige.

Anf. 48 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag ska försöka bidra med upplysningar till Lars Johansson. Jag är möjligen lite förvånad över att det behövs. Detta var ju så tydligt och klart i de särskilda yttranden till denna utredning som gjordes från Finansdepartementet under den tid Socialdemokraterna styrde departementet.

Jag ska gärna redovisa de skäl som var tydligt angivna i utredningen.

Låt oss till att börja med göra klart att sjöfartsstödet är mycket omfattande. För en sjöman som tjänar 20 000 i månaden utgår en arbetsgivaravgift på 6 284 kronor – det är samma som för en industriarbetare. Det utgår en inkomstskatt på 30 procent, i det här fallet är det 4 340 kronor för industriarbetaren och 2 838 kronor för sjömannen på de beräkningar som görs. Det utgår ett sjöfartsstöd – inte till industriarbetaren. Om man

jobbar på SKF eller Volvo utgår inget stöd. Till sjömannen utgår ett stöd på 9 122 kronor. Skatteintäkten på sjömannen är alltså 0 kronor, medan den är 10 624 kronor på industriarbetaren.

Jämfört med industrijobb är alltså subventionen till sjömannen 10 624 kronor, eller om man så vill 9 122 kronor.

Det är en mycket kraftigt subventionerad verksamhet. Dessa personer erhåller sedan alla sociala rättigheter som man självfallet ska ha.

Vi har en positiv utveckling för svensk sjöfart. Vi hade en bottennivå 2002 då antalet fartyg uppgick till 570; i dag är vi uppe i 594. Sedan den omläggning som gjordes av sjöfartsstödet med den mycket kraftiga subventionen har branschen ökat mätt i antal fartyg och omsättning. Vi har inte en negativ trend för svensk sjöfart i ett längre perspektiv.

Det visar sig också i att det pågår en inflaggning. Jag såg en artikel om M/S Eckerö som nu flaggas in. De anställda tycker möjligen att det hade varit bättre att ligga kvar i finländsk ägo och åländsk drift eftersom man på grund av växelkursen får en viss lönesänkning när man går över. Rederichefen framhåller att det är väldigt konkurrenskraftigt i Sverige och att man därför flyttar över verksamheten till Sverige.

Det sker inte en dramatisk utflaggning. Antalet fartyg växer.

Varför var då Lars Johanssons socialdemokratiska finansdepartement så avvisande?

Jag ska försöka förklara den avgörande bristen med den här utredningen. Den byggde på att man skulle skriva av de mycket stora skatteskulder som vi har. Skatteskulderna uppkommer på grund av att man får göra en väldigt generös avskrivning i Sverige på stora fartygsinvesteringar. De skulle skrivas av. Därtill skulle man inte längre ha krav på att man för att få ta del av den förmånliga beskattningen ska ha en verksamhet i Sverige – det tillåter inte EU.

Med utredningens förslag hade man möjlighet att bli av med sin svenska skatteskuld som man nu bara kan behålla genom att göra nyinvesteringar i fartyg i Sverige. I stället hade man kunnat få en tonnageskatt och helt enkelt flaggat ut verksamheten.

Jag säger inte att det inte finns en annan tänkbar lösning på tonnageskatt. Det dåvarande socialdemokratiska statsrådet måste rimligtvis ha tagit del av det särskilda yttrandet och godkänt att hans tjänstemän tillförde det till utredningen. Där har vi det uppenbara skälet till att utredningen inte, som Lars Johansson sade, var färdig för proposition. Den var möjligen färdig för att skickas ut på remiss för att man sedan skulle sätta i gång med utredningsarbetet på nytt. Det är den situation vi har.

Anf. 49 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Det var ju läget sommaren 2006. Det har gått tre år sedan dess. Fortfarande finns det ingen proposition på riksdagens bord. Statsrådet avser fortfarande inte att lägga fram något förslag.

Vi har 594 fartyg i den svenska handelsflottan; det är korrekt enligt fartygsregistret. Flertalet av dem ligger under utländsk flagg. Det är en ökning sedan förra året med 24 fartyg till 354 fartyg som har utländsk flagg. Vad jag sade tidigare var att det ökar.

Facken, rederinäringen och alla säger att vi vill ha en tonnageskatt i Sverige på samma villkor som man har i övriga länder i Europa. Jag har

fortfarande inte fått något argument för varför man inte kan införa det i Sverige.

Det är inte bara jag som tycker detta. EU-kommissionen har också kommit med särskilda skrivningar om sjöfartsnäringen i Europa där man har pekat på att det är oerhört väsentligt att vi har likvärdiga konkurrensvillkor för de olika sjöfartsnationerna i Europa. Man har faktiskt gjort en anmärkning mot Sverige som inte har infört samma regler som gäller i till exempel Danmark och de andra sjöfartsnationerna. Den skrivningen kom på riksdagens bord och på regeringens bord i våras. Den har inte föranlett finansministern att komma med något förslag eller ens en kommentar.

Skatteutskottet har faktiskt i enighet påtalat för finansministern vid ett flertal tillfällen att det är dags att införa tonnageskatt i Sverige och att det ska ske skyndsamt. Det sade ett enigt skatteutskott så sent som i april.

Nu är läget att det är finansministern mot den folkvalda församlingen.

Vi har sagt att vi vill ha en tonnageskatt i Sverige. Vi har inte sagt exakt hur den ska vara utformad, men vi har sagt att vi ska införa en tonnageskatt i Sverige eftersom det är viktigt för den svenska handelsflottans konkurrensmöjligheter och för att man ska kunna utveckla den svenska handelsflottan och bibehålla jobben i Sverige.

Finansministern och den borgerliga regeringen säger nej. Ni är helt ensamma om den uppfattningen. Det finns ingen annan som tycker som ni.

Jag tycker att det är ganska intressant. Det kan ju ibland bli ett misstag i riksdagen och att den borgerliga majoriteten stöder Socialdemokraterna och ger ett tillkännagivande till regeringen, men här har det upprepats år efter år. Så sent som i våras när vi behandlade en skrivelse till konstitutionsutskottet pekade vi i full enighet på att det skyndsamt måste tas fram ett förslag till riksdagen om tonnageskatt.

Argumentera inte mot *mig*. Finansministern måste argumentera mot hela riksdagen och de borgerliga partierna. Moderaternas ordförande i skatteutskottet tycker precis som Socialdemokraterna att tonnageskatt ska införas.

Argumentationen är inte tillräckligt stark. Det är bara att inse det. Det är upp till finansministern att för riksdagen presentera ett förslag till tonnageskatt. Nu är det sista chansen i samband med budgetpropositionen om några veckor.

Nu måste det finnas med. Ni har tidigare aviserat i den första budgetpropositionen som kom hösten 2006 att ni höll på att titta på frågan. Nu har det gått tre år. Nu måste det väl ändå kunna gå att komma med ett förslag till Sveriges riksdag om tonnageskatt.

Anf. 50 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Låt mig ta dessa argument en gång till.

En sjöman med en lön på 20 000 kronor erhåller en subvention på 9 122 kronor, jämfört med en industriarbetare. Det går inte att i någon del av den svenska industrin, i det svenska näringslivet, i det svenska samhället hitta en liknande ordning. Det finns helt enkelt ingen bransch och ingen annan sysselsättning som är mer subventionerad än den näring som vi nu talar om.

Till det kommer att själva näringen omsätter i runda slängar 40 miljarder per år och erlägger en bolagsskatt på 62 miljarder – 40 miljarder och 60 miljarder.

En annan bransch – fastighetsbranschen – betalar på 60 miljarder – ungefär samma omsättning – en bolagsskatt på 23 miljarder.

Avskrivningsreglerna ska vara generösa i en stor och kapitalintensiv bransch. Men detta är en näring som betalar ytterst lite skatter. Vi behöver inte gå in på hur det ser ut på energi- och koldioxidsidan. Där tillkommer naturligtvis ett antal subventionsmoment ytterligare.

Här ställer sig Lars Johansson som socialdemokrat upp och säger att vi måste slå till med en skattelättnad i denna bransch som knappt betalar skatter. Sedan säger han att det är obegripligt att jag som moderat inte håller med honom. Men vi måste värna skattebaser. Vi kan inte ha ett välfärdssamhälle om inte alla näringar och alla delar av samhället är med och betalar skatt. Det är väl en självklarhet.

Att man ska ha en sådan här ordning på rederisidan är vi överens om. Men sedan talas det om att man på det skulle lägga en ytterligare kraftig subvention.

Jag konstaterar läget. Jag fick ett pressmeddelande från Ålands statistiska centralbyrå som framhåller att man har en kraftig avmattning som i första hand beror på utflaggning av passagerarfartyg från Åland. Det avspeglar inte en dramatisk nedgång av verksamheten utan att det sker en strukturerad utflyttning till Sverige därför att vi har förmånliga villkor.

Lars Johansson frågar vad det är för obegriplighet i finansministerns argumentation. Det är kombinationen av tonnageskatt och avskrivningsregler, omsättningen och den mycket låga bolagsskatten. Man betalar väldigt lite skatt.

Enligt det utredningsförslag som förelåg skulle man under en tioårsperiod skriva av skatteskulderna. Med de statsstödsregler som vi har för EU, enligt vilka man inte får lägga ett krav på att man driver verksamheten i Sverige, hade vi hamnat i en situation där vi inte hade haft 594 fartyg utan hade haft en utflaggning med det utredningsförslaget.

Jag har stor respekt för att man från Västsverige och från näringens sida driver detta. Men det finns knappast något allmänintresse av att den mest subventionerade branschen ska subventioneras ännu mer. Det är för mig en obegriplighet helt enkelt. Jag har väldigt svårt att se varför man skulle ta i en oerhört komplicerad fråga som skulle kräva stora utredningsresurser och skulle betyda stora belastningar på de offentliga finanserna när man har väldigt begränsad jobbeffekt för att subventionera en bransch som redan är den mest subventionerade. Det är för mig en väldigt svårförståelig position. Men vi kan naturligtvis diskutera detta vidare.

Anf. 51 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Den är inte obetydlig. Svenska handelsfartyg har stor betydelse för hela den svenska exportindustrin, och det är oerhört viktigt att den näringen finns i Sverige och att vi har jobb i Sverige. I väldigt många städer har rederinäringen stor betydelse både för kommuner och för personer som jobbar i den. Jag tycker nog att finansministern nonchalerar den diskussionen lite för mycket. Det är rätt många av de människor

som jobbar i den näringen, både på land och till sjöss, som också betalar skatt, även om det finns särskilda skattevillkor för sjöfolk.

Man kan dessutom ställa en fråga som finansministern inte heller har svarat på: Vad kostar utflaggningen? Att det blir färre fartyg och färre rederier i Sverige, vad kostar det? Det är intäkter som går helt förlorade.

Det är inte så att rederinäringen inte ska betala någon skatt. Vi talar om en tonnageskatt. I stället för att man betalar skatt på den vinst som man gör betalar man skatt på tonnaget. När det gäller den latent skatteskulden finns det möjligheter att lösa ut den frågan.

Vi har inte sagt att man ska acceptera att man ska skriva av den latent skatteskulden. Det har jag aldrig sagt, utan jag har sagt att vi ska införa en tonnageskatt. Det tycker jag är väsentligt. Det är det som det handlar om. Sedan får man hitta regler när det gäller den latent skatteskulden, i den mån den finns kvar. Nu har nämligen många rederier röda siffror. Våldigt mycket tonnage läggs dessutom upp. Det är därför inte säkert att det finns så mycket kvar där. Men det som finns kvar får man naturligtvis diskutera hur man ska hantera så att det blir rimliga villkor. Men tonnageskatten som sådan ska inte förhindras på grund av dessa tekniska omständigheter.

Återigen är det finansministern som är helt ensam om att säga nej till tonnageskatten. Riksdagen har sagt att man vill ha ett förslag om tonnageskatt. Vi har aldrig kommit in i en saktidning om vad det i så fall ska omfatta.

Anf. 52 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag tycker att vi har haft en bra och saklig diskussion. Den har visat ett antal saker. Den har visat att sjöfartsnäringen är viktig. Den har vuxit i Sverige. Vi hade en botten. Vi lade om sjöfartsstödet. Sedan dess har den ökat, och antalet fartyg är 594. Det är en uppgång från 570 år 2002.

Subventionen ligger på 9 122 kronor för en sjöman, jämfört med en industriarbetare. Man är alltså befriad från inkomstskatt, man är befriad från arbetsgivaravgift och man har rätt till alla de sociala förmåner som man inte betalar arbetsgivaravgifter för.

Näringen har en omsättning på 40 miljarder och betalar en bolagskatt på 62 miljoner.

Det är alltså svårt att hitta någon näring i Sverige som betalar en bolagskatt som ligger i närheten av den nivå som rederinäringen gör.

Till det kommer hela det komplex av frågeställningar kring energi- och miljöskatter som jag inte ens har tagit upp i detta sammanhang men som vi båda två vet är en ytterligare komponent.

Vi har alltså en näring som verkar på helt andra villkor. Man kan säkert se att det finns skäl till det givet den internationella konkurrensen. Men då reser sig Lars Johansson som socialdemokrat i skatteutskottet upp och säger att subventionen måste öka just här. Lars Johansson får ursäkta. Jag har väldigt stor respekt för dig, men på den här punkten tycker vi olika.

Utredningsförslaget var färdigt att genomföras. Det som då inte bara jag tyckte utan som den dåvarande departementsledningen på Finansdepartementet uppenbarligen också tyckte var att det utredningsförslaget var omöjligt att genomföra därför att det skulle ha lett till en utflaggning.

Man blev av med skatteskulden. Det fanns inte ett verksamhetskrav. Följaktligen har man skrivit av skatteskulden och flyttat ut fartygen.

Att man valde att inte genomföra det förslaget är jag djupt tacksam för eftersom det i grund och botten var ogenomförbart.

Vi har en ordning med en mycket kraftig subvention på sjöfartsnäringen. Det är möjligt att det är den ordning som vi ska ha. Jag har väldigt svårt att se några sakliga skäl till att man dramatiskt skulle ytterligare öka den subventionen och därtill på ett sätt som skulle leda till utflaggning från svenska hamnar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2008/09:140

3 september

*Svar på
interpellationer*

18 § Svar på interpellation 2008/09:593 om ID-kort till utländska medborgare

Anf. 53 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Birgitta Eriksson har frågat mig vilka direktiv och resurser för att fullfölja direktiven jag avser att verka för att Skatteverket får i fråga om ID-kortsutfärdande, kontor, handläggningstider etcetera.

Vidare frågar Birgitta Eriksson om jag avser att ta något initiativ för att möjliggöra att en utländsk medborgare utan närstående och arbetsgivare får sin identitet styrkt om kommunens tjänstemän inte vill eller får styrka hans eller hennes identitet.

Slutligen frågar Birgitta Eriksson om jag avser att ta något initiativ för att kommunala eller andra tjänstemän under straffansvar ska påta sig uppgiften att styrka identiteter.

Den 25 september 2008 fick Skatteverket i uppdrag av regeringen att ta fram ett ID-kort som kan utfärdas till personer som är folkbokförda i Sverige och på ett säkert sätt kan styrka sin identitet. Skatteverket utfärdar sedan den 1 juni 2009 ID-kort i enlighet med sitt uppdrag.

När det gäller frågan om intygsgivare vill jag först säga att det nu blivit enklare att få ID-kort vid en jämförelse med de regler som Svensk Kassaservice tillämpade. Trots att det nu har blivit enklare att få ID-kort kommer ett antal personer som inte kan styrka sin identitet inte att kunna få ID-kort. Detta är naturligtvis ett stort problem för de personerna. Det är viktigt att det är enkelt för personer att få ID-kort. Det får dock absolut inte innebära att tillförlitligheten och därmed användbarheten för Skatteverkets ID-kort blir sämre än för andra ID-kort på marknaden. Det är således inte acceptabelt att urholka reglerna på ett sådant sätt att Skatteverkets ID-kort riskerar att bli ett andra klassens ID-kort jämfört med de ID-kort som till exempel bankerna och polisen utfärdar. En sådan utveckling skulle missgynna personer som är bosatta i Sverige men inte är svenska medborgare, vilket inte är acceptabelt ur integrationssynvinkel. Jag är medveten om att detta är en svår avvägning. Det ankommer dock på Skatteverket att göra den avvägningen. Skatteverkets beslut kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Jag avser inte att ta några särskilda initiativ för att kommunala eller andra tjänstemän under straffansvar ska påta sig uppgiften att styrka identiteter.

Anf. 54 BIRGITTA ERIKSSON (s):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret. Men jag måste nog säga att jag är lite förvånad över det ointresse för problematiken som finansministern har visat.

Finansministern säger att det har blivit enklare att få ID-kort. Jag skulle vilja påstå att finansministern är ganska ensam om att tycka det. De allra flesta vittnar om det klart motsatta. Till och med integrationsministern i Anders Borgs egen regering svarade på en fråga och sade att det har blivit svårare. Jag utgår ändå från att finansministern inte kan ha undgått att höra alla som vittnar om de svårigheter det innebär att inte kunna få ID-kort, och att leva utan det är kanske ännu svårare.

För några veckor sedan var jag på ett studiebesök i Malmö på skattekontoret och kunde då med egna ögon se den mängd av utländska medborgare som köade för att få ID-kort. Jag hade också möjlighet att diskutera med Skatteverkets personal och blev klart medveten om att såväl de enskilda som Skatteverket har stora problem med ID-kortsutfärdandet.

Det räcker inte med ett godkänt pass från sitt hemland eller ens ett uppehållstillstånd utfärdat i Sverige av Migrationsverket för att man ska få ett ID-kort. Den som inte har svenskt pass eller körkort måste få sin identitet styrkt av anhörig, arbetsgivare eller kommunal tjänsteman. Alla förstår ju att det måste vara förenat med ganska stora svårigheter.

När det gäller problemen med själva utfärdandet av korten kan man för det första konstatera att Skatteverket verkar ha otillräckliga resurser för att klara sitt uppdrag inom rimlig tid. Regeringen har anslagit medel för 15 000 ansökningar på ett helår. Redan de första tre månaderna kom det in över 15 000 ansökningar. Och självklart finns det ett uppdämt behov, men jag måste säga att anslaget ändå verkar vara klart i underkant.

För det andra utfärdas kortet endast på 24 platser, en i varje län. I mitt hemlän, Västra Götaland, är det bara i Göteborg. Det kan innebära för en person som ska söka att det blir 40 mil tur och retur. I Västerbotten är det naturligtvis ännu värre. Och det är inte nog med det, utan när jag var på Skatteverket berättade de att det ofta kommer personer som inte har de godkända handlingarna med sig, vilket innebär att det blir dubbla resor. De får åka hem och sedan komma tillbaka igen. Detta är inte rimligt, tycker jag. Och jag måste nog påstå att både regeringen och finansministern har underskattat problematiken, vad gäller både antalet sökande och de praktiska problemen. Jag tycker nog att anslaget till Skatteverket borde ses över, så att man får möjlighet att upprätthålla den service som man ska ge.

För det tredje har den enskilde hamnat i ett läge som faktiskt kan liknas vid en moment 22-situation, därför att många utländska medborgare saknar närstående, för det blir allt fler som kommer hit ensamma. De saknar arbetsgivare som kan intyga deras identitet. Numera kan kommunala tjänstemän göra det, men väldigt många kommuner har till och med avrått från och i vissa fall förbjudit sina kommunala tjänstemän att göra det, därför att intygandet är förenat med straffansvar.

Enskilda som redan har fått vänta länge får fortsätta det svåra och dyra livet. Jag kommer i mitt nästa inlägg att ta upp lite om den enskildes problem.

Jag tycker att de nya reglerna är orimligt stränga och krångliga och tycker därför att statsrådet snarast ska klargöra för utländska medborgare utan närstående och arbetsgivare hur de ska få ett ID-kort.

Prot. 2008/09:140
3 september

*Svar på
interpellationer*

Anf. 55 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Låt oss då klarlägga förloppet här. Skatteverket har fått ett ansvar att utfärda ID-kort. Man har då en förenklad process jämfört med den ordning som gällde tidigare. Man har haft det här ansvaret sedan september 2008. Man har utfärdat 10 000 ID-kort sedan dess.

Varför kan man inte ge ID-kort till alla? Varför ska det vara ett krångel kring detta? Ja, det är som vanligt i politik, att det handlar om en svår avvägning. Ska man ha en rättssäker prövning där identiteten styrks måste det finnas vissa krav, att de som söker inställer sig personligen, att det finns personer som kan styrka identiteten och ett antal andra saker som Skatteverket har satt upp som kriterier för detta. Tar man bort de kriterierna eller sänker dem får man naturligtvis en minskad rättssäkerhet, och därmed minskar tillförlitligheten i ID-kortet.

Vill vi ha en ordning där alla kan få ID-kort utan en rättssäker prövning av att identiteten säkerställts? Nej, det tror jag inte att någon i Sverige vill, utan vi ska ha ordning och reda också på det här området.

Jag värjer mig och vänder mig mot den beskrivning av svenska myndigheters verksamhet som vi här får. Det är inte så – ja, kanske i opposition – att man kan ge alla myndigheter hur mycket pengar som helst. I regeringsställning måste man göra avvägningar. Det är inte så att Myndighetsverket bedriver en dåligt fungerande verksamhet. Skatteverket och andra myndigheter sköter sig relativt gott och i många fall väldigt väl vid internationella jämförelser. Rättssäkerhet och service är det som präglar våra myndigheter, och det ska vi naturligtvis vara stolta över. Sedan har de inte alltid de medel som de skulle önska eller som man skulle kunna önska utifrån sitt område. Men det är helt enkelt så att vi måste göra avvägningar, och vi ska naturligtvis återkomma till de avvägningar som görs i höstens budget i samband med att den presenteras. Men vi kommer att ha svårigheter på det här området så länge vi har krav uppställda som gör att man ska säkerställa identiteten. Det kan vi helt enkelt inte frånga, därför att då förlorar ID-kortet sitt värde, och då förlorar vi vad gäller rättssäkerhet i det svenska samhället på ett sätt som inte är acceptabelt. Det är fullt rimliga krav som ställts upp, och de ska upprätthållas.

Anf. 56 BIRGITTA ERIKSSON (s):

Herr talman! Först och främst måste man konstatera att det blir en moment 22-situation.

Jag ska berätta om Kazam från Örebro. Han kom till Sverige för två år sedan från Afghanistan. Han har giltigt pass som han har fått utfärdat av norska ambassaden i Afghanistan. Han har fått uppehållstillstånd av Migrationsverket i Sverige. Han har personbevis med de fyra sista siffrorna. Men han får inget ID-kort utfärdat. Varför inte? Jo, han har ingen nära anhörig, arbetsgivare eller kommunal tjänsteman som skulle kunna intyga att han är Kazam. Kazam har gått sex månader på sfi i Örebro. Hans lärare skulle kunna intyga att han är Kazam. Men Örebro kommun har förbjudit den kommunala tjänstemannen att ställa upp för identifikat-

ion. Då undrar jag: Hur ska han bära sig åt? Vi har accepterat att han ska få vistas i Sverige. Han har uppehållstillstånd, han har fått personnummer, han har ett pass som norska ambassaden har utfärdat. Det är det ena.

Sedan visar det sig också att det är olika i olika kommuner, därför att Kazams kompis i Sala har fått ID-kort därför att hans lärare följde med. Det kan väl inte vara accepterat ur rättssäkerhetssynpunkt att kommunerna gör olika bedömningar. Men det viktigaste är att Kazam, som bara är en i mängden av dem som hamnat i den här moment 22-liknande situationen, måste få veta hur han ska bära sig åt.

Någon förenkling måste till här. Det har ju kunnat fungera förut. Det är inte mycket till rättssäkerhet om vi inte kan låta människor stanna här när vi till och med har kunnat ge dem uppehållstillstånd i Sverige. Jag tycker att Anders Borg måste se över de här reglerna, framför allt också att handläggningen förenklas. Som det är nu får man vänta. Det är mängder som står i kö för att få ett ID-kort.

Problemen med att inte ha ID-kort är naturligtvis också – det utgår jag från att finansministern är medveten om – att om du inte har ett ID-kort kan du inte få ett bankkort, utan du får gå till banken för att betala dina räkningar och betala 50 kronor i expeditionsavgift varje gång, du kan inte hämta ut medicin på recept på apoteket och du kan inte hämta ut paket på utlämningsställen. Det är bara några exempel på vad som händer om man inte får ett ID-kort i Sverige. Det gör det omöjligt att vistas här. Man kan inte leva här.

När det gäller att Skatteverket har för lite resurser – javisst, alla vill ha mer resurser – är det här människor som kommer i kläm. De kan inte få ett arbete, en bostad och så vidare.

Man måste väl ändå kunna klara själva hanteringen betydligt snabbare och framför allt lokalt så att människor ska behöva resa långa vägar för att kunna få ett ID-kort. Även om det är ett uppdämt behov som visar sig i antalet ansökningar tycker jag att Skatteverkets resurser är för snålt tilltagna. Det är människor som blir drabbade i den här situationen. Jag skulle vilja få en kommentar från finansministern om vad Försäkringskassan ska göra.

Anf. 57 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Vi har infört ett förenklat förfarande för att människor ska kunna få ett ID-kort. Skatteverket har haft verksamheten i runda slängar ett år och har redan utfärdat ett stort antal ID-kort.

Det är naturligtvis så att man gradvis kommer att kunna förenkla och förtydliga processerna för detta från verkets sida. Det är jag övertygad om. Men det kommer inte att ändra det grundläggande problemet. Vi kommer inte att kunna ge ID-kort till alla som vill ha det. Det enda sättet att uppnå det är att vi tar bort kraven på rättssäkerhet och prövning av identitet när man utställer korten.

Det är rimligt att det finns ett antal kriterier uppställda. Ett är att personen inställer sig själv så att man kan se att det finns en överensstämmelse mellan personen på bilden på ID-kortet och personen. Ett annat är att intygarna inställer sig så att man kan säkra att detta fungerar på ett rättssäkert sätt. Det är självklart.

I ordet avvägning ligger att detta har kostnader med sig. Det är naturligtvis så att vi skulle önska att man på ett enkelt sätt kunde lösa detta så

att alla människor som vill det kan få ett ID-kort. Det är Birgitta Eriksson och jag helt överens om. Men det måste finnas ett antal krav, kriterier och processer för att fastställa att vi har ordning och reda här. Det har Skatteverket ställt upp.

Jag vet att man tittar på om man kan öka antalet platser där man kan utfärda ID-kort. Det kommer att förskjuta problematiken. Men den grundläggande problematiken med avvägningen kommer att finnas i botten.

Jag är övertygad om att Skatteverket sköter detta på ett effektivt, serviceorienterat och rättssäkert sätt. I grund och botten har jag stort förtroende för den verksamhet som det bedriver.

Anf. 58 BIRGITTA ERIKSSON (s):

Herr talman! Vi är överens om att den grundläggande problematiken är att människor inte får sitt ID-kort. Jag menar att det finns människor som skulle kunna identifiera dem. Men nu har vi krånglat till det så att inte en kommunal tjänsteman eller en sfi-lärare ska kunna göra detta utan straffansvar.

Det blir låst och omöjligt för dessa människor att kunna verka i samhället. Det är tillräckligt svårt ändå att komma till rätta med sig själv och sin familj i ett nytt land. Jag tycker inte att vi kan ha det så här. Det skrev också Roy Melchert, som är sakkunnig på SKL, i Nerikes Allehanda när han beskrev problemen. Jag håller helt med honom.

De här problemen måste lösas. Det brådskar. Det handlar om inte om integritet och rättssäkerhet. Det finns människor som skulle kunna identifiera dem. Många har ju funnits här i flera år och till och med fått uppehållstillstånd genom Migrationsverket och personbevis. Jag förstår det inte. Något måste göras.

En utländsk medborgare som kommer till Sverige måste ha en chans att kunna starta ett liv här i Sverige. Vilken arbetsgivare vill anställa en person som inte har ett bankkonto? Vilken hyresvärd skulle vilja hyra ut till en person som inte har ett bankkonto? Det är orimligt att ha regler som hindrar människor att kunna fungera i samhället.

Jag vet det, och jag förstår att finansministern inte är medveten om det. Det är inte så att det som är i dag alltid måste vara. Det ligger på finansministern att snabbt ta ett initiativ här.

Det är ganska rimligt att Försäkringskassan och alla de andra ska kunna kräva att ansvarig minister förklarar här och nu från riksdagens talarstol: Hur ska de bära sig åt?

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på interpellation 2008/09:595 om mögelsanering av Herrgården med nytt ROT-avdrag

Anf. 59 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Luciano Astudillo har frågat bostadsminister Mats Odell om han är beredd att ta initiativ så att möjligheten till ROT-avdrag omfattar även flerfamiljshus och miljonprogramsområden mot bakgrund av

de stora renoveringsbehov som finns i dessa områden. Som exempel nämner Luciano Astudillo Herrgården, som är en del av Rosengård i Malmö.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag vill börja med att understryka vad syftet är med det HUS-avdrag som regeringen har infört. Det är dels att öka hushållens eget arbetsutbud, dels att minska svartarbetet. Genom det här skatteavdraget får hushållen en möjlighet att köpa sådana tjänster som de tidigare har utfört själva eller köpt på den svarta marknaden. Med den här inriktningen är det naturligt att skatteavdraget ges bara till hushållen och inte till exempel till fastighetsbolag som äger flerfamiljshus.

Av de skäl jag nu har framfört är jag inte beredd att ta några initiativ för att utvidga det befintliga HUS-avdraget till att omfatta flerfamiljshus och miljonprogramsområden.

Anf. 60 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Tack, finansministern! Det finns en del saker som vi är ganska överens om. Den här typen av ROT-avdrag kan vara väldigt bra för att förstärka sysselsättningen i tider av lågkonjunktur. Det är ett av de viktiga syftena. Sedan finns det en diskussion om man ska permanenta den typen av insatser eller om man ska ha dem kortvarigt under den tid det är lågkonjunktur och därefter dra undan dem igen.

Min principiella diskussion handlar om det som vi nu ser i Herrgården men som inte alls är unikt. Situationen i Herrgården är komplex precis som på många andra ställen. Bilderna av husen fyllda med kackerlackor och möglande vattenskadade lägenheter har säkert upprört och berört många.

Är det möjligt att leva så här i Sverige? Hur kan det vara så? Orsakerna till det är många och också komplexa. Vi har bristande ordning på strukturer för hur flyktingmottagning går till. Under lång tid har en betydande del av de människor som vi har tagit emot i vårt land hamnat i bostadsområden som Herrgården. De har där hamnat i trångboddhet och svåra livssituationer.

Vi har i vissa fall haft fastighetsägare som under lång tid tagit bort sitt ansvar från dessa områden och brustit i sitt ansvar när det gäller underhåll. Det är också en situation som förvärrat det vi ser inte bara i Herrgården utan också i andra områden. Man har sett fastigheter som ett affärsområde mer än ett boende. Det är oerhört allvarligt.

Vi har också en svår situation socialt och ekonomiskt där många människor är arbetslösa, och skolorna är också svårt utsatta. Det är en komplex bild av många samverkande orsaker.

För mig är Herrgården bara en symbol för alla dessa miljonprogramsområden: Biskopsgården, Angered, Tensta, Alby och Ronna. Alla de är nästan rikskända namn numera. Den sociala problematiken är samma.

Där har vi socialdemokrater tänkt att det nu finns ett läge att börja den renovering och upprustning av de områden som förr eller senare måste rustas upp. Vi har tillsammans med våra samarbetspartier Miljöpartiet och Vänsterpartiet lagt fram ett förslag om ett grönt ROT-avdrag som också omfattar flerfamiljshusen.

Det skulle kunna leda till att så många som 40 000 lägenheter renoverades. Vi vet i dag att en av de grupper där arbetslösheten redan i dag är väldigt hög är byggnadsarbetarna. Jag tror att jag senast såg siffran 8 procent. Redan i dag är 8 procent av landets byggnadsarbetare arbetslösa.

Här skulle vi kunna starta en upprustning som behöver göras av dessa områden. Jag tror inte att det räcker. Det är det första steg vi måste ta för att börja rusta Sverige starkt och mer jämlikt.

Jag tycker personligen att det är oerhört förvånande, och det gör säkert många här utanför, att ett parti som uttryckligen säger sig vilja stå för rättvisa väljer bort flerfamiljshusen när man satsar på att förbättra jämlikheten.

Ett parti som säger sig stå för sammanhållning blundar och avstår från att göra något under fyra år för att förbättra livsvillkoren i Sveriges miljonprogramsområden. Förklara för mig hur det klingar med er ambition att vara ett rättviseparti för sammanhållning.

Anf. 61 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Alla som sett de bilder som visats i medierna av boendeförhållandena i Herrgården har naturligtvis känt en rättmätig upprördhet över detta. Jag har stor respekt för att Luciano Astudillo som riksdagsman från Malmöregionen har ett djupt engagemang i de frågorna. Det är en de mest självklara rollerna för en riksdagsman att agera på det sättet, att ta upp ett av de bekymmer man har och föra in det i riksdagsdiskussionen.

Nu är det emellertid så att vi har två skilda diskussioner här. En rör det sociala problemet i Herrgården, och den andra rör hur man bedriver en effektiv konjunkturpolitik.

Låt mig börja med att diskutera konjunkturfrågan och sysselsättningen. Skälet till att vi infört det här HUS-, ROT- eller RUT-avdraget, vad man ska kalla det, är i grunden ett strukturellt skäl. I de här sektorerna har vi en väldigt hög andel svartarbete. Det är en samhällskostnad att det förekommer svartarbete. Människor blir utnyttjade i de sektorerna, det undandrar skatt från samhället och det är ofta kopplat till annan brottslighet. Svartarbete och svartsektorer är bekymmersamma.

Dessutom har vi en mycket stor skattekil i Sverige. Det gör att för att en person ska kunna renovera eller köpa en tjänst där man till exempel får städning utförd måste man, inklusive arbetsgivaravgifter och med de marginalskatter vi har, arbeta väldigt många timmar för att det ska vara lönsamt. Det ger en samhällsekonomisk störning, och den bör vi göra någonting åt. Det borde Luciano Astudillo som socialdemokrat vara särskilt angelägen om därför att om man vill ha en mer omfattande välfärdsstat borde man också vilja ha en mer effektiv skattestruktur i ekonomin som har en så liten skadlig effekt på sysselsättningen som möjligt.

Konjunkturrellt vill vi naturligtvis ha största möjliga jobbeffekt per krona. Det har gjorts att vi har tagit fram omfattande bedömningar av olika åtgärder och vad de har för effekt. Liknande bedömningar finns gjorda av OECD och andra organisationer, och resultaten är relativt standardmässiga. Vi vet till exempel att om man sänker moms i ett land som har så hög export- och importandel som Sverige blir det en relativt ineffektiv åtgärd därför att en stor del av den konsumtion som man uppmuntrar sker av importerade varor.

Vi vet å andra sidan att om man ger pengar direkt till kommunerna, som har en restriktion, tillfälligt låga inkomster och väldigt personalintensiv verksamhet, är det en mycket effekt åtgärd.

Tyvärr är det så att i de sammanställningar och beräkningar som vi har gjort kommer ROT-avdrag till flerbostadshus, kommunala eller privata, genomgående näst intill sist. Vi landar i en kostnad på 3,7 miljoner per jobb. Det betyder att om vi satsar 1 miljard ger detta 300 jobb med den här inriktningen, men om vi ger den till kommunsektorn ger det 1 500 jobb. Det är alltså fem gånger så effektivt att ge pengarna direkt till kommunsektorn. Det beror på att fyra av fem av de kronor som vi ger i subvention ersätter redan planerade eller färdiga investeringar som skulle ha gjorts ändå.

Jag har stor respekt för Luciano Astudillos engagemang. Vi kan återkomma till den andra frågan om vad vi ska göra åt våra sociala problem, men ska vi bedriva konjunkturpolitik är den här typen av ROT- eller RUT-avdrag till hyresbostäder, privata eller offentliga, i de sammanställningar vi har gjort på basis av de undersökningar som finns ett av de minst effektiva medlen.

Detta har påtalats tidigare, och jag är i det perspektivet lite förvånad över att Socialdemokraterna inte har dragit tillbaka de här förslagen när det har visat sig att de är väldigt ineffektiva.

Anf. 62 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag har två korta reflexioner kring detta med en effektiv skattefunktion. Då borde finansministern lyssna på sitt eget ekonomiskpolitiska råd. Han är kanske en av landets största kritiker av den skattepolitik som den här regeringen fört. Han säger att det regeringen gjort nu bara ökar ineffektiviteten i skattesystemet. Det är ju så – en schweizerost. Därför har vi socialdemokrater sagt att vi måste ta ett grepp över detta och se över skattepolitiken. Det är för många konstigheter i det skattesystem som finansminister Borg ansvarar för.

Vi har lite olika bild av vad som ger jobb eller inte. I Vaxholm lovade statsministern 10 miljarder i skattesänkningar och sade att det skulle ge 10 000 nya jobb. Det är en kostnad på ungefär 1 miljon per jobb. Det är pengar som skulle kunna användas till att investera i jobb i välfärdssektorn och stimulera de sektorer som vi vet behöver stimuleras.

Låt mig så gå över till grundfrågan. Förr eller senare måste vi ta tag i det här problemet. Detta är kanske en av Sveriges stora samhällsutmaningar. Det handlar om 20 bostadsområden i Sverige som behöver rustas upp. Fastighetsägarna måste ta ett rejält ansvar och kommunerna, det privata näringslivet, det civila samhället och de boende där också. Och det gäller också den nationella nivån, staten och en finansminister som säger sig stå upp för rättvisa och sammanhållning, annars är det tomma tunnor som bullrar.

De få resurser som fanns riktade för att möta den komplexa problem-bild som fanns i de här områdena finns inte längre. Det var något av det första som finansminister Borg tog bort. Än i dag har vi inte sett några insatser för att möta den negativa utveckling som vi ser på området.

Här skulle vi kunna ta de första staplande stegen för att rusta upp områden som behöver rustas upp. Där har Socialdemokraterna ett tydligt alternativ. Där säger vi: Låt oss påbörja detta med ett grönt ROT-avdrag.

Men det kommer inte att räcka. Därefter kommer det att behövas kanske fem till tio års satsning på ett miljardprogram för miljonprogramsområdena som kan väga upp de sociala orättvisor som vi har i det här landet och som beror på att också vi socialdemokrater var oförmögna att hantera det. Det gäller också den regering som sitter i dag.

Jag återkommer till grundproblemet. Skulle inte detta kunna vara ett första steg för att förbättra livsvillkoren och boendemiljön för människorna i de här områdena?

Anf. 63 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag tycker att det är en intressant fråga även om svaret från Luciano Astudillos sida är fel.

Under den här sommaren har jag ägnat mig en del åt det hus jag äger och bor i. Utan att nyttja något ROT-avdrag har jag gjort en del förbättringar i det.

Tidigare har jag gjort ett besök i Rosengård och Herrgården. Man måste hålla med Luciano Astudillo. Det tror jag att finansministern och många andra också är medvetna om. Förhållandena där nere är väldigt skrämmande.

Jag tror emellertid att den socialdemokratiska idén att man ska använda ROT-avdrag till detta skulle sända en alldeles felaktig signal, nämligen att man skulle befria hyresvärdarna från en stor del av det ansvar som de måste ha och som man betalar hyra för. Det måste finnas andra lösningar på detta.

En viktig lösning är att diskutera hur vi ska ha det med upplåtelseförhållandena och vilket personligt ansvar man ska kunna ta i olika upplåtelseformer. När man inför ROT-avdrag betalar staten en del, men man betalar också en del själv för att man bor i sitt eget hus eller någon annanstans.

Problemet i Rosengård och många av de andra områden som Luciano Astudillo så förtjänstfullt räknade upp är att strukturen på boendeförhållandena är väldigt ensidig. Det är hyresvärdar, dessvärre ofta kommunala, som inte har tagit sitt fulla ansvar och som har låtit förfallet fortgå under väldigt lång tid. Jag har full förståelse för att Luciano Astudillo lyfter upp detta problem, annars får man den situation som man har just i Rosengård, det vill säga oefterrättliga sociala förhållanden. Men man kan inte göra så att man bara säger: Nej, vi lyfter av ägaren ansvaret för detta.

Jag har inte heller någon specifik lösning, men jag vet efter att ha varit just i Rosengård, och man kan se det i Tensta och på många andra ställen också, att de människor som bor där vill ha bättre förhållanden. De vill ha samma trygghet som man har i det område som jag råkar bo i, nämligen norra Stockholm, där man inte har sådana här förhållanden. Man vill ha goda förhållanden för sina barn och man vill ha goda förhållanden där man bor.

Jag menar att en av de viktigaste sakerna är att se till att vi får ökat personligt ansvarstagande – möjligheterna till det – för dem som bor i de här områdena.

Anf. 64 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Låt mig inleda med att igen understryka att jag i grunden har mycket stor respekt och förståelse för grundskälet till att Luciano

Astudillo ställer den här frågan. Det är en kärnuppgift för en riksdagsman att utifrån sin valkrets ta upp avgörande och centrala samhällsproblem, och här har vi ett sådant. Men det ändrar inte att vi också måste föra en diskussion kring den åtgärd som vi nu talar om. ROT- och RUT-avdag anses genomgående av de bedömningar som har gjorts vara en effektiv åtgärd för att minska svartarbete respektive att öka arbetsutbudet. Det är alltså en åtgärd som strukturellt bidrar till en långsiktigt högre sysselsättning därför att den förbättrar resursallokeringen i samhällsekonomin.

Låt oss ta fram kärnan i den diskussion som vi nu har! Vi vidtar konjunkturåtgärder. Vi försvagar tillfälligt de offentliga finanserna för att tillföra efterfrågan till ekonomin. Det gör vi för att vi har en kris i världsekonomin som gör att vi annars får en kraftig försämring av sysselsättningen, och det har stora välfärdskostnader. Då vet vi att när vi har den allvarliga situationen är åtgärder som gör att vi tillför kommunerna pengar för att på kort tid stärka efterfrågan bland de mer effektiva. Då har vi en kostnad för åtgärden på ungefär 650 000 kronor per jobb. Vi har en kostnad på runt 1 miljon för den här relativt effektiva åtgärden som ROT- och RUT är. Väljer man då formen med hyres-RUT stiger kostnaden till 3,5–3,8 miljoner per jobb. Då har vi alltså en åtgärd i kommunerna som är fem gånger så effektiv, där 1 miljard ger 1 500 jobb i stället för 300 jobb.

Ska vi som regering då förhålla oss till den här menyn av tänkbara åtgärder måste vi naturligtvis lägga så mycket pengar som möjligt på de effektivaste åtgärderna. Sedan måste man också komplettera det för att vi har andra problem, till exempel att om vi tillför mer pengar till kommunerna när de går över i överskott får vi inte längre samma effektivitet i stöden. Men att införa ett hyres-RUT skulle vara, av de bedömningar som vi har gjort och som inte skiljer sig från andra bedömningar, det minst effektiva vi har på listorna för att åtgärda konjunkturproblematiken. Det kan vi inte gå förbi i den här diskussionen, därför att det har varit den grundläggande prioriteringen för varför vi har valt bort åtgärden. Det är den sannolikt minst effektiva åtgärden i arsenalen, helt enkelt.

Därtill kan man naturligtvis lägga att det finns en fördelningspolitisk risk därför att man skulle kunna få hyreshöjningar i detta som i sådana fall skulle urholka köpkraften för dem som bor i de här bostadsområdena.

Det sociala problemet – rättvisan och sammanhållningen – bör vi nog diskutera för sig och inte som en konjunkturpolitisk åtgärd och inte som en del av en tillfällig RUT eller ROT. Det bör vi diskutera som en bredare frågeställning om rättvisa och sammanhållning.

Enligt min uppfattning, och där tror jag att Luciano Astudillo håller med mig, handlar det i grunden om hur vi ser på arbetslöshet, utanförskap och sysselsättning. Jag är övertygad om att vi har samma syn i den delen. Sedan har vi helt olika syn på vilka medel som leder till full sysselsättning respektive ett begränsat utanförskap och en låg arbetslöshet.

Vår uppfattning – min uppfattning – är också belagd till exempel i Lennart Flods studier, nämligen att särskilt när det gäller arbetsutbud och närvaro på arbetsmarknaden för till exempel invandrarkvinnor är jobbavdraget den i särklass mest effektiva åtgärd som vi kan vidta därför att det

minskar de väldigt höga trösklar som vi har för att vara på arbetsmarknaden.

Men det är en bredare diskussion om rättvisa och sammanhållning. I den grundläggande diskussion som vi har här är det tyvärr så att hyres-RUT är en av de minst effektiva åtgärder som vi har i den konjunkturpolitiska arsenalen. Jag kan naturligtvis beklaga det, men det är den bedömning som Finansdepartementet gör.

Anf. 65 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag vill tacka för det här samtalet. Jag tror att vi i grunden är ganska överens om vissa saker. Att vi måste höja sysselsättningsnivån i de här områdena är viktigt. Vägen dit är vi inte överens om. Jag tror att mer investeringar i utbildning och mer satsningar på entreprenörskap och företagande i de här områdena skulle vara bättre framför stora skattesänkningar som ger liten effekt.

Flyktingpolitiken valde Anders Borg att inte nämna. Jag tror också att det är en viktig faktor. Jag har förstått att de borgerliga partierna inte alls är överens och har svårt att komma till skott i den här frågan, men det är inte hållbart långsiktigt att ett par stadsdelar i Sverige bär upp hela Sveriges flyktingmottagning. Vi måste till med strukturella förändringar för att klara av den biten.

Jag tror att Anders Borg har fel. Jag vet att det finns andra bedömare som säger att den här typen av insatser faktiskt skulle vara möjliga att göra och därmed ge ökad sysselsättning för många människor. Dessutom skulle det vara mer jämlikt, mer rättvist, att också se till att inte bara Anders Borg och sådana som jag som bor i hus eller bostadsrätt kan tapetsera om varje år och i stället ta vara på möjligheten att bygga Sverige starkt, att bygga Sverige mer rättvist. Det är oerhört viktigt, och det är där det här ROT-avdraget kommer in.

Vi har under lång tid sett hur de här områdena gått ned sig, ibland med anledning av fastighetsägarnas dåliga ansvarstagande men också på grund av flyktingmottagningens struktur. Rosengård – Herrgården – är ett område som är byggt för kanske 4 000 människor men där det i dag bor 9 000 människor. Det är klart att de byggnaderna inte klarar det. Vi kommer att komma tillbaka till en diskussion om detta. Hittills är det väldigt lite från den borgerliga regeringen på det här området.

Anf. 66 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag understryker gärna att jag har stor förståelse för att Luciano Astudillo tar upp detta mycket viktiga samhällsproblem som vi nu diskuterar. Jag kan också ha en tro på att både utbildning och entreprenörskap kan bidra till att vi får en bättre integration. Jag tror i grunden också att den omläggning som nu håller på att ske av integrationspolitiken är av godo, att vi frångår den modell där vi av underliggande bostadspolitiska skäl har låtit dem som kommer till Sverige finna boende i områden där arbetsmarknaden är svag för att i stället föra över ett större ansvar på Arbetsförmedlingen.

I grund och botten har vi olika syn på vad som är effektiv politik för att höja sysselsättningen. Jag och flertalet andra bedömare är övertygade om att för att få tillbaka människor in på arbetsmarknaden – särskilt att få dem att gå in på halvtid eller längre deltid, särskilt om utbildningsnivån

inte är alldeles hög, särskilt om man har en begränsad förankring på arbetsmarknaden – är det jobbavdraget som är den effektivaste åtgärden.

Undersökning efter undersökning har upprepat samma resultat, nämligen att detta är den mest effektiva åtgärden. Tyvärr är det så, om vi återigen tar diskussionen om hyres-RUT, att det inte finns andra bedömare som har uppfattningen att en subvention till hyresbostäder skulle vara en effektiv konjunkturåtgärd. Jag bad inför den här diskussionen mina medarbetare att säkra att de inte hade gått igenom detta alltför tidigt. Vi har gjort bedömningen vid upprepade tillfällen, men nej, man landar i samma slutsats. I Sverige och i andra länder är det grundläggande förhållandet att eftersom en så stor del, ungefär fyra av fem kronor, går till redan planerade och beslutade investeringar är tyvärr inte hyres-RUT:en en effektiv åtgärd.

Jag skulle naturligtvis önska att man kunde slå två flugor i en smäll, vilket jag förstår att Luciano Astudillo är ute efter, nämligen att både kunna uppnå ett socialpolitiskt mål och ett konjunkturpolitiskt, men jag får beklaga att så är inte fallet.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på interpellation 2008/09:598 om medborgarna, skulderna och Kronofogdemyndigheten

Anf. 67 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Britta Rådström har frågat mig genom vilka insatser, såvitt avser Kronofogdemyndighetens hantering, jag vill motverka ökningen av antalet betalningsförelägganden. Hon har också frågat mig genom vilka insatser, såvitt avser Kronofogdemyndighetens hantering av verkställande och indrivning, jag vill göra det lättare och enklare för människor att klara av att betala sina skulder. Vidare har hon frågat mig vad jag avser att ta för initiativ, när det gäller Kronofogdemyndighetens verksamhet, mot ökningen av konkurserna. Britta Rådström har slutligen frågat mig om jag är beredd, i fråga om Kronofogdemyndighetens hantering beträffande exekutiva auktioner, att ta något initiativ för att fler skuldsatta ska kunna behålla sitt hem.

Den djupa lågkonjunktur vi nu befinner oss i har slagit hårt mot många medborgare, företag och myndigheter. Jag är medveten om att Kronofogdemyndigheten har fått ett ökat ärendeflöde till följd av lågkonjunkturen. För att göra det enklare för människor att betala sina skulder är det viktigt att få fler personer i arbete. Det är regeringens viktigaste uppgift nu. Regeringen kommer att återkomma om hur detta ska ske i budgetpropositionen för 2010, som beslut fattas om den 10 september.

Jag avser därför inte att nu i detta sammanhang presentera några initiativ i frågorna.

Anf. 68 BRITTA RÅDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag får tacka finansministern för svaret, även om det inte ger några svar på mina frågor i interpellationen. Som vanligt hänvi-

sas till budgetpropositionen, men vad jag skulle ha önskat var att det hade funnits en viljeinriktning i alla fall.

Det är inte första gången vi debatterar Kronofogdemyndigheten och dess möjligheter att utföra sitt uppdrag. Redan förra hösten hade vi en debatt som i första hand handlade om budgetanslag till myndigheten och de uppsägningar som var på gång. Vårens interpellationsdebatt om kronofogden handlade om hur medborgare i det här landet drabbades av kronofogdens besvärliga situation med minskad personal och ökad arbetsvolym.

Varför är då denna fråga om kronofogden så viktig? Naturligtvis är den viktig för dem som jobbar där, men kronofogden har också fått andra uppgifter och en annan roll än tidigare, bland annat beträffande att förebygga att någon hamnar i den situationen att skuldsanering behövs.

Låt mig poängtera det som står i dagens interpellation: Under 2008 sades 128 personer upp. När nu nya resurser inte kom via tilläggsbudgeten måste troligtvis ytterligare uppsägningar ske, vilket drabbar myndighetens kärnverksamhet.

Jag ställde naturligtvis denna interpellation inte bara utifrån Kronofogdemyndighetens och de skuldsattas situation, utan lika mycket därför att det är en myndighet vars verksamhet läser av det ekonomiska läget ute bland människor. Den som tillhör, med Moderaternas språkbruk, verklighetens folk måste i allra högsta grad studera och vara oroad över vad Kronofogdemyndigheten kan berätta i sin statistik.

Jag är oroad, och Socialdemokraterna är oroad, men statsrådet är eller tycks vara likgiltig, ointresserad, disträ och okunnig om de många människornas situation. Under 2008 slog antalet ansökningar om betalningsföreläggande till kronofogden alla rekord och passerade miljonstrecket för första gången någonsin, och det ökar lavinartat i år också. Redan i juni hade det ökat till 632 000. Myndighetens bekymmer är bland annat att vid betalningsföreläggande klara av delgivningar. Här behövs enligt myndigheten själv förenklingar och förbättringar. Är finansministern beredd att verka för det?

Herr talman! Jag vill återigen upprepa mina frågor till finansministern. Vilka insatser vill statsrådet göra för att motverka ökningen av antalet betalningsförelägganden? Genom vilka insatser vill statsrådet göra det enklare och lättare för människor att betala sina skulder? Är statsrådet beredd att ta några initiativ för att fler skuldsatta ska kunna behålla sina hem? Och är statsrådet beredd att i sin höstbudget anslå mer pengar till Kronofogdemyndigheten så att man kan fullgöra sina uppdrag, som bland annat innebär att hjälpa människor med skuldsanering?

Anf. 69 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det vi nu hanterar är en sommarinterpellation. Riksdagen öppnar igen om några veckor, och efter ytterligare några dagar ska vi ha en budgetproposition på riksdagens bord. Den ska då debatteras i budgetdebatten. Att man då ställer interpellationer till finansministern med frågor som har direkt bäring på budgeten under sommaren öppnar naturligtvis för att svaren blir sådana att man sedan kan ställa frågan: Varför har jag inte fått något svar?

Det är bara att beklaga, men det är den ordning vi ändå måste upprätthålla. Jag kan inte här ställa mig och göra en redogörelse för en budgetprocess som ännu inte är slutförd.

När det sedan gäller Kronofogdemyndigheten tror jag att det är viktigt att vi har en del storheter klara för oss. När den här myndigheten gjordes helt fristående bedömde man att kostnaden för det skulle uppgå till 17 miljoner kronor från myndighetens sida. Budgetavdelningen gjorde en bedömning, och vi landade på 12,5 miljoner kronor. Det har i efterhand visat sig att kostnaden på kort sikt för den omställningen blev något större, 19 miljoner. Men det är inte det som så att säga har orsakat bekymren på Kronofogdemyndighetssidan, utan det är de mycket stora kostnaderna för IT och administration som man har dragit på sig, som uppgår till närmare 60 miljoner kronor. Det är viktigt att understryka detta så att vi har helheten klar för oss.

Nu ska man till Kronofogdemyndighetens försvar säga att det definitivt inte är bara Kronofogdemyndigheten och Skatteverket som har haft problem med de här IT-systemen. Det verkar som om IT-system generellt är ett sätt att undergräva ekonomin i en budget. Man räknar med stora vinster, och i realiteten visar det sig att kostnaderna blir relativt stora och man relativt sällan ser de stora vinsterna. Vi har i till exempel Försäkringskassan sett ett liknande förlopp.

Hur ska vi då i det här läget så att säga förhålla oss till Kronofogdemyndigheten? Ja, vi har ju en kronofogdemyndighet med ett syfte. Det är inte en enkel situation de har att hantera. Det handlar om människor som av olika skäl – privat misskötsel, otur eller ett hårt konjunkturläge – får bekymmer med sina betalningar. Det där skulle man kunna lösa på olika sätt i ett samhälle. Man kunde ju tänka sig att de som man har fordringar till drev in dem med hjälp av olika metoder.

Det är naturligtvis bra att vi har en myndighet som kan sköta det här på ett ansvarsfullt, ordningsamt och, ska vi också säga – det kan låta tufft när man säger det till dem som drabbas av det, men ändå – omtänksamt sätt. Det är tjänstemän vid en myndighet som gör det, och man gör sitt yttersta för att i de flesta fall klara av denna svåra avvägning att dels reda ut skuldsituationen, dels driva in fordringarna och dels beakta även den skyldiges, det vill säga personen som har de här skulderna, situation. I grund och botten tror jag att vi är överens om att Kronofogdemyndigheten ska ha den rollen, att det är en viktig myndighet och att många medarbetare på Kronofogdemyndigheten hanterar denna svåra roll på ett bra och ansvarsfullt sätt. Sedan kan vi naturligtvis alltid diskutera vilka exakta behov som finns hos Kronofogdemyndigheten.

Jag har då den specifika situationen att jag också har ansvar för alla andra myndigheters budgetar. Det kan inte vara så att de myndigheter som ligger hos finansministern har en förtur till offentliga medel, utan de måste prövas precis som alla andra offentliga myndigheter. Vi har ett anslagssystem med PLO-uppräknning som i grunden ska lösa myndigheternas behov, och sedan ska det naturligtvis föreligga särskilda skäl eller ett reformbehov för att man ska tillföra resurser. Men jag vill inte här föregripa den budgetprövning som ska redovisas i budgetpropositionen.

Anf. 70 BRITTA RÅDSTRÖM (s):

Herr talman! Arbetsbördan har ökat oerhört för Kronofogdemyndigheten, men man gör ett fantastiskt jobb, för det måste vara ett oerhört svårt jobb att utföra. Det jag kan vara överens med finansministern om är IT-systemen, där kostnaderna tenderar att växa ständigt inom alla olika områden, och så funkar det inte.

Som jag nämnde tidigare i mitt inlägg är bland annat arbetet med skuldsanering en viktig del av kronofogdens arbete. Därför ser jag också den här debatten som en möjlighet att visa på områden där kronofogden gör ett utmärkt jobb.

Man önskar också nya regler som gör det lättare att få skuldsanering, och det är ju sådant som inte behöver kosta särskilt mycket pengar heller. De skulder det rör sig om är bland annat tv-avgiftsskulder, hemutrustningslån, underhållsbidrag och inte minst sms-lån. Det behöver inte vara så stora summor för varje person, men det kan vara tillräckligt mycket för att fälla ett hushåll.

Jag vill ånyo understryka allvaret i den sociala och mänskliga kris som regeringen ansvarar för. De individer beloppen 2008 har aldrig varit högre, och antalet utmätningar ökade med 60 procent. Nu ser vi hur nästa fas kommer, när sparpengarna har tagit slut, utförsäkringarna börjar och arbetslösheten ökar. Människor kommer inte längre att kunna betala de räntor och skulder de har på sina hem. Fler kan inte betala, det finns mindre att mäta ut och därför ökar de exekutiva auktionerna på det sista och dyrbaraste man har: hemmet.

Herr talman! Jag skulle också vilja fråga finansministern när han senast besökte ett kronofogdemyndighetskontor och mötte anställda och skuldsatta som berättade om sin situation, om han har lyssnat till dem eller om han bör lyssna till dem inför årets budgetarbete.

En annan brännande fråga är de många konkurserna, som ökar, inte minst i Stockholm. I 30 procent av konkurserna föreligger brottsmisstankar, men möjligheterna att åstadkomma näringsförbud uppges vara mycket små. Om man döms för grova brott försvinner frågan om näringsförbud i det grova brottet, så det är mycket lätt att starta på nytt igen. Det har jag fått höra från Kronofogdemyndigheten själv.

Hur ser finansministern på större möjligheter att belägga oseriösa företagare med näringsförbud?

Anf. 71 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag kan bara glädjas åt att Britta Rådström och jag har samma utgångspunkt kring denna viktiga myndighet. Kronofogdemyndigheten har en besvärlig och betydelsefull roll i det svenska samhället. Det är självklart att människor ska betala sina räkningar och betala de skulder man har. Samhällsekonomin och även hushållsekonomin bygger på att man har en god ordning på detta.

Tyvärr hamnar människor av olika skäl, ibland på grund av den ekonomiska situationen i landet och ibland av andra skäl, i ekonomiska trångmål. Kronofogdemyndigheten bedriver då ofta ett arbete för att bidra till att man kan återställa hushållsekonomin under relativt ordnade former. Vi har naturligtvis en lång rad andra trygghetssystem i Sverige, som är mer utbyggda än i de flesta andra länder, som ska ge den grund-

läggande inkomsttryggheten för människor. Sedan ska Kronofogdemyndigheten uppfylla detta betydelsefulla och svåra uppdrag.

Man kan inte komma ifrån att det i grunden är ett indrivningsuppdrag som är Kronofogdemyndighetens kärnuppgift. Sedan ska de alltid göra det med goda utgångspunkter, från rättssäkerhet och allmän omtanke om medmänniskor.

Det vi har som grundproblem här är också att Skatteverket och Kronofogdemyndigheten har dragit på sig kostnader för verksamhetsstöd som har gjort att man har betydande ekonomiska bekymmer. Till det kommer att det sker en strukturell förändring av Kronofogdemyndighetens verksamhet där man höjer medarbetarnas kompetens, och det i sin tur har bidragit till att man behövt göra en del ekonomiska justeringar.

Den typen av förändring av en organisation är jobbig och slitsam. Bedömningen från vår sida är att myndigheten har skött och hanterat det här på det sätt som man kan i ett svårt och besvärligt läge.

Sedan har vi på kort sikt en besvärlig situation därför att vi har det kanske allvarligaste ekonomiska läge vi har upplevt sedan depressionen, med stigande arbetslöshet och fallande sysselsättning, vilket naturligtvis sätter hård press på hushållens ekonomi. Vi har också öppnat för Kronofogdemyndigheten att använda en större anslagskredit för att kunna hantera den kortsiktiga situationen, och sedan ska det ske en löpande budgetprövning.

De långsiktiga kostnaderna på Kronofogdemyndigheten ska naturligtvis i normalfallet täckas av de normala anslagssystemen med pris- och löneomräkningar. Det är så vi upprätthåller en hög effektivitet i vårt Myndighetssverige.

Anf. 72 BRITTA RÅDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag skulle vilja fänga upp en tråd som inte har berörts. Inte minst skattesänkarpolitiken har hjälpt till att urholka statens finanser, och det gör att de pengar som man har sänkt skatterna med inte går att använda till något utan är borta.

Kronofogden hade 1 miljon krav att hantera 2008. Under första halvåret 2009 hade man 100 000 fler krav än motsvarande period förra året.

Här ser vi facit av regeringens politik mot utanförskap, arbetslöshet och fattigdom. Ett fiasko, skulle jag vilja kalla det. Kronofogdens statistik är som en enda lång anklagelseakt mot den borgerliga politiken.

Hur kunde det bli så fel? Var det att teorier och retorik fick styra den praktiska politiken?

Nu mitt i den brinnande krisen när människors olycka ska hanteras tvingas kronofogden skära ned på den personal som ska försöka hjälpa de skuldsatta, dem som gått i konkurs och dem som förlorat sina hem.

Samtidigt tänker 85 procent av landets miljonärer rösta på Reinfeldt och Borg som tack för borttagandet av förmögenhetsskatten, sänkt fastighetsskatt och rejäla inkomstskattesänkningar. Tydligare kan det inte bli.

Jag lovar finansministern att jag kommer att återkomma till Kronofogdemyndigheten efter budgetarbetet för diskussion inför framtiden, för det lär behövas.

Anf. 73 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Låt oss igen konstatera att i en ekonomisk kris ställs Kronofogdemyndigheten, som Britta Rådström framhåller, inför svåra utmaningar. Det är naturligtvis en situation som personal och anställda på Kronofogdemyndigheten upplever som pressande. Det kan man ha stor respekt för. Jag förutsätter att de kommer att göra sitt yttersta för att å ena sidan driva in skulder och fordringar på ett så exakt och noggrant sätt som man kan och å andra sidan göra det på ett rättssäkert sätt med en mänsklig omtanke i botten.

Vi har sett en belastning på Kronofogdemyndighetens budget. I huvudsak har den att göra med andra faktorer. På kort sikt är det nu också en belastning när antalet fall ökar kraftigt. Det har vi öppnat möjligheter för att hantera inom anslagskrediter, och vad som långsiktigt behövs ska sedan löpande prövas.

Jag delar inte Britta Rådströms bedömning av den borgerliga regeringens politik. Jag föreställer mig att skattesänkningarna har underlättat för hushållen att ha lite mer pengar kvar i plånboken, och det borde rimligen ha gjort att några fler har möjlighet att klara sina räkningar.

Sysselsättningspolitiken i stort lämpar sig väl snarare för den budgetdebatt vi så småningom ska ha här. Vår uppfattning är att vi dämpar genomslaget för den internationella krisen med breda satsningar på sysselsättningsintensiva verksamheter, som kommuner med omfattande satsningar på omställning och utbildning, och därtill viktiga åtgärder som bidrar till att höja den varaktiga sysselsättningen.

Jag vill tacka Britta Rådström för denna debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på interpellation 2008/09:568 om ökade klyftor mellan kvinnor och män

Anf. 74 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att öka jämställdheten och se till att kvinnorna inte halkar efter i lönetrappan samt vad jag avser att göra för att återupprätta Sveriges anseende vad gäller jämställdheten.

I sin interpellation efterlyser Monica Green en prioritering av jämställdhetsarbetet och en politisk vilja.

Det gläder mig att kunna meddela att regeringen har visat just detta. Ingen regering har någonsin, med insatser och resurser, prioriterat jämställdhetsarbetet i samma utsträckning som den här regeringen. De resurser som i dag står till jämställdhetspolitikens förfogande är tiodubbelt större än de blygsamma satsningar som genomfördes av den föregående regeringen.

Regeringens aktiva jämställdhetsarbete omfattar också det internationella samarbetet. Den svenska jämställdhetspolitiken möter positiv internationell uppmärksamhet, och Sverige lyfts ofta fram som ett föregångsland i arbetet för jämställdhet.

Regeringens jämställdhetsinsatser omfattar många områden. Omfattande jämställdhetsinsatser pågår vad gäller skola och högskola. Handlingsplaner för att motverka mäns våld mot kvinnor samt för att motverka prostitution och människohandel för sexuella ändamål genomförs.

Genom den nya diskrimineringslagen, som trädde i kraft den 1 januari 2009, och inrättandet av Diskrimineringsombudsmannen har skyddet mot diskriminering på grund av kön förbättrats väsentligt.

Strax före midsommar 2009 lämnade regeringen en skrivelse till riksdagen som tar sikte på några av de problem som Monica Green nämner i sin interpellation. Skrivelsen heter *En jämställd arbetsmarknad* (skr. 2008/09:198), och i den redovisas en strategi för regeringens arbete med jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet. Det är första gången en svensk regering redovisar en samlad och övergripande syn på hur jämställdhetsarbetet ska inriktas för att främja en jämställd arbetsmarknad. De åtgärder som redovisas avser en rad politikområden såsom arbetsmarknadspolitik, näringspolitik, utbildningspolitik och familjepolitik. Strategin innehåller såväl en analys som konkreta åtgärder för att kvinnor och män ska få lika goda möjligheter att utvecklas i arbetslivet och i näringslivet. I skrivelsen redovisas särskilda åtgärder med en kostnad på över 200 miljoner kronor som finansieras av jämställdhetsmedel.

Regeringens övergripande prioritering under mandatperioden är att få fler människor i arbete och minska utanförskapet. Arbetslinjen måste återupprättas. Alla människor ska ha möjlighet att försörja sig och utvecklas. Detta är nödvändigt för att trygga välfärden och skapa goda förutsättningar för att bland annat främja jämställdhet.

Insatser för jämställdhet inom arbetsmarknadsområdet och näringslivsområdet bör enligt regeringens strategi vara inriktade på att motverka könsuppdelningen på arbetsmarknaden och i näringslivet, främja jämställda villkor för entreprenörskap samt uppnå ett jämställt deltagande i arbetslivet och jämställda arbetslivsvillkor.

I skrivelsen redovisas nästan 70 åtgärder som omfattar bland annat att motverka våld på arbetsplatser, satsningar på kvinnors företagande, jämställdhetsinsatser inom skolan, frågor om män och jämställdhet och mycket mer.

Det är för mig som jämställdhetsminister av största vikt att stärka jämställdhetsarbetet även i tider som dessa, när vi och vår omvärld står inför allvarliga ekonomiska svårigheter. Det är min förhoppning att den strategi för en jämställd arbetsmarknad, som jag har redovisat, ska vara ett verkningfullt redskap i detta arbete.

Anf. 75 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Tre år har gått sedan den borgerliga regeringen tog över här i landet. Tre år har gått till spillo för jämställdheten. Nu säger Nyamko Sabuni att hon har förhoppningar om att hennes jämställdhetsarbete ska ge förbättringar, men det är så dags nu. Det är klart att det alltid är bra att prata jämställdhet, men jämställdheten måste återerövas varje dag. Det duger inte att komma tre år efter ett regeringsskifte och säga: Nu ska vi jobba med jämställdhet.

Så sent som i går sumpade regeringen chansen att få ett mer jämställt näringsliv och att ta kvinnornas erfarenheter till vara i näringslivet. Vi har fått för få svar, sade näringsministern, och därför kan vi inte jobba

med frågan. Vi ska inte lägga oss i, säger man. Det är den typiska laissez-faire-politik som borgerliga företrädare ofta kör mer: Politiker ska inte lägga sig i. Det är precis då det går bakåt.

Norge kan, men Sverige kan inte. Sverige vågar inte lägga sig i eller sätta ned foten och kräva en bättre kvinnorepresentation i näringslivet. Det är bara ett exempel.

Lönerna är ett annat exempel. Så sent som i dag fick vi höra skrämmande siffror som visar att löneskillnaderna mellan män och kvinnor ökar mer än de har gjort tidigare. Klyftorna mellan män och kvinnor ökar alltså.

Den borgerliga regeringen har sett till att skillnaderna mellan män och kvinnor ökar. Man försöker inte ens trycka ihop grupperna, utan man ser till så att det blir ökade skillnader, bland annat genom de gigantiska skattesänkningar på 85 miljarder – som regeringen har gjort på lånade pengar – som i första hand har gynnat männen. Det blir mest till dem som äger mest och mest till dem som tjänar mest, och det är männen som tjänar mest. Alltså har männen tjänat på regeringens politik.

Sedan säger Nyamko Sabuni att vi måste minska utanförskapet och få ned arbetslösheten. Det är väl en utmärkt idé. Det var också det som den dåvarande borgerliga oppositionen i valrörelsen påstod att man skulle fixa. Sedan har det gått precis tvärtom. Arbetslösheten ökar. Vi hörde nyss finansministern själv säga det. Arbetslösheten ökar och sysselsättningen minskar. Utanförskapet ökar med den borgerliga regeringen.

Då brukar borgerliga företrädare säga: Det är inte vårt fel. Det är någon annans fel. Det är den internationella lågkonjunktorens fel, och vi har inget med detta att göra. Det har ni visst! Det är regeringen som styr det här landet. Det är regeringen som ser till så att människor blir trygga, eller rättare sagt: Regeringen skulle kunna göra så att människor blir trygga. Den borde göra det, och man skulle kunna minska klyftorna mellan män och kvinnor i stället för att öka dem.

Nu har regeringen gjort sitt val. Ni har valt att satsa på skattesänkningar som de högavlönade tjänar mest på och som männen tjänar mest på. Ni vill inte ens försöka minska skillnaderna. Nu har vi hört att lönegapet ökar.

Ni vill heller inte ta till vara kvinnors kompetens i det privata näringslivet. Det är bedrövligt. Det här duger inte!

Anf. 76 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Herr talman! Enligt Monica Green är allt som har misslyckats eller blivit sämre regeringens fel. Jag ska vara ödmjuk nog och säga att allt som har blivit bättre inte bara är regeringens förtjänst. Vi har gjort en hel del som har förbättrat saker och ting, men det är inte bara politikens förtjänst, utan det finns också andra faktorer som spelar in.

För regeringen är ekonomisk självständighet grunden för jämställdhet. Därför blir arbetslinjen också jämställdhetspolitik.

Monica Green beskriver en verklighet jag inte riktigt känner igen. Jag förstår inte var siffrorna och statistiken kommer ifrån. I frågan hänvisar hon till en utredning från utredningstjänsten. Jag ska inte kommentera den så mycket, för det finns siffror som det inte riktigt framgår hur man har kommit fram till.

*Svar på
interpellationer*

Men det finns ju statistik som vi båda kan använda och som kan ge oss en gemensam verklighetsbeskrivning. Medlingsinstitutet kommer årligen med statistik. Det var nog den som du också nämnde i ditt anförande. I dag kom det några siffror därifrån.

Sedan finns Regeringskansliet där. Oavsett regeringens färg är det där man lägger fram tabeller och statistik om hur verkligheten ser ut för kvinnor och män i vårt samhälle. Jag tänkte nämna några siffror.

Monica Green talar om fattigdom som har ökat. I de siffror som finns att läsa kan man se att den relativa fattigdomen, alltså det som visas när man jämför sig själv med någon annan, har ökat något lite. Jag menar att det beror på att de som i dag lever på ersättningar jämför sig med dem som har eget arbete och egen inkomst, och där har skillnaderna ökat därför att regeringen driver en politik där vi försöker skapa fler arbetstillfällen. Det ska löna sig mer att arbeta och ha egen inkomst än att leva på ersättningar och bidrag. Den absoluta fattigdomen, som är en viktig siffra och som handlar om att man verkligen lever under gränsen för vad vi tycker är värdigt, har däremot minskat.

Tittar vi på sysselsättningssiffror kan vi se att kvinnors sysselsättningsgrad ökar. År 2006 var den 63,1 procent. I dag är den 64,1 procent. Arbetslinjen gäller.

Vi kan titta på arbetslöshetssiffror och jämföra 2006 och i dag. År 2006 var det högkonjunktur, Monica Green, och ditt parti satt i regeringsställning större delen av året. Då var arbetslösheten bland kvinnor 7,2 procent. Den är lika mycket i dag, finanskris och lågkonjunktur till trots.

Tittar vi på löneskillnaden mellan kvinnor och män kan vi se att den 2005 var 6,8 procent enligt siffror från Medlingsinstitutet. I dag är den 6,6 procent. Inte ens den som inte kan något om statistik har svårt att förstå att skillnaderna har minskat. Här är det jobbskatteavdraget som har gjort skillnaden, Jobbskatteavdraget har fokuserat på att sänka skatter framför allt för låg- och medelinkomsttagare, där tyvärr många kvinnor befinner sig i dag.

Den disponibla inkomsten för kvinnor har ökat med 3,5 procent sedan 2006. Vad i denna verklighetsbeskrivning, Monica Green – jag utgår från att du håller med om den eftersom Medlingsinstitutet och Regeringskansliet finns där oberoende av regeringars färg – är det som du beklagar? Kan du ge mig svar på det, så att vi vet vad vi har för utgångspunkt för denna debatt?

Anf. 77 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag tittar också på Medlingsinstitutets siffror. De kom ju i dag. Jag vet inte om Nyamko Sabuni har tittat på siffror från någon annan dag. I dag säger Medlingsinstitutet att en genomsnittlig man i fjol tjänade 4 700 kronor mer än en genomsnittlig kvinna. Det är nya siffror. Det motsvarar 16 procent.

Medlingsinstitutet, eller möjligen TT, använder förklaringen att det finns en snoppfaktor i det här landet. Kan Nyamko Sabuni hålla med om det? Tycker Nyamko Sabuni att det duger med de här siffrorna?

När ni har genomfört dessa gigantiska skattesänkningar på lånade pengar som ökar vårt budgetunderskott har ni valt att satsa mest på dem som tjänar mest, det vill säga männen. Ni har också valt att satsa mest på

dem som äger mest, det vill säga männen. På alla delar av er skattesänkningens politik har männen tjänat mer än kvinnorna har gjort. Ni har alltså ökat klyftorna mellan män och kvinnor.

Sedan säger Nyamko Sabuni: Jag känner inte igen den verklighetsbeskrivning som Monica Green talar om.

Men Nyamko Sabuni kanske inte rör sig bland de kvinnor som i dag tjänar mellan 10 000 och 14 000 kronor i månaden. Hon kanske inte träffar dem och inte märker den gigantiska skillnad som finns mellan män och kvinnor.

Jag kan inte förstå att Nyamko Sabuni känner sig nöjd med den politiken.

Sedan säger Nyamko Sabuni: Ja, men det var lika många kvinnor arbetslösa när ni regerade.

Men ni sade ju att ni skulle fixa detta. Ni gick till val på att ni skulle bli mycket bättre än den socialdemokratiska regeringen.

Då vill jag bara påminna om att Anders Borg, när regeringen hade tillträtt, sade: Det tar ungefär två år innan vår politik börjar bita, innan det som vi har gjort ger resultat.

Vi vet nu i efterhand att just 2006 tillkom jobben, alltså det år då vi senast styrde. 153 000 nya jobb kom till 2006. Året efter kom det ungefär hälften så många nya jobb, alltså 80 000. År 2008 tvärnitade jobbtillväxten. Det var då er politik hade börjat bita.

När Nyamko Sabuni säger att man har en jobblinje är det bara läpparnas bekännelse. I praktiken blir det tvärtom.

Dessutom har ni vägrat att ge mer pengar till kommunerna. Ni har övervältrat kostnader på kommunerna, eftersom ni har sabbat a-kassan, som har gjort att människor inte kan försörja sig när de blir arbetslösa. Det har gjort att försörjningsstödet har ökat i kommunerna, och ni har vägrat att se till att kommunerna blir kompenserade för det. Därför står vi nu inför hotet och risken att många kvinnor i kommunerna kommer att förlora sina arbeten.

När det gäller medel kommer ni nu att lägga till lite grann av allt det som ni har dragit bort från kommunerna. Och i er budget till hösten kommer ni att lägga till några miljarder. Men det räcker inte på långa vägar.

Kvinnors arbeten är hotade på grund av er politik, för ni har sabbat kommunernas ekonomi genom att förstöra a-kassan.

Anf. 78 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Jag ska återigen repetera statistiken. Jag tänker göra det tills Monica Green tar till sig de siffror som Medlingsinstitutet och Regeringskansliet faktiskt lägger fram.

Absolut fattigdom minskar i Sverige. Sysselsättningen bland kvinnor är högre i dag än under den tid när ditt parti regerade. Arbetslösheten är, trots finanskrisen och trots lågkonjunkturen, inte högre än under den tid då ni regerade, det vill säga den har varit högre före finanskrisen. Och så fort konjunkturen vänder har regeringen en politik för att ännu fler kvinnor ska komma ut på arbetsmarknaden.

Svar på
interpellationer

Löneskillnader finns, Monica Green, men de har minskat sedan er tid i regeringen. Det beror på regeringens politik, bland annat på jobbskatteavdraget.

De disponibla inkomsterna för kvinnorna har ökat, vilket är bra. Det är bra att vara ekonomiskt självständig. Det är bra för jämställdheten. Man ska leva på egna inkomster. Man ska vara självständig från sin man eller partner, och man ska vara självständig från staten. Det är lika viktigt.

Trots dessa framgångar är vi inte nöjda. Vi fortsätter vårt arbete.

Som jag nämnde i mitt inledningsanförande har en strategi för en mer jämställd arbetsmarknad presenterats.

Vi ser att vi behöver göra mer för att minska könsuppdelningen på arbetsmarknaden. Det är nämligen en av orsakerna till löneskillnaderna mellan män och kvinnor.

Vi ser till att ha åtgärder redan i skolan för att minska de könsbundna yrkesvalen, för det grundläggs redan på gymnasiet hur man väljer.

Vi ser till att minska kvinnors sjukfrånvaro genom att fokusera på åtgärder och rehabilitering för kvinnor, eftersom kvinnor är sjukskrivna i högre utsträckning än män.

Vi ser till att satsa på kvinnors företagande. Vi behöver fler företagande kvinnor om vi ska kunna fördela förmögenheter mer jämnt mellan män och kvinnor i vårt land.

Vi har presenterat en diskrimineringslagstiftning.

Det görs väldigt mycket på detta område, Monica Green. Försök vara stolt över det som har gjorts! Det är en tiodubbling av anslaget till jämställdhet. Och det är en kraft och en intensitet, för vi inser att Sverige, precis som övriga EU, aldrig kommer att kunna värna välfärden om inte kvinnor får vara på arbetsmarknaden med samma förutsättningar som män.

Det arbetet pågår för fullt, och vi kommer att fortsätta med samma kraft på detta område.

Jag har nu gett Monica Green en verklighetsbeskrivning. Vilka siffror ni använder er av vet jag inte, men jag har tabeller från Medlingsinstitutet, och det finns tabeller från Regeringskansliet. Det är två myndigheter som både Monica Green och jag borde lita på, eftersom min regering använder sig av samma myndigheter som den regering Monica Green tidigare representerade.

Anf. 79 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Ja, vi använde oss av samma myndigheter, men tydligen gömmer sig Nyamko Sabuni bakom de siffror hon själv vill titta på. Det är bekvämt att gömma sig bakom statistik om man kan hitta några siffror att hänga upp sin politik på.

I själva verket har jämställdheten gått bakåt under de senaste tre åren. Den borgerliga skattepolitiken har inneburit att mäns ekonomiska makt har förstärkts. Den har förstärkts dramatiskt i och med de stora skattelättnaderna på lånade pengar.

Ni har försvagat föräldraförsäkringen. Barnomsorgspengen riskerar att förstöra barnomsorg med hög kvalitet för barnen. Vårdnadsbidraget tunnar ut arbetslinjen för kvinnorna – det blir ett bidrag i stället för ett jobb. Vårt förslag om heltid har ni slängt i papperskorgen.

På område efter område har kvinnorna tappat mark under Nyamko Sabunis tid som jämställdhetsminister. Jag hoppas att den tiden snart är slut, så att vi kan få en jämställdhetspolitik värd namnet och återigen bli ett föregångsland. Jag vet – och det skriver Nyamko Sabuni i svaret – att det är många länder som har haft Sverige som förebild och tittat på vad vi har gjort när det gäller kvinnors möjligheter till arbete, barnomsorg, föräldraförsäkring och så vidare. Men så är det inte längre. Nu tappar vi mark. Vi är inget föregångsland längre, och det beklagar jag.

Jag vill ha ett jämställt samhälle där var och en, oavsett kön eller etnicitet, kan vara stolt över sig själv. Man ska våga gå ut på kvällarna, och man ska inte behöva tänka på hur man är klädd utan känna trygghet och stolthet över den man är. Så har vi det inte i dag.

Kvinnor känner oro. Kvinnor har blivit tillbakatryckta på grund av männens ekonomiska makt, som har förstärkts. Vi har inget jämställt samhälle. Det hade vi inte under Socialdemokraternas tid heller, men vi försökte åtminstone att vara ett föregångsland på den tiden.

Anf. 80 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Socialdemokraterna försökte ingenting. Socialdemokraterna var och är bra på att prata men mindre bra på att göra. Det kanske är tvärtom för denna regering, att vi gör desto mer. Kanske borde vi också prata lite mer.

I finanskrisens tider riskerar jämställdhetsarbetet alltid att prioriteras bort. Det ser jag i många länder inom EU-familjen. Tack och lov är detta inte fallet i Sverige. Än så länge har finanskrisen och högkonjunkturen drabbat framför allt män. Det är män som har friställts från sina jobb, och arbetslösheten är lite högre bland män än bland kvinnor.

För oss är det viktigt att se till att finanskrisen och lågkonjunkturen inte ska behöva drabba kvinnor i lika hög utsträckning. Därför menar jag att kommunerna måste få stöd för att behålla sin personal inom skola, omsorg och vård, där framför allt kvinnor arbetar. Detta, Monica Green, får vi återkomma till. Du nämnde själv att du hade hört att det kommer att komma någonting på det området.

Det är precis så vi kommer att fortsätta arbeta. Vi ska se till att arbetslinjen gäller och sänka trösklarna till arbetsmarknaden så att fler kan komma ut på den. Det är nämligen bara genom egen inkomst man kan vara självständig, och det är bara genom självständighet vi kan uppnå riktig jämställdhet i vårt samhälle. Det är inte genom kvoterade börsbolagsstyrelser man uppnår jämställdhet, utan det handlar om så många andra viktiga frågor – skola, arbetsmarknad, näringsliv och inte minst familjepolitiken.

Jag hoppas att Monica Green snart kan inse att om hon stöder regeringen kommer det att fortsätta att bli bättre ur ett jämställdhetsperspektiv i vårt land.

Överläggningen var härmed avslutad.

Förste vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 24 juli inkommit.

23 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2008/09:FPM151 EU:s strategi för Östersjöområdet *KOM(2009)248* till utrikesutskottet

24 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
EU-dokument
KOM(2009)279 till trafikutskottet

25 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmäldes och bordlades
Proposition
2008/09:231 Konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden m.m.

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för denna proposition skulle förlängas till *onsdagen den 30 september*.

26 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 20 augusti

2008/09:1163 Ökning av antalet exekutiva auktioner av bostäder
av *Birgitta Eriksson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:1164 Försenade utbetalningar från a-kassorna

av *Louise Malmström* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:1165 Lantraserna och viltskadeersättningen

av *Birgitta Eriksson* (s)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

den 21 augusti

2008/09:1166 EU:s stöd till en fredlig lösning av den kurdiska frågan i Turkiet

av *Jacob Johnson* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
den 24 augusti

2008/09:1167 Ambassadörer och uttalanden kring tidningsartiklar

av *Thomas Strand* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:1168 HBT-frågor och handelsutbyte

av *Börje Vestlund* (s)
till statsrådet Ewa Björling (m)

den 25 augusti

2008/09:1169 Ökning av försörjningsstödet

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:1170 Försörjningsstöd och arbetslöshet

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:1171 Kinnevik och statskuppen i Honduras

av *Ameer Sachet* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:1172 Situationen för utländska bärplockare

av *Karin Åström* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:1173 ID-kort för utländska medborgare

av *Laila Bjurling* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

den 26 augusti

2008/09:1174 Jordbruksföretag med mjölkproduktion

av *Helene Petersson* i Stockaryd (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

den 27 augusti

2008/09:1175 Socialministerns uttalanden om jämställdhet och kultur

av *Louise Malmström* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:1176 Arbetsmarknadssituationen i Västra Götalands län

av *Birgitta Eriksson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:1177 Användningen av bekämpningsmedel

av *Birgitta Eriksson* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:1178 Närings- och industripolitik för jobb i Västra Götaland

Prot. 2008/09:140
3 september

av *Birgitta Eriksson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:1179 Fängelset i Östersund

av *Berit Andnor* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:1180 Tömning av latriner till havs

av *Krister Hammarbergh* (m)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:1181 Utvisning av kristna irakier och återvändandeavtalet

av *Anne Ludvigsson* (s)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2008/09:1182 Överlämning av fångar till de afghanska myndigheterna

av *Hans Linde* (v)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2008/09:1183 Utvisningar av kristna irakier och homosexuella i förhållande till Genèvekonventionen

av *Anne Ludvigsson* (s)
till statsrådet Tobias Billström (m)

den 31 augusti

2008/09:1184 Cedaw

av *Carina Hägg* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:1185 Ministermöte mellan EU och Afrikanska unionen

av *Carina Hägg* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

den 1 september

2008/09:1186 Ombyggnad av lokaler till bostäder

av *Egon Frid* (v)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:1187 Rättvisemärkt kommunikation

av *Carina Hägg* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:1188 Utländska läkare i Sverige

av *Lennart Axelsson* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2008/09:1189 Åtgärder mot svininfluensan

av *Ronny Olander* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2008/09:1190 Arbetsvillkoren för utländska bärplockare i Sverige

av *Josefin Brink* (v)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:1191 Våldtäkter och övergrepp i iranska fångelser

av *Amineh Kakabaveh* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:1192 Bristande tillgänglighet för funktionshindrade

av *Ronny Olander* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:1193 Prövning av MR-brott i Burma av Internationella brottmålsdomstolen, ICC

av *Olle Thorell* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:1194 Ekonomisk hjälp till thailändska bärplockare i Sverige

av *Josefin Brink* (v)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:1195 Införande av moratorium rörande HBT-flyktingar från Irak

av *Börje Vestlund* (s)

till statsrådet Tobias Billström (m)

den 2 september

2008/09:1196 Utvecklingssamarbete för mänskliga rättigheter också för homosexuella i Irak

av *Carina Hägg* (s)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2008/09:1197 Bostadspolitikens moment 22

av *Louise Malmström* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:1198 Bevarande av Auschwitz som minnesmärke

av *Mikael Oscarsson* (kd)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:1199 A-kasseavgift för studerande

av *Berit Högman* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:1200 Enklare ROT-avdrag för småföretag

av *Camilla Lindberg* (fp)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

den 3 september

2008/09:1201 Regionalpolitiskt ansvar

av *Berit Andnor* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:1202 Åtgärder mot gränshindren i Öresundsregionen

av *Tina Acketoft* (fp)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 september.

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 20 augusti

2008/09:1092 Arborister och högskoleutbildning

av *Birgitta Eriksson* (s)

till statsrådet Tobias Krantz (fp)

2008/09:1101 Teologiska utbildningars akademiska frihet och HSV

av *Lennart Sacrédeus* (kd)

till statsrådet Tobias Krantz (fp)

2008/09:1126 Könsstympning och barnadödlighet i Sierra Leone

av *Siw Wittgren-Ahl* (s)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

den 21 augusti

2008/09:1128 Underlag inför beslut om leverans av Meteor

av *Allan Widman* (fp)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

den 24 augusti

2008/09:1129 Redovisning av skattemedel till privat verksamhet

av *Carina Hägg* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:1130 Jämställdhet i EU-kommissionen

av *Carina Hägg* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:1131 Svensk designutställnings finansiering

av *Luciano Astudillo* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:1132 Bostadsbrist för studenter

av *Carina Moberg* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

den 25 augusti

2008/09:1127 Försämrad sjukförsäkring och dess påverkan på kommunerna

av *Siw Wittgren-Ahl* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2008/09:1134 Åtgärder mot utförsäkring

av *Peter Hultqvist* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2008/09:1146 Utförsäkring från sjukförsäkringen

av *Krister Örnfjäder* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2008/09:1150 Utbyggnaden av vindkraft på Gotland
av *Helena Bargholtz* (fp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

den 26 augusti

2008/09:1135 Gammeluniversiteten, nyuniversiteten och högskolorna
av *Ameer Sachet* (s)

till statsrådet Tobias Krantz (fp)

2008/09:1136 Placeringen i ungdomshem av unga med vårdbehov
av *Karin Granbom Ellison* (fp)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:1137 Anmälningsplikt för kända huliganer inför idrottsevenemang

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:1138 Mänskliga rättigheter i Saudiarabien

av *Ameer Sachet* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:1139 ROT-avdrag och fördelningspolitik

av *Tina Ehn* (mp)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:1141 ROT-avdrag och fakturamodellen

av *Tina Ehn* (mp)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:1142 Järnvägsnätet i Kalmar

av *Krister Örnfjäder* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:1143 Nya, unga och forskningsmedvetna högskolor

av *Monica Green* (s)

till statsrådet Tobias Krantz (fp)

2008/09:1144 Ungdomsstyrelsens utredning om kvinnor som tillhör nationella minoriteter

av *Marianne Berg* (v)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:1145 Arbetsförmedlingens överskott

av *Luciano Astudillo* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:1147 Bluffakturor

av *Krister Örnfjäder* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 27 augusti

2008/09:1148 Avgiftsbeläggning av museibesök och antalet besökare

av *Göran Persson* i Simrishamn (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2008/09:1149 Beskattning av råttallolja

av *Hans Backman* (fp)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:1151 Generalkonsulatens betydelse för musik- och spelbranschen

av *Göran Persson* i Simrishamn (s)
till statsrådet *Ewa Björling* (m)

Prot. 2008/09:140
3 september

den 28 augusti

2008/09:1152 Globalt vapenembargo gentemot Burma

av *Matilda Ernkrans* (s)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2008/09:1153 Materielbehov hos svensk Afghanistanstyrka

av *Åsa Lindestam* (s)
till försvarsminister *Sten Tolgfors* (m)

2008/09:1154 Gästarbetarnas villkor

av *Göran Persson* i Simrishamn (s)
till arbetsmarknadsminister *Sven Otto Littorin* (m)

2008/09:1155 Svenska företags ansvar för gamla miljöföreningar i utlandet

av *Bodil Ceballos* (mp)
till statsrådet *Ewa Björling* (m)

2008/09:1156 Skydd av Lilla Middelgrund och andra marina områden

av *Tina Ehn* (mp)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2008/09:1159 Situationen i Camp Ashraf

av *Kent Olsson* (m)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2008/09:1161 Homosexuella i Irak

av *Carina Hägg* (s)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2008/09:1165 Lantraserna och viltskadeersättningen

av *Birgitta Eriksson* (s)
till jordbruksminister *Eskil Erlandsson* (c)

den 31 augusti

2008/09:1157 Polisens och Säkerhetspolisens tillgång till signalspänning

av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2008/09:1158 Arbetsmarknadsåtgärder för Jönköpings län

av *Carina Hägg* (s)
till arbetsmarknadsminister *Sven Otto Littorin* (m)

2008/09:1163 Ökning av antalet exekutiva auktioner av bostäder

av *Birgitta Eriksson* (s)
till finansminister *Anders Borg* (m)

Prot. 2008/09:140
3 september

den 1 september

2008/09:1160 Utvisning av kristna irakier

av *Göte Wahlström* (s)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2008/09:1162 Barnkonventionen och svensk lagstiftning

av *Eva Olofsson* (v)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

den 3 september

2008/09:1164 Försenade utbetalningar från a-kassorna

av *Louise Malmström* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 september.

28 § Kammaren åtskildes kl. 16.49.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med 16 §
anf. 42 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
3 § Ledighet	1
4 § Avsägelser	1
5 § Anmälan om kompletteringsval till utskott	2
6 § Utökning av antalet suppleanter i socialutskottet	3
7 § Val av extra suppleant i socialutskottet	3
8 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	3
9 § Anmälan om interpellationer	3
10 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	4
11 § Svar på interpellation 2008/09:569 om israelisk bosättningspolitik	5
Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (m)	5
Anf. 2 MONICA GREEN (s)	5
Anf. 3 BODIL CEBALLOS (mp)	6
Anf. 4 KERSTIN LUNDGREN (c).....	7
Anf. 5 Utrikesminister CARL BILDT (m)	8
Anf. 6 MONICA GREEN (s)	9
Anf. 7 BODIL CEBALLOS (mp)	10
Anf. 8 KERSTIN LUNDGREN (c).....	10
Anf. 9 Utrikesminister CARL BILDT (m)	11
Anf. 10 MONICA GREEN (s)	11
12 § Svar på interpellation 2008/09:586 om utvecklingen i Iran.....	11
Anf. 11 Utrikesminister CARL BILDT (m)	11
Anf. 12 BODIL CEBALLOS (mp)	12
Anf. 13 Utrikesminister CARL BILDT (m)	13
Anf. 14 BODIL CEBALLOS (mp)	14
Anf. 15 Utrikesminister CARL BILDT (m)	15
Anf. 16 BODIL CEBALLOS (mp)	16
Anf. 17 Utrikesminister CARL BILDT (m)	17
13 § Svar på interpellation 2008/09:591 om hot mot tilltron till rättsstaten Sverige	17
Anf. 18 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	17
Anf. 19 JAN LINDHOLM (mp).....	18
Anf. 20 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	19
Anf. 21 JAN LINDHOLM (mp).....	20
Anf. 22 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	21
Anf. 23 JAN LINDHOLM (mp).....	22
Anf. 24 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	22
14 § Svar på interpellation 2008/09:572 om kunskapsbegreppet och hur man bäst främjar kunskapsutvecklingen i skolan	23
Anf. 25 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	23
Anf. 26 LOUISE MALMSTRÖM (s)	23

Anf. 27	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	24
Anf. 28	LOUISE MALMSTRÖM (s)	25
Anf. 29	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	26
Anf. 30	LOUISE MALMSTRÖM (s)	27
Anf. 31	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	27
15 §	Svar på interpellation 2008/09:587 om dubbelgranskning av nationella prov med anledning av ökad betygsinflation	28
Anf. 32	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	28
Anf. 33	MATS PERTOFT (mp)	29
Anf. 34	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	30
Anf. 35	MATS PERTOFT (mp)	31
Anf. 36	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	31
Anf. 37	MATS PERTOFT (mp)	32
Anf. 38	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	32
16 §	Svar på interpellation 2008/09:588 om extern utredning av framtida välfärdsstatistik	33
Anf. 39	Finansminister ANDERS BORG (m)	33
Anf. 40	LENNART LEVI (c)	34
Anf. 41	Finansminister ANDERS BORG (m)	34
Anf. 42	LENNART LEVI (c)	35
Anf. 43	Finansminister ANDERS BORG (m)	36
Anf. 44	LENNART LEVI (c)	36
Anf. 45	Finansminister ANDERS BORG (m)	36
17 §	Svar på interpellation 2008/09:589 om tonnageskatt i budgetpropositionen för 2010	37
Anf. 46	Finansminister ANDERS BORG (m)	37
Anf. 47	LARS JOHANSSON (s)	37
Anf. 48	Finansminister ANDERS BORG (m)	38
Anf. 49	LARS JOHANSSON (s)	39
Anf. 50	Finansminister ANDERS BORG (m)	40
Anf. 51	LARS JOHANSSON (s)	41
Anf. 52	Finansminister ANDERS BORG (m)	42
18 §	Svar på interpellation 2008/09:593 om ID-kort till utländska medborgare	43
Anf. 53	Finansminister ANDERS BORG (m)	43
Anf. 54	BIRGITTA ERIKSSON (s)	44
Anf. 55	Finansminister ANDERS BORG (m)	45
Anf. 56	BIRGITTA ERIKSSON (s)	45
Anf. 57	Finansminister ANDERS BORG (m)	46
Anf. 58	BIRGITTA ERIKSSON (s)	47
19 §	Svar på interpellation 2008/09:595 om mögelsanering av Herrgården med nytt ROT-avdrag	47
Anf. 59	Finansminister ANDERS BORG (m)	47
Anf. 60	LUCIANO ASTUDILLO (s)	48
Anf. 61	Finansminister ANDERS BORG (m)	49
Anf. 62	LUCIANO ASTUDILLO (s)	50
Anf. 63	GUNNAR ANDRÉN (fp)	51
Anf. 64	Finansminister ANDERS BORG (m)	51

Anf. 65 LUCIANO ASTUDILLO (s)	53
Anf. 66 Finansminister ANDERS BORG (m).....	53
20 § Svar på interpellation 2008/09:598 om medborgarna, skulderna och Kronofogdemyndigheten	54
Anf. 67 Finansminister ANDERS BORG (m).....	54
Anf. 68 BRITTA RÅDSTRÖM (s).....	54
Anf. 69 Finansminister ANDERS BORG (m).....	55
Anf. 70 BRITTA RÅDSTRÖM (s).....	56
Anf. 71 Finansminister ANDERS BORG (m).....	57
Anf. 72 BRITTA RÅDSTRÖM (s).....	58
Anf. 73 Finansminister ANDERS BORG (m).....	58
21 § Svar på interpellation 2008/09:568 om ökade klyftor mellan kvinnor och män	59
Anf. 74 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	59
Anf. 75 MONICA GREEN (s)	60
Anf. 76 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	61
Anf. 77 MONICA GREEN (s)	62
Anf. 78 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	63
Anf. 79 MONICA GREEN (s)	64
Anf. 80 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	65
22 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU- nämndssammanträde	65
23 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	66
24 § Hänvisning av ärende till utskott.....	66
25 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	66
26 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	66
27 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	70
28 § Kammaren åtskildes kl. 16.49.....	73

